નવલરામ—જિંદગી.

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી.

નવરાત્રીમાં ગવાતા ગરબા-પદો, છંદો વિ. નો
પ્રત્યેક નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળીને ઉપયોગી
તથા શ્રી અગસ્ત્યપુર નવરાત્ર મહોત્સવ
મંડળી માટે ખાસ

સંગ્રહ.

સંગ્રાહક તથા પ્રકાશક:—

ભટ્ટ ગિરિજાશંકર રેવાશંકર.

ઉત્તર ગુજરાત; પોષ્ટ આગલોડ.

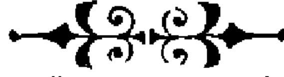
મું. અગસ્ત્યપુર.

આવૃત્તિ ૧ લી   પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૮૧.   સને ૧૯૨૫.

જ્યેષ્ઠ   જુન.

મૂલ્ય રૂ૦ ૧-૦-૦

-શિખરિણી-

રચ્યું છે જેણે આ અકલ દૃશ્યાદૃશ્ય સઘળે,
ખરે છે ત્હેને તો જગ-જીવનની ચિન્ત હૃદયે;
દીધા નેહે જેણે નવલ નવલા દન્ત ધવલા,
ન શું એ દેવાની, ફલ મધુરવાં આજ રમલા ?

यस्माज्जातं जगत्सर्वं, यस्मिन्नेव विलीयते ।
येनेदं धार्यते सर्वं, तस्मै विश्वात्मने नमः ॥ १ ॥

થયું જેમાંથી આ સર્વ,
અને જેમાં વિલીન થાતું,
ધરાયું વિશ્વ આ જેથી,
પ્રથમ ત્હેને હું પ્રણમું છું. ૧

(નાથાલાલ રે. ભટ્ટ)

સ્વ. ભટ્ટ રેવાશંકર વેણીરામ.

જન્મ :	સ્વર્ગવાસ :
સ. ૧૯૨૪ના માગશીર્ષ સુ. ૧૨.	સં. ૧૯૭૫ના મહા સુદ ૧૨ ને બુધવાર.

A 5215—Lakshmi Art, Bombay 8

। समर्पणम् ।

પિતાજી !

ઓ પૂનિત-મહદ્ ઉપકારી-પિતાજી !

ત્હમારા અનેક ઉપકારો અને ઋણો પતવવાની
આજે જાણે ચેષ્ટા કરતો હોઉં એમ ત્હમને
ગમતાં એવાં પુષ્પોની આ પુષ્પમાળા
યથાશક્તિ-મતિ ગુંથી ત્હમારી
એ ઇષ્ટદેવીની દિવ્ય ગ્રીવામાં
આરોપવા ત્હમને
સમર્પું છું.
તો
સ્વીકારી લેજો, પુત્રની એ પુષ્પમાળા;
ને
વરસાવજ્યો ઉભય ત્હમે અહીં અમીધારા.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું:-

ભટ્ટ ગિરિજાશંકર રેવાશંકર.

C/o ધી સાબરકાંઠા બોર્ડીંગ હાઉસ.

મંમાદેવી, મુંબઇ. ૨.

આ પુસ્તક થર્ડ અગીયારી લેનમા આવેલ શ્રી જૈન ભાસ્કરોદય પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં મનસુખલાલ હીરાલાલ લાલને ભટ્ટ ગિરિજાશંકર
રેવાશંકર માટે છાપ્યું મુંબઇ ન. ૩

પ્રસ્તાવના.

આ નાનકડું ગુંથણું ગુર્જર સાહિત્યને ચરણે ધરતાં મ્હને અતિ આનંદ થાય છે, કારણ કે બીજા મોટા આવા સંગ્રહો તો ઘણા છે, છતાં ચાલુ ગરબાઓનો આ ચુનંદો અને એક આદર્શ નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળીને રૂચે અને શોભાવે એવો લઘુ સંગ્રહ અતિ પ્રિય થઇ પડશે, એમ મ્હને પૂર્ણ ખાત્રી છે, અને જ્યારે આપણા શિષ્ટ સાહિત્યમાં આપણું પ્રાચીન લોક-સાહિત્ય પોતાને યોગ્ય એવું સ્થાન નક્કી કરી શક્યું નથી તેવા વખતે તો વળી ખાસ વધારે ઉપયોગી થઇ પડશે એમ લાગે છે.

લોક-સાહિત્ય લખનારાઓ ખાસ કરીને મહાન્ લેખકો તેમજ કવિઓ નથી હોતા. સામાન્યમાં સામાન્ય પ્રજાજનને પણ કુદરતી દશ્ય, સંસારલીલા, અને તન્મયી ભક્તિ ગાતો કરી મુકે છે, અને તે વખતે તેજે ગાય છે તે આપણું લોકસાહિત્ય અથવા લોકગીત. માત્ર પિંગળની અને ઉચ્ચ ભાષાની દ્રષ્ટિએ જોનારા તેને અશિષ્ટ ગણે છે, અને ત્હેના સુંદર ભાવોની ચેષ્ટા કરે છે, પણ તેઓને બહુ ઓછી ખબર હોય છે કે એ લોકસાહિત્યની પાછળ કેટલો ઇતિહાસ, કેટલી ભક્તિ, કેવો પ્રેમ, કેવી શ્રધ્ધા છુપાઇ રહ્યાં છે.

આ સંગ્રહમાંનાં પદો મ્હોટે ભાગે લોકગીત જેવા છે, અને ભક્તોના હ્રુદયની સાચી પ્રતિકૃતિઓ છે. અલબત, તેમાં કદિ કદિ તન્મયતાના આવેશ મા આલેખાએલાં અતિશયોક્તિપૂર્ણ વચનો છે, કદિ કદિ શક્તિ સિવાય બીજા ઇષ્ટના પૂજકો પ્રતિ અસહિષ્ણુતાની ગંધ આવે છે, કેટલેક ઠેકાણે વાક્યોનો સંબંધ પુરેપુરો જળવાતો નથી, કોઇ ઠેકાણે શું કહેવાનું છે તે પણ પુરૂં સમજાતું નથી; અને તેને લીધે અર્થ કંઇક અસ્ફુટ રહે છે, શબ્દોના ભાવ પુરેપુરા જળવાતા નથી, ઇ૦ ત્રુટિઓ છે. પણ તેથી કરી તે પદોની કિંમત ઓછી છે એવું સિધ્ધ થતું નથી. આ ત્રુટિઓ તેના મૂળ લેખકોની નથી, પરન્તુ એક કંઠથી બીજે કંઠે ચ્હડતાં થયેલ વિકૃતિઓ માત્ર છે. આવી ત્રુટિઓ કેટલેક અંશે દૂર કરવાનો કેટલેક ઠેકાણે પ્રયાસ કર્યો છે અને કેટલેક ઠેકાણે તો અર્થાનર્થના અને રસ ઉડી જવાના ભયથી મૂળજ કાયમ રાખવું પડ્યુ છે.

હવે આવાં સમગ્ર પ્રજાનાં ભાવનામય અને તેના રોજના જીવનક્રમમાં ઉતરેલાં પણ, જુદે જુદે ઠેકાણે વેરાયલાં, છિન્ન ભિન્ન થઇ ગયેલાં, ફક્ત લોકોને જીભને ટેરવેજ રમતાં, અને પૂર્વે જેની કોઈ છાપેલી આવૃત્તિ બહાર ન પડી હોય તેવાં પદ-પુષ્પોને એકત્રિત કરી તેની એક સુંદર હારમાળા બનાવવી એ કામ કેટલું વિકટ અને મુશ્કેલ છે, તે અનુભવ વિના સહેલાઇથી સમજાય તેવું નથી. આ સંગ્રહ કરતાં પણ એવી અનેક મુશ્કેલીઓ નડી છે પરંતુ તેમાંથી બહાર નીકળી આ સંગ્રહ પ્રસિધ્ધ થાય તેવી સ્થિતિમાં મૂકાતા સર્વશક્તિનો જેટલો ઉપકાર માનીએ તેટલો ઓછો છે.

આ ગરબા પદો વિ૦ માં સાહિત્ય અને જ્ઞાનની દ્રષ્ટિએ અતિ ઉત્કૃષ્ટ એવા કેટલાક અંશો અવશ્ય છે અને તેથી આ સંગ્રહ માત્ર દેવી ઉપાસકો માટેજ છે એમ નથી, પણ જુદા જુદા પંથાનુયાયીઓ માટે પણ ઉપયોગી છે. દેવ-દેવીઓનાં જુદા જુદા પંથો પ્રમાણે પૃથક્ નામો એ માત્ર એકજ અનંત અને ચૈતન્ય શક્તિનાંજ જુદા જુદા રૂપે અને દ્રષ્ટિએ કરેલાં આ-લેખનો માત્ર છે. અંબા નામને ઠેકાણે દરેક જણ પોતાના ઇષ્ટનું નામ મૂકી તે જરૂર ગાઇ શકે છે અને હ્રદયાનંદ મેળવી શકે છે. સમજવાનું એટલુંજ કે અંબા અને બીજા દેવ કોઇ જુદા નથી, જુદાઇ તો આપણામાં છે, આથી દ્વેષભાવ કે મત તાણી કલેશનું કારણ રાખવાનું રહેતું નથી.

* * *

આવા સુયોગ્ય વખતે મૂર્તિપૂજા જેવો ખાસ ઉપયોગી વિષય તદન અસ્પૃશ્ય રાખવો એ ઠીક નથી. આવે વખતે મહાત્મા ગાંધીજીના નીચેના વિચારો ઉપયોગી થઈ પડશે તેથી મૂકું છું "મૂર્તિને બુતના અર્થમાં લઇએ તો હું મૂર્તિભંજક છું. મૂર્તિને ધ્યાન કરવાના કે માન આપવાના કે સ્મરણ કરાવવાના સાધન અર્થે લઇએ તો હું મૂર્તિપૂજક છું. મૂર્તિ એટલે આકૃતિ માત્ર એટલોજ અર્થ નથી. જેઓ પુસ્તકની પણ આંધળી પૂજા કરે તે મૂર્તિ પૂજક એટલે બુતપરસ્ત છે. બુદ્ધિનો પ્રયોગ કર્યા વિના, સારાસારનો વિવેક કર્યા વિના, અર્થ તપાસ્યા વિના વેદમાં કહેલું ગણાય તે બધું માનવું તે મૂર્તિ પૂજા છે, ત્યાજ્ય છે, એટલે બુત પરસ્તી છે. જે મૂર્તિને જોઈ તુલસીદાસ પુલકિત ગાત્ર થતા, ઇશ્વરમય-રામમય બનતા તે આકૃતિને પૂજવાથી શુદ્ધ મૂર્તિપૂજક હોઇ વંદનીય અને અનુકરણીય હતા.

"વહેમ માત્ર બુત પરસ્તી એટલે નિંદ્ય મૂર્તિ પૂજા છે. જેઓ ગમે તે રિવાજને ધર્મ માને છે તેઓ નિંદ્ય મૂર્તિપૂજક છે, એથી તેવી જગાએ હું

મૂર્તિભંજક છું. મ્હને શાસ્ત્રનાં પ્રમાણ ટાંકીને કોઇથી અસત્યને સત્ય, ક્રૂરતાને દયા, વૈરભાવને પ્રેમ નહી કરી બતાવી શકાય. તેથી તે રીતે હું મૂર્તિભંજક છું.

"મ્હને વેદાદિને વિષે સંપૂર્ણ અને સ્વભાવિક રીતે આદર છે; હું પાષાણમાં પણ પરમેશ્વર જોઇ શકું છું તેથી સાધુ પુરૂષોની પ્રતિમાઓ પ્રત્યે મ્હારૂં મસ્તક એની મેળે ઝૂકે છે, તેથી હું મ્હને પોતાને મુર્તિપૂજક માનું છું.

"એટલે ગુણ દોષ બાહ્ય કાર્યમાં છે તેના કરતાં વિશેષ અંતરના ભાવમાં છે. કોઇ પણ કાર્યની પરીક્ષા ત્હેના કર્તાના ભાવથી થાય છે. તેજ માતાનો વિકારી સ્પર્શ પુત્રને નરકવાસ કરાવે છે; તેજ માતાનો નિર્વિકારી સ્પર્શ પુત્રને સ્વર્ગ અપાવે છે. છરીનો દ્વેષભાવે મુકાએલો કાપ પ્રાણ હરે છે; તેજ છરીનો પ્રેમભાવે મુકાએલો કાપ પ્રાણ દે છે. બીલાડીના તેજ દાંત ઉંદરના ઘાતક છે; બીલાડીના તેજ દાત ત્હેના બચ્ચાના રક્ષક છે.

"દોષ મૂર્તિની પૂજામાં નથી, દોષ અણુસમજભરી પૂજામાં છે."

મૂર્તિપૂજા જે દ્રષ્ટિબિન્દુથી ત્હેને જોઇ છે તે દ્રષ્ટિએ અત્યંત જરૂરી છે તે દ્રષ્ટિથી પર થઇ તપાસીએ તો જરૂર જેવું રહેતું નથી, જેને શિખરે પહોચવું છે ત્હેને ત્યાં પહોંચવાના રસ્તાની પ્રથમાગે જરૂર રહેવાની. શિખરે પહોંચ્યા પછી કદાચ તે રસ્તાની ત્હેને જરૂર ન રહે તે સમજી શકાય તેવું છે પણ તળેટીમાં ઉભો રહેલો મનુષ્ય શિખરે પહોંચવા રસ્તાની જરૂરીયાત ન કલ્પે તે સમજી શકાય તેવું નથી, સિવાય ત્હેની પાસે બીજી કોઇ રીતે ઉડીને જવા જેટલી શકિત હોય. ઇશ્વર નિરાકાર સ્વયંભૂ, નિરંજન, નિર્વિકલ્પ, સત્ય, સનાતન, સર્વવ્યાપી, સર્વશકિતમાન છે પણ તે નિરાકારના તેવા સ્વરૂપનું ધ્યાન ધરવું એ સહેલી વાત નથી, અને દરેક માણસો નિરાકારનુ ધ્યાન કરી શકતા નથી. મૂર્તિ ઇશ્વર તો નથીજ પણ ઇશ્વરના અંશ તરીકે આપણે સ્વીકારેલી–કલ્પેલી પ્રતિમા તો જરૂર છે. એક મિત્રનું ચિત્રપટ તે મિત્ર સ્વયં તો નથીજ પણ તે મિત્રની પ્રતિકૃતિ તો જરૂર છે, તે દ્વારા આપણે થોડું ઘણું પણ સાન્ત્વન શોધી શકીએ છીએ. મૂર્તિ એ ધ્યાનનું સાધન છે. જેને ધ્યાન સ્વયંસિદ્ધ થયું નથી પણ જે પ્રયોગ કરે છે ત્હેને મૂર્તિની–આકૃતિની જરૂર છે. પ્રથમ આંખ ખુલ્લી રાખી મૂર્તિમાં મન સ્થિર કરવાની શકિત ખીલવવી કે અમુક અમુક પ્રકારની સ્થિતિ, આયુધ વિ.

અમુક અમુક ધારણ કરેલી વસ્તુ–મૂર્તિમાં મ્હારૂં ધ્યાન છે. જ્યારે આ પ્રયોગ બહુ વાર અજમાવાય છે ત્યારે તે સ્વયંસિદ્ધ થાય છે. તે જ્યારે પ્રેમપરાકાષ્ઠા એ પહોંચે છે, ત્યારે મન સ્થિર થતાં તુરતજ એ છબી–પ્રતિમા હૃદયમાં સાકાર જણાવા માંડે છે. પછી બાહ્યની જરૂર નથી. પણ તેથી અંતરમાં જવા માટે બાહ્યની જરૂરજ નથી એ વાત ઉપલબ્ધ થતી નથી.

અજબ–અખંડ શ્રદ્ધા એજ સાક્ષાત્કાર છે. શ્રદ્ધા વગરની પૂજા એ માત્ર ટાયલાંજ સમજવાના છે, માટેજ શ્રદ્ધા કેળવવી જોઇએ.

એ રીતે મૂર્તિ–મંદિરો વિ૦ ની જરૂર–અનિવાર્ય જરૂર છે એમ સમજાય છે, કારણ સ્વાભાવિકજ મંદિરમાં દાખલ થતાં માણસના મનમાં વિચાર થાય છે–થવાજ જોઇએ કે ' આ દેવસ્થાન દિવ્ય પુરૂષનું વાસના રૂપે નિવાસસ્થાન છે. ' ત્યાં ત્હેની દ્રષ્ટિ દિવ્ય ઉપરજ ઠરે છે, ત્હેનું મન ઘડીભર દુન્યવી પ્રપંચોથી મુક્ત મેળવી આનંદ ભોગવે છે. સત્ય, તે ઉન્નતિ કરવા તરફ અચૂક પ્રેરાય છે, પોતાની ત્રુટિ કંઇક અંશે સ્હમજે છે ને તેને દૂર કરવાનાં કદાચ વ્રત પણ લઈ લે છે. આ એ સ્થળનો પ્રભાવ છે. હાલનાં દેવમંદિરો આવા ઉચા આદર્શને પોષે એવાં છેજ એવો મ્હારો લેશ માત્ર આગ્રહ નથી, છતાં ત્હેનો આદર્શ આજ છે–હોવોજ જોઇએ એમ તો મ્હારૂં જરૂર માનવું છે.

બાકી અમુક કોટીના માણસોને એની જરૂર ન હોવાથી સામાન્ય જનસમાજને પણ એ એક બીનજરૂરી વસ્તુમાત્ર છે એમ કરવું ભૂલભરેલું છે. અલબત, ત્હેમાં જે સડા–પોલ–પેસી ગયા છે, ત્હેને નાબૂદ કરવાંજ જોઇએ, પણ એ સડો કાઢવા જતા–રોગને નસ્તર મૂકી કાઢવાને બદલે રોગીનેજ મારવો એમાં સામાન્ય જનસમાજનું અહિતજ મ્હને તો ઉઘાડું જણાય છે. ને એવા માણસોને દિવ્યજ્ઞાનની વાત અક્રમાનુસાર શિખવવા જતા ત્હેને કદાચ એક ભયંકર વ્યક્તિ બનાવી દેવામાં આવે છે, અને તેવા મનુષ્યો "ન ઇધરકે ન ઉધરકે" એવી **अतोभ्रष्टस्ततोभ्रष्टः** ની અધમ દશામા આવી જાય છે, માટે વિચારોનો ફેલાવો કરતાં ખુબ સમજીને અને સામાન્ય જનસમાજ ત્હેને કેવી રીતે ઝીલશે એનો પૂરો વિચાર બાંધી પછીજ તે બહાર પાડવા શ્રેયસ્કર છે.

હું જોઉ છું ને જણાવું છું કે અત્યારે જરૂર આપણામાં સડો પેઠો છે. મૂર્તિપૂજા અને ત્હેના નામે દેવસ્થાનો ઘણાંયે અસુરસ્થાનો પણ બન્યાં છે,

વિ૦માં શકા નથી, પણ તેથી એ આખી ને આખી સંસ્થાજ નષ્ટ કરવી જોઇએ–થવી જોઇએ, એ સૂચન મ્હારે ગળે નથી ઉતરતુ. માટે એવા નવિન વિચારોના ઉપદેષ્ટાઓએ સ્વીકારવુ જોઇએ કે તેઓ માત્ર મૂર્તિપૂજા અને દેવસ્થાનોની ખામીઓ સુધારવા વિષેજ કહે છે, નહિ કે તે આખી સંસ્થાને ઉરાડી દેવા. બસ.

આપણે જે વાત ન માનતા હોઇએ તે સહન કરવાની શક્તિ તો કેળવવીજ જોઇએ. મૂર્તિપૂજા, જુદા જુદા દેવોની પૂજા, જુદા જુદા મતો ધરાવવા વિ૦ વાતોથી આપણે આપણી સહિષ્ણુતાને ખીલવવાની છે કે "ભલે રસ્તા અમારા જુદા જુદા છે, છતાં પણ જેમ **नृणामेको गम्यः** તેમ અમારૂં અંતિમ ધ્યેય એક છે, તો શા માટે અંદર અંદર એકના વિચારોનો બોજો બીજા વિરૂદ્ધ વિચારના ઉપર લાદવાનુ અપકૃત્ય કરવુ, અને ઇર્ષ્યા દ્વેષ વિ૦ નો આશ્રય લઇ ઘડીભર માટે અસુર બની જવું ?'

* * *

કોઇ એક નિશ્ચિત આદર્શ અને બંધારણ વગરની ઘણીએ શુભ પ્રવૃત્તિઓ સંસ્થાઓ પડી ભાગે છે, વેરાઇ જાય છે, તુટી જાય છે, એ સત્ય સુભાગ્યે આપણે સમજતા થયા છીએ, અને આ સત્યનું દર્શન એજ શ્રી અગસ્ત્ય-પુર નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળીની ઉત્પત્તિ અને બંધારણ પૂર્વકની સ્થાપનાનું મૂળ કારણ. સર્વશક્તિ ત્હેને ચિરાયુ આપે, અને નિત્ય નૂતન બનાવે એવી અન્તઃકરણની મહેચ્છા છે.

મ્હારા નમ્ર મતાનુસાર કોઇ પણ નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળી જો પોતાને ત્યાં ગવાતા સુનંદા ગરબાઓ, પદો વિ૦ નો વાર્ષિક ક્રમ જો એકજ સરખો પ્રતિવર્ષ માટે જાળવી રાખે તો તે મંડળી આદર્શ અને અનુકરણીય બની શકે છે; કારણ, પ્રતિવર્ષ એકજ પદ્ધતિસરના અને એકજ ગવાતા ગરબા મંડળીના દરેક જણને કંઠસ્થ થાય છે, અને તેથી દરેક જણ બરાબર તાલસર ગાઈ તથા ફરી શકવાથી ચાચર શોભી અને ગાજી ઉઠે છે, અને મ્હારા આ દૃઢ મંતવ્યેજ મ્હારામાં શ્રી અગસ્ત્યપુર નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળી માટેજ પ્રથમ એવો રોજનો ચાલુ ક્રમ પુસ્તકાકારમાં તૈયાર કરવાની પ્રેરણા સ્ફુરાવી, અને તેનોજ આ પરિપાક છે. આ પદ્ધતિ જાણે કે અજાણે જાળવી રાખવા માટે ખરેખર ! રા. જોશી માધવરામ શિવરામને ધન્યવાદ ઘટે છે, કે તેઓએ મંડળીની શરૂઆતથીજ મહોત્સવમાં ગવરાવાતા ગરબાઓનો વાર્ષિક લગભગ એકજ ક્રમ આગ્રહપૂર્વક રાખી–રખાવી મંડળીને આદર્શ બનાવવા અનેકાનેક

પ્રયત્ન કર્યો છે. ત્હેમનો અવાજ ભારે અને મીઠો હોઈ મંડળીને પોતાની પાછળ ઝુકાવી લેવાની એ કળાનું એમણે ઠીક અનુશીલન કર્યું છે. જગદંબ એ કળાનુ એમને દીર્ઘાયુ બક્ષો. મંડળી પણ ઉત્સાહી હોવાથી એ આનંદ ખેવટાય છે. માતા ! મંડળીને શ્રી, ધી આપો, એજ ઇચ્છા.

આ સંગ્રહમાંના કેટલાક નજ નિવારી શકાયા તેવા દોષોનુ સર્વમાન્ય નિવારણ અને સંગ્રહમાં છાજે એવાં બીજાં પદો ગરબાઓ જેમની પાસે હોય-જેમના ધ્યાનમાં હોય, ત્હેમને તે જણાવવા નમ્ર પ્રાર્થના છે કે જેથી બીજી આવૃત્તિમાં તે દોષોના નિવારણ સાથે બીજાં સુયોગ્ય પદો પણ મુકી શકાય.

સગ્રહમાં રાગ રાગિણીઓની વિવિધતા સાચવવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે, અને એક રાગ-રાહ પાછળ તેજ રાગનાં જેટલાં હોય તેટલા સાથે મુકયા છે, જેથી રસ સચવાઈ રહે, અને પદો ગરબાઓ વિ૦ ના ગુણ સ્થાન પરત્વે વિભાગ પાડી સંકલના સુદર બનાવવા પણ પ્રયાસ કર્યો છે.

આ સંગ્રહ તૈયાર કરવામાં અંબિકાકાવ્ય, વલ્લભકૃત શકિતકાવ્ય, આપણી શ્રી ધનવન્તર કાવ્યસુધા, રત્નચિંતામણી વિ૦ જુદા જુદા શકિત પદ સગ્રહોની સહાય લેવી પડી છે, અને તે માટે તે તે સંગ્રહોના વિદ્વાન્ કર્તાઓનો હું મહદ્ આભારી છું, તેમજ બીજા જેમણે જેમણે હરકોઇ વિષયમાં પ્રકટ-અપ્રકટ શારીરિક તેમજ માનસિક સહાય કરી છે તેમનો આ સ્થળે ઉપકૃત છુ.

આ પુસ્તક વાંચવું શરૂ કર્યા પહેલાં શુદ્ધિપત્રકમાં બતાવેલી શુદ્ધિ મુજબ પ્રથમ શુદ્ધિકરણ કરી પછીજ તે વાંચવું ઠીક પડશે.

પ્રુફ-સંશોધનની પ્રત્તી કાળજી રાખેલ હોવા છતાંએ દ્રષ્ટિદોષથી કોઈ ભુલો રહી ગઇ હોય તો તે સુધારી વાંચવા નમ્ર પ્રાર્થના છે.

સંવત્ ૧૯૮૧.
જ્યેષ્ઠ શુદી ૧-શનિવાર.
મુંબઇ.

ભટ્ટ ગિરિજાશંકર રેવાશંકર.

રસાસ્વાદ.

લોકગીતના આ સંગ્રહમા સાહિત્ય અને જ્ઞાનના પણ કેટલાક અંશો છે, એમ પ્રસ્તાવનામા જણાવીને ત્હેને તારવી કાઢી સ્પષ્ટ કરવાનું કામ મ્હને સોંપવામા આવ્યું. ચાલો, ત્યારે હવે આપણે એ ફરજના બોજાને બને તેટલો હળવો કરી ત્હેનો રસાસ્વાદ ચાખીએ.

પાનું ૧

सुजलाम् सुफलाम्
*** मातरम् ।

અહીં માતાને જન્મભૂમિના રૂપમા ઉતારી છે. આ દ્રષ્ટિએ તે સૌનું પોષણ કરે છે, અને તેથી તે રૂપમાં પણ ત્હેને વંદન છે. **जननी जन्म-भूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी** તેથી માતૃભૂમિની સેવામાં પણ એ માતાનીજ સેવા સમાયેલી છે, એવો ભાવ એમાં છે, અને તેથીજ આ દ્રષ્ટિએ સંગ્રહની ખોટ પૂરવા એને સ્થાન આપ્યુ છે.

પાનું ૨૨

ક્ષણભંગુર આ દેહ છે, જેનો નહિ વિશ્વાસ,
પળમાંહી તે ડગમગે, રહે મનમા સહુ આશ.

(માટે)

જાતો રહમજી લેજો અમૂલ્ય સમયનો લ્હાવ-ચાલો૦

આમાં સમય કેટલો કીમતી છે એ જણાવ્યું છે. કાયા કાચો કુંપો છે, ને કઇ પળે તે ફુટી જશે ત્હેની ખબર નથી, તો સમયનો લ્હાવો લેતાં ચુકવાનું નથી.

પાનું ૨૮.

દશ અવતાર ધર્યા તેં દેવી, મ્હોટા રાક્ષસ માર્યા,
ભૂમિ તણા તેં ભાર ઉતાર્યા, શત્રુને સંહાર્યા રે મા-જયદેવી

*　　　*　　　*

મચ્છ, કચ્છ, વારાહ, ને નૃસિંહ, વામન રૂપ વિકરાળી,
પરશુરામ, રઘુરામ, કૃષ્ણ ને, બુદ્ધ, કલ્કિ (વિ.માં) કાળીરે મા-જય૦

ગીતાજીમાં કૃષ્ણ રૂપે ગાયેલા **यदा यदा हि धर्मस्य** તથા **परित्राणाय साधूनाम्** વિ. શ્લોકો પ્રમાણે જ્યારે જ્યારે અધર્મી માણસો પૃથ્વીને બોજા રૂપ થઇ નરરાક્ષસો બન્યા છે, ત્યારે ત્યારે તહમે તેઓને સહારી ભૂમિના ભાર ઉતાર્યા છે. વળી 'માત તાતને રૂપે દેવી' માત પિતાની સેવા કરવા સૂચવતો આ કેવો આદેશ છે? આમાં માતતાતની સેવા કરવામા સાચી દેવી-સેવા સમાયેલી છે તે બતાવ્યું છે. કેવા ભાવ ઉતાર્યા છે, સુંદર છતાં સાદી અને ગ્રામ્ય ભાષામાં!

પાનું ૪૦-૪૩

'તું નિઃશંક, હું તો રંક, કર્મવંક, અંક લોપી અજવાળોરે'—અને
કરે ગાન, તાન, માન, માત ધ્યાન, ઉમગ અંગ રંગ મ્હાતારે'

વિ૦ લીટીઓમાં કવિએ ઝમક અલંકારનુ સરસ દ્રષ્ટાન્ત મૂક્યું છે.

પાનું. ૫૩.

નીતિરૂપ અનુપમ કાલિકા જો,
તીવ્ર તેજ ત્હમારૂં વખણાય;
હૈયાફુટા હીણા સમજે નહિ જો,
ત્હેને સદા કાલિકા મા ખાય. આઇ૦

કેવો કટાક્ષ છે એ પાવાગઢના પતાઇ ગવળ ઉપર! ત્હેણે ખરેખર સ્ત્રી માત્રમા જગદમ્બની વિભૂતિ ન જોઈ, કુદ્રષ્ટિ કરી, અને નીતિ નેવે મૂકી, 'જાદયો છળ કરી છેડલોગે.' તો શી દશા આવી ત્હેની? તપાસો. પતાઈ રાવળનુ દ્રષ્ટાન્ત આપણને શિખવે છે કે જે નીતિ મૂકશે ત્હેની ભુંડી દશા કરનાર કોઈ શકિત—કોઇ કાલિકા—કોઇ ચંડી—પછી ગમે તે રૂપમા પણ જગત્મા હાજર છે.

એજ પાને

પૂજાનો આદર્શ:—
પામર જીવ પૂજા હું શી કરૂં જો,
સર્વ ત્હારૂં સરજેલુ માય;
અમૃત પાઈ ટાળો મુજ આપદા જો,
વાયુ ધૂપ સમાન વહાય—આઇ.
ત્હારા તેજ આગળ દીપ શું કરે જો,

મર્મ જાણી માજી કરો બહાલ,
કર્મ હીણો કશું સુઝતું નથી જો,
માજી ત્હારો હું ન્હાનેનો બાળ–આઇ૦

શી વિધિથી પૂજા કરૂં ? ત્હારી, મા! ત્હેં બધું તૈયારજ રાખ્યું છે. સુગંધીયુક્ત મંદ મંદ મીઠો મધુર પવન વહે છે, તે ધુપની ગરજ સારી રહ્યો છે. સૂર્ય, ચંદ્ર એ ત્હારાજ પ્રકાશ અને પ્રકાશ એજ તું. પછી દીપ કોના આગળ ધરવો ? સર્વ જગતનું ભરણ પોષણ કરનાર; ત્હને હું શું નૈવેદ્ય ધરવાનો ? આમાં આ સૂચના ગર્ભિત છે, " જ્યા ત્હારી આસપાસમાં ત્હારા બંધુઓમાં અજ્ઞાન–અંધકાર છવાયો છે ત્યાં જ્ઞાનદીપ પ્રકટાવ. જ્યાં ત્હારા ભાઇ મલીન વાતાવરણમાં રહે છે, ત્યાં સુગંધીયુક્ત મીઠી હવાની અમી ચખાડ. જ્યાં ત્હારા દેશબંધુઓના રૂપમા હું ભુખે મરૂં છુ, ત્યાં મ્હને નૈવેદ્ય ધરાવ. જ્યાં ત્હારા ભાઇ ન્હાતા ધોતા નથી, ત્યાં તેવા ગંદા રૂપવાળા મ્હને તું ગંગાયમુના જેવા શુદ્ધ જળે સ્નાન કરાવ આ મ્હારી સેવા છે, ને તે તુ કર. આ અમૃત છે, તે તું પી, અને ત્હારી આપદાઓ તો નષ્ટજ છે." શો પૂજાનો આદર્શ છે ! મૂર્તિપૂજામા શુ આ ભાવો ન ખડા કરી શકાય ? કોણ કહી શકે વ્યાજબી રીતે કે આ દૃષ્ટિએ મૂર્તિપૂજા વર્જ્ય છે ?

પાનુ ૬૩

મુદ્દત બાંધીને આયા જગત્‌મેં, ઉસ દિનકી મુજે ખબર નહિ.

*   *   *

આમ અચાનક પડશે કાયા, યમ જીવ લઇ જાશે તત્કાલ,
ઉસ દિન મેરા બુરા હાલ હય,............
તારણ તુમ હય એકી જગતમેં, તેરા નામકી પકડી ઢાલ.

આ અને આવાં બીજાં પદો ગૂજરાતી અને હિન્દી ભાષાની સગાઇ (વ્રજભાષા) નુ માપ દેખાડે છે કે તે સબંધ કેવો મીઠો મધુર, રૂઢ અને અતુટ છે. આયુ નિર્મીતજ છે. અને મરવાનું છેજ, માથે તો મૃત્યું ઘંટ વાગી રહ્યો છે, ત્યાં તારણ તુ એકજ છે. ત્હારા નામની ઢાલથી ભલભલા હુમલાઓથી કૈક બચી ગયા છે. ત્હારા નામે માર નથી પડયા.

વળી

સાચું સ્મરણ અંબામાનું આ સંસાર સઘળો ખોટો,
છે છે છે છેરે ભાઇ નથી નથીરે ભાઇ જેમ પાણીનો પરપોટો.
સંસારનુ મિથ્યાત્વ કેવી સાદાઇમાં ?

જેવી તરેહની બુદ્ધિ આપશો
તેવી તરેહની હું ચાલીશ ચાલ;

धीयो योनः प्रचोदयात् ગાયત્રીનો એ મંત્રાર્થ કેવો સ્પષ્ટાર્થમાં છે.

કુમાર્ગથી મતિ અમારી વિમુખી રાખો,
ને સત્કૃતિ મહી વિભુજી ! સદાય યોજો,

પાનું ૬૯

બાળક દોષિત છતાં માના આગળ નિર્દોષ છે. કારણ કે માતા હેને શિખામણ આપે છે પણ તરછોડતી નથી. ઘડીક લપડાક મારી રડાવે છે પણ પાછી છાતી સરસુ ચાંપી ધવરાવે છે.

" અડસઠ તીર્થ માને ચરણે " એ કેવો આદર્શ છે. પુત્રોમાટે ? પોતાનાં ઘરડા ને અશક્ત માબાપને બુરા હવાલે ઘેર નિરાધાર ને નિસેવ દશામાં છોડી તીર્થક્ષેત્રોમા પ્રભુને શોધવા જતા પુત્રોને શું આ ઓછી ચાબુક છે?

પાનું ૭૧

પરમતના શ્રાવકોને પોતાની અવગણના કરતા જાણી તેમને પરમત-નિંદાના પાતકનુ ફલ આપવાનો પ્રબંધ ગોઠવવા જતા પોતેજ નિન્દાની હદ કાઢી છે, એ વાંચી તે લખનારાઓની અસહિષ્ણુતા અને છીછરાપણાની દયા આવે છે.

અનસૂયાનુ આખ્યાન એ સતીત્વના પ્રભાવનું ખ્યાન છે.
શંકર સ્વામીનું આખ્યાન એ શ્રદ્ધાના જ્વલંત ફલનો દાખલો છે.

આવાં આવાં તો બીજા સંગ્રહમાં અનેક છે, અને જુદી જુદી દ્રષ્ટિથી જોનારાઓને જુદે જુદે રૂપે અને ગુણે દેખાય છે. યથા શક્તિમતિ કરેલ આ પ્રબંધનો રસાસ્વાદ બધા જરૂર લેશે એ આશાથી વિરમું છું.

इति ॐ

જ્યેષ્ઠ શુદ છઠ.
સં૦ ૧૯૮૧

નાથાલાલ રેવાશંકર ભટ્ટ

૧૬૪૨૧

સાંકળીયું.

વિષય | પૃષ્ઠ

૩ સંગીતાવલિ.૧:- ૧૯ થી ૩૪

(ચાલ ધીમી)

૪ સંગીતાવલિ ૨:- ૩૫ થી ૫૪

(ચાલ મધ્યમ)

ધ્યાન[૨] મંત્રો.

॥ ॐ ॥

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી.

ધ્યાન મંત્રો.

૧

॥ वन्दे मातरम् ॥

[રાગ—ઝઝીઝ કાફી. તાલ દીપચંદી]

वन्दे मातरम्
सुजलाम् सुफलाम् मलयजशीतलाम्
शस्यश्यामलाम् मातरम् ।
शुभ्रज्योत्स्नां पुलकित यामिनीम्
फुल्लकुसुमित द्रुमदल शोभिनीम्
सुहासिनीं सुमधुरभाषिणीम्
सुखदाम् वरदाम् मातरम् ।
वन्दे मातरम् ।

२

(શાર્દૂલ-રાગ)

खड्गं चक्रगदेषु चापपरिघान् शूलं भुशुंडीं शिरः
शंख संदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वांग भूषावृताम् ।
नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सेवे महाकालिकाम्
यांमस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हंतुं मधुकैटभम् ॥१॥

अक्षस्रक् परशुं गदेषुकुलिश पद्मं धनुः कुंडिकाम्
दण्डं शक्तिमसिं च चर्मजलजं घण्टां सुराभाजनम् ।
शूलं पाशसुदर्शने च दधतीं हस्तैः प्रवालप्रभाम्
सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥ २ ॥

घण्टाशूलहलानि शंखमुसले चक्रं धनुः सायकम्
हस्ताब्जैर्दधतीं घनांतविलसच्छितांशुतुल्यप्रभाम् ।
गौरीदेहसमुद्भवां त्रिजगतामाधारभूतामहा !
पूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजे शुंभादिदैत्यार्दिनीम् ॥ ३ ॥

विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणाम्
कन्याभिः करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेविताम् ।
हस्तैश्चक्रधरालिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीम्
बिभ्राणामनिलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ॥ ४ ॥

नित्यानदकरी वराभयहरी सौन्दर्यरत्नाकरी
निर्धूताखिलघोरपावनकरी प्रत्यक्षमाहेश्वरी ।
प्रालेयाचलवंशपावनकरी काशीपुराधीश्वरी
भिक्षान्देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ॥ ५ ॥

३

દેવ્યપરાધક્ષમાપન સ્તોત્ર.

(સમશ્લોકી ભાષાન્તર)

(શિખરિણી)

ન મન્ત્રો કે તન્ત્રો, જનની ! નવ જાણું સ્તુતિકથા,
ન જાણું મા ! પૂજા, તુજ સ્વરૂપનું ધ્યાન અથવા;
ન જાણું હું મુદ્રા, વિવિધ વિધિ પાઠો તુજ તણા,
પરન્તુ જાણું કે તવ શરણ છે કલેશ હરતા. -૧
વિધિના અજ્ઞાને, ધનરહિત આલસ્ય થકી કાં,

અશક્તિથી કાં તો, તુજ ચરણ સેવાજ તજી, મા !
ક્ષમા માગું ત્હેની, જનની ! સકલોદ્ધારિણી સતી !
કુમાતા ના થાયે, કદિ કુપુત થાયે જડમતિ. -૨

વસુધામાં ત્હારા, સરલ સુત છે કૈંક જનની !
પરન્તુ ત્હેમાં હું, વિરલ સુત ત્હારો ભગવતી !
શિવે ! મ્હારો ત્યાગ, પ્રણુત જનનો યોગ્ય ન રતિ,
કુમાતા ના થાયે, કદિ કુપુત થાયે જડમતિ. -૩

જગન્માતા ! મેં તો, તુજ ચરણ-સેવા નવ કરી;
ન દીધાં મેં દાનો, જનની ! પ્રભુ-પ્રીતિ મન ધરી;
તથાપિ હે અંબે ! મુજ પર બહુ સ્નેહ ધરતી,
કુમાતા ના થાયે, કદિ કુપુત થાયે જડમતિ.-૪.

તજી દીધા દેવો, વિવિધ વિધ સેવા શ્રમ થકી,
ગયાં પંચાશીથી અધિક મુજ વર્ષો ઝડપથી;
થશે ના જો હાવે, તુજ જરી કૃપા હે ભગવતી !
કહે જાઉં કોને. શરણુ પછી હેરંબ જનની ? -૫

બને વક્તા સારો, જરૂર જગાહીણો નર ઘણો,
કૃપા ત્હારી થાતાં, ગરીબ નર થાયે ધની વડો:
અપર્ણે મા ત્હારો, પુનિત જપ જે કો જપી શકે.
અહો ! ત્હેને શું તું. જગતજનની ! ના દઈ શકે ? -૬

ચિતાભસ્મે ચોળે શરીર, વિષ ખાએ પશુપતિ,
જટાધારી, કંઠે ભુજગપતિ. વસ્ત્રો વિણ સ્થિતિ;
કપાલિ, ભૂતેશ, ત્રિપુરહર પામે જગપતિ,
શિવે! ત્હારા પાણિગ્રહણ-વિધિનું આ ફલ સતી !-૭

ન આકાંક્ષા મોક્ષે, નહિ વિભવ વાંછા મન વસી,
અપેક્ષા વિજ્ઞાને નહિ, નહિ સુખેચ્છા શશિમુખી !
મહાદેવી ! માગું જનમ મરણુ મા મુજ ટળો,
મૃડાની ! રૂદ્રાણી ! શિવ ! શિવ ! ભવાની ! હું જપતો.-૮

(વસંતતિલકા.)

આરાધી હું નવ શકયો વિધિઓ વડે રે,
મિથ્યાજ ચિન્તન કર્યું વચનો વડે મેં:
કિન્તુ કૃપા મુજ પરે જનની! કરે તું,
છે યોગ્ય અંબ! તુજને મુજથી બને શું? -૯

(ઉપજાતિ)

આપત્તિમાં હું તુજને સ્મરૂં છું,
પયોધિ દુર્ગે! કરૂણા તણો તું.
જાણે ન મા તે શઠતાજ મ્હારી,
ભુખ્યો સ્મરે છે નિજ માત પ્યારી. -૧૦

(વૈતાલીય)

જગદંબ! વિચિત્ર અત્ર શું? પરિપૂર્ણા કરૂણાથી માત તું:
અપરાધ પરંપરા હશે. તદપિ મા સુત ના ઉવેખશે. -૧૧

(અનુષ્ટુપ)

નથી કો હું સમો પાપી, પાપઘ્ની તું સમા નહિ;
જાણી આ હે મહાદેવી! ઘટે તે કરજે સહી. -૧૨

૮

આર્તિ

જય આદ્યા શક્તિ મા (૨) અખંડ બ્રહ્માંડ નિપાવ્યાં (૨)
પડવે પંડે થયાં જયો જયો મા જગદંબે.

દ્વિતીયા બે સ્વરૂપ, શિવશક્તિ જાણું મા (૨)
બ્રહ્મા ગણપતિ ગાય. હરિ ગાએ હર મા. જયો જયો૦

તૃતીયા ત્રણ સ્વરૂપ, ત્રિભુવનમાં બેઠાં મા (૨)
દયા થકી તરવેણી, ત્હમે તરવેણી મા. જયો જયો૦

ચોથ ચતુરા મહાલક્ષ્મી, આઈ સચરાચર વાપ્યાં મા (૨)
ચાર ભુજા ચોદિશા, પ્રકટ્યાં દક્ષિણમા. જયો જયો૦
પંચમી પંચ ઋષિ, પંચમી ગુણ પદ્મા મા (૨)
પંચતત્વ ત્યાં સોહીએ, પંચે તત્વે મા. જયો જયો૦
ષષ્ઠી તું નારાયણી, મહિષાસુર માર્યો મા (૨)
નરનારીનાં રૂપે, વાપ્યાં સર્વે મા. જયો જયો૦
સપ્તમી સપ્ત પાતાળ, સંધ્યા સાવિત્રી મા (૨)
ગૌ ગંગા ગાયત્રી, ગૌરી ગીતા મા. જયો જયો૦
અષ્ટમી અષ્ટભુજા, આઈ આનંદા મા (૨)
સુર નર મુનિવર જન્મ્યા, દેવ દક્ષિણમાં. જયો જયો૦
નવમી નવકુળ નાગ, સેવે નવદુર્ગા મા (૨)
નવરાત્રિનાં પૂજન, શિવરાત્રિનાં અર્ચન,
કીધાં હર બ્રહ્મા. જયો જયો૦
દશમી દશ અવતાર, જય વિજયાદશમી (૨)
રામે રામ રમાડયા, રાવણ રોળ્યો મા. જયો જયો૦
એકાદશી અગીયારસ, કાત્યાયની કામા મા (૨)
કામદુર્ગા, કાલિકા, શ્યામા ને રામા. જયો જયો૦
બારસે બાળારૂપ, બહુચરી અંબા મા (૨)
બટુક ભૈરવ સોહીએ, કાળ ભૈરવ સોહીએ,
ત્હારા છે તુજ મા. જયો જયો૦
તેરશે તુળજા રૂપ, ત્હમે તારિણી માતા મા (૨)
બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, સદાશિવ, ગુણ ત્હારા ગાતા. જયો જયો૦
ચૌદશે ચોદે રૂપ, ચંડી ચામુંડા મા (૨)
ભાવ ભક્તિ કાંઇ આપો, ચતુરાઈ કાંઈ આપો,
સિંહવાહિની માતા. જયો જયો૦
પૂર્ણિમે કુંભ ભર્યો, સાંભળજો કરૂણા મા (૨)
વસિષ્ઠ દેવ વખાણ્યા, માર્કંડ દેવ વખાણ્યા,

સંવત્ સોળ સત્તાવન, સોળસેં બાવીસ મા (૨)
સંવત્ સોળમાં પ્રકટયાં. રેવાને તીરે,
ગંગાને તીરે. જયો જયો૦

તાંબાવતી નગરી આઈ, રૂપાવતી નગરી,
મા મંછાવતી નગરી.
સોળ સહસ્ત્ર ત્યાં સોહીએ, ક્ષમા કરો ગૌરી. જયો જયો૦

શિવશક્તિની આર્તિ, જે કોઇ ગાશે મા (૨)
ભણે શિવાનંદ સેવક. સુખ સંપત્તિ થાશે. જયો જયો૦

ભાવ ન જાણું. ભક્તિ ન જાણું, નવ જાણું સેવા મા (૨)
વલ્લભભટ્ટ ને રાખ્યો. ચરણે સુખ દેવા. જયો જયો૦

૫

કર્પૂર–મંત્ર

कर्पूरगौरं करुणावतारं, संसारसारं भुजगेन्द्रहारम् ।
सदा वसन्तं हृदयारविन्दे, भवं भवानीसहितं नमामि ॥

૬

મન્ત્રપુષ્પાંજલિ મંત્ર.

ॐ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्म्माणि प्रथमान्यासन् । ते हनाकम्महिमानः । सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः । ॐ राजाधिराजाय प्रसह्य साहिने । नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान्कामकामाय मह्यम् । कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु । कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः । ॐ स्वस्ति साम्राज्यं भौज्यं स्वाराज्यं वैराज्यं पारमेष्ठ्य राज्यं माहाराज्यमाधिपत्यमयं समन्तपर्यायी स्यात्सार्वभौमः सार्वायुष आन्तादापरार्धात् । पृथिव्यै समुद्रपर्यन्ताया एकराडिति तदप्येष श्लोकोऽभिगीतो मरुतः परिवेष्टारो मरुत्तस्यावसन् गृहे । आविक्षितस्य कामप्रेर्विश्वेदेवाः सभासद इति ॥

૨
સ્તુતિનાં સ્તવન.

સ્તુતિનાં સ્તવન.

૧

ગણપતિ–આરાધ ।.

દુંદાળા દેવ ! વિઘ્નહરણ લંબોદર નામ ત્હમારૂં,
સહુ કરતા સેવ, સિદ્ધિ બુદ્ધિનો સ્વામી હૃદયે ધ્યાઉં. (ટેક)

ગજમુખ ! સન્મુખ થાઓ સ્વામી
ત્હારૂં રૂપ દીસે ન મળે ખામી
દુઃખડાં કાપો અંતરયામી. –દુંદાળા૦ ૧

ગણપતિ ! ઉમીયા ત્હારી માતા
હરિ, હર. બ્રહ્મા શુભ ગુણ ગાતા
પ્રભુ ! સિદ્ધિ બુદ્ધિના સુખદાતા. –દુંદાળા૦ ૨

ત્હારે મુખ સીંદુર દીસે રાતું
લાડુ લઇ સુંઢ વડે ખાતું
ત્હારૂં રૂપ દીસે અતિ રંગ રાતું. –દુંદાળા૦ ૩

ત્હારે સિદ્ધિ બુદ્ધિ બે નાર સહી
ત્હારે લક્ષ લાભ બે પુત્ર સહી
તું પૂજાએ સહુ પહેલો થઇ. –દુંદાળા૦ ૪

તું ચતુર્ભુજ શિવનો લાલા
કર કમડલ, પરશુ, ભાલા
કોટે સર્પતણી શોભે માલા. –દુંદાળા૦ ૫

ત્હને મૂષક વાહન અતિ વહાલું
મોદકનું આશન કરનારૂં
બહુ ચપલ ગતિએ ચાલનારૂં. –દુંદાળા૦ ૬

ત્હારે માથે મુકુટ હીરા ઝળકે
કાને કુંડળ ને ચુનીઓ ચળકે
ત્હારે મકરચન્દ્ર લલાટ ચળકે. –દુંદાળા૦ ૭

ગણપત સેવક કાલો ત્હારો,
ત્હારા હૃદય-કમલમાં બહુ વ્હાલો,
ત્હને વન્દું ભવદુઃખને ટાળો. -દુંદાળા૦ ૮

—(૦)—

૨

(રાગ-સોરઠી)

સ્મરૂં સદા ભરપૂર, સુખની આપો ચડી મા (ટેક)
આરાસુરમાં મા અંબા બીરાજે,
મલપતી આવે મોરી માત, વાહન વાઘ ચ્હડી મા -સ્મરૂં૦ ૧
ઝગમગ જ્યોત જડાવની ઝળકે,
કોટિ શશિનું તેજ, મણિ મુક્તાએ જડી મા -સ્મરૂં૦ ૨
તુજ મુખ જોવા મ્હારૂં મન હરખે,
જેસો ચન્દ્રચકોર, જોવાની ટેવ પડી મા -સ્મરૂં૦ ૩
ભટ્ટ વલ્લભ સુલભ કરી વિનવે,
માજી છો હાજરા હજુર (બુદ્ધિ આપોને ભરપૂર,)
ગાજો છો ગોખ ચ્હડી મા -સ્મરૂં૦ ૪

—(૦)—

૩

(રાગ ઉપરનો)

અમ ઘેર આવોને આજ, વાણીરે ત્હારી પ્રેમે વદું મા. (ટેક)
આરાસુરમાં સુરપતિ બેઠી,
ચુંવાળ બહુચર માત, સિંહ કુકકુટ ચડી મા. -અમ૦ ૧
પાવામાં પાદશાહી બીરાજે,
દક્ષિણમાં તુલજાય, વારે વ્હેલી વળી વળી મા. -અમ૦ ૨
કરૂણા કરી મા કષ્ટજ કાપ્યાં,
દેવોની રાખી લાજ, અસુરોને રણમાં રોળી. -અમ૦ ૩
નમી અંબાને લાલજ વિનવે,
સહુને કરજો સહાય, ગાએ દાસ ચરણે પડી મા.-અમ૦ ૪

૪

(રાગ ઉપરનો)

અંબા જોયાની આડીરે, નિરખું મોરી માડી. (ટેક)
સોળ શણગાર સજી આઇ બેઠાં, ચરણાં ચોળી ને સાડીરે. નિ૦ ૧
પાધર ચાચર વાસીને બેઠાં, મ્હોલે ઘુમે છે દાડીરે. નિ૦ ૨
સંસારરૂપી વૃક્ષ બનાવ્યું, ત્હેને ફળ ફુલ થઇ વાડીરે. નિ૦ ૩
દેશ દેશના મા સંઘવી આવે, હોંડે બેસે ઘોડે ગાડીરે. નિ૦ ૪
તેત્રીસ ક્રોડ દેવને દૈત્ય દમતા, ત્હેને નાખ્યા ત્હમે વાઢીરે. નિ૦ ૫
ગાંડો ઘેલો થઈ પાવલે લાગું. રખેને દેતાં કહાડીરે. નિ૦ ૬
શિવશક્તિ જેણે શ્રવણે ન સુણ્યાં, ત્હેનાં તે કર્મમાં ટાઢારે. નિ૦ ૭
કહે હરગોવિન્દ બેઉ કર જોડી, દર્શન દ્યો દા'ડી દા'ડીરે. નિ૦ ૮

—(૦)—

૫

(રાગ–ઉપરનો)

અંબા જોયાના કોડરે, મ્હારૂં મન મોહ્યું (ટેક)
ગણપતિ ભેરવ આગેરે સોહીએ, ઉભા છે કર જોડરે. મ્હા૦ ૧
નિશાન વાગે નવાં નવાંરે, શરણાઇઓના શોરરે. મ્હા૦ ૨
નૂપુર વાજે ને વીછુવા ગાજે, ઘુઘરીઓ ઘમઘોરરે. મ્હા૦ ૩
અંબા કેરે આંગણીએરે, ચાંપલીયાનો છોડરે. મ્હા૦ ૪
કોટેશ્વરજી દર્શન આપો, પૂરો તે મનના કોડરે. મ્હા૦ ૫
વલ્લભ ધોળો વિનતિ કરે છે, ભવનાં બંધન છોડરે. મ્હા૦ ૬

—(o)—

૬

(ગરબે રમવા આવજો ગિરિધારી—એ રાહ.)

વધામણું મોકલો મા અંબાને. (ટેક)

આજ ચાલો આરાસુર જઇએ, અંબા શરણ અભયપદ લઇએ,
માના પારામાં જઇને રહીએ. —વધામણું૦ ૧

દાંતાભૂપ મહારાજાધિરાજ, સાથે કુટુંબ સહિત સમાજ
આવે વાર્ષિક મહોત્સવ કાજ. —વધામણું૦ ૨

આસો અષ્ટમીનો દિન આજ, યજ્ઞ અર્થે પૂરી સર્વ સાજ,
અંબા પૂજન કરે શ્રીમહારાજ. —વધામણું૦ ૩

કુમકુમ અક્ષત પુષ્પે વધાવી અત્તર અબીર ગુલાલ ચ્હડાવી
વિધવિધ થાળ સામગ્રી ધરાવી. —વધામણું૦ ૪

સન્મુખ રાજ સ્થાનકે બીરાજે, સ્વાહા શબ્દ વિપ્રધ્વનિ ગાજે
ત્યાં વાજીંત્ર અલૌકિક વાજે. —વધામણું૦ ૫

આ સમયે આનંદ બહુ થાય. નારીવૃન્દ મંગળ ગીત ગાય
અંબા માજી રાણાજીને સહાય. —વધામણું૦ ૬

સવાસો મણ સુખડી થાય. ત્હેનો ગણપતિ કુંડ ભરાય
અંબા આજ્ઞા થયાથી લુંટાય. —વધામણું૦ ૭

પરમેશ્વરી પરમ દયાળી, ભક્તવત્સલ દીનદયાળી
કરૂણાદષ્ટિ કરો રંક ભાળી. —વધામણું૦ ૮

દેવ સર્વે આવે માને બારે, આનંદોત્સવ નિરખવા ધારે
કર જોડી ઉભા રહે દ્વારે. —વધામણું૦ ૯

દાસ છોટમ માજી ત્હમારો, શ્રીસ્થળ માંહે નિવાસ અમારો
ભાવભક્તિ આપી ભવ તારો. —વધામણું૦ ૧૦

જે કોઇ ભાવ ધરીનેરે ગાશે, મૈયા તુરત પ્રસન્નજ થાશે
મનવાંછિત પૂરશે આશ. —વધામણું૦ ૧૧

૭

(રાહ—ઉપરનો)

સિંહે ચ્હડી આવજો અલબેલી, (ટેક)
આવી વરસાવો આનંદહેલી. સિંહે૦ ૧

ઈન્દ્ર બ્રહ્મા હરિ હર વિધાતા સર્વે દૈત્યોના ભયથી સંતાતા.
મેરૂશિખરે ચ્હડી ગુણ ગાતા. સિંહે૦ ૨

"મૈયા આશરો અમને ત્હમારો, આપ્યું અભયવચન તે સંભારો
દુષ્ટ દૈત્યોના ભયથી ઉગારો. સિંહે૦ ૨

"મહિષાસુરે બહુ અઘટિત કીધું, સ્વર્ગે આવી ઇન્દ્રાસન લીધું
સુરસ્થાન સર્વ ભ્રષ્ટ કીધું. સિંહે૦ ૩

"સામે લડતાં અમે સર્વ હાર્યા, ખોળી ખોળી દેવ દુષ્ટે માર્યા,
મૂકી નાઠા, વ્હાલાંને વિસાર્યા. સિંહે૦ ૪

"રક્તબીજનું રૂધિર બળવન્ત, ત્હેના પ્રકટે છે દૈત્ય અનંત.
એનો કોણ આણી શકે અન્ત? સિંહે૦ ૫

"જ્યાં જઇએ ત્યાં અસુરનો મુકામ, સંતાવાને જડે નહિ ઠામ,
અમે હારી બેઠા સઘળી હામ" સિંહે૦ ૬

દેવ-સ્તુતિ સુણી ઉર દેવી, થઇ પ્રકટ જ્યોતિર્બિંબ જેવી.
ત્યાં તો દેવે સર્વે મળી સેવી. સિંહે૦ ૭

નિરખી અંબાને સહુ હરખાયા, દેવતાનાં હૃદય ઉભરાયાં.
સ્તુતિપાઠ ભણે સુરરાયા. -સિંહે૦ ૮

વદ્યાં ગંભિર વાણી મહંમાય " સર્વ દૈત્યો હણું જઈ ત્યાંય,
થાઓ નિર્ભય સહુ દેવતાય.' સિંહે૦ ૯

શકિતસાંગ., ત્રિશૂલ ને ગદાય, ધર્યાં આયુધ સહસ્ર ભુજાય,
ચાલ્યાં દૈત્યોને હણવાને ત્યાંય. સિંહે૦ ૧૦

દૈત્ય સૈન્યનો કીધો સંહાર, પ્રકટે મહિષને અગ્નિ અપાર,
જાણે હમણાં થાશે પ્રલયકાળ. સિંહે૦ ૧૧
ધાર્યું મહાકાળીરૂપ પ્રચંડ, રકતબીજના કરવાને ખંડ,
માર્યા મહિષ અને ચંડ મુંડ. સિંહે૦ ૧૨
ખોળી ખોળી દૈત્ય હણવા લાગ્યાં, સર્વ સુરોનાં સંકટ ભાગ્યાં,
સર્વે દેવ દુદુંભિ વાગ્યાં. સિંહે૦ ૧૩
બ્રહ્મા, હરિ, હર બહુ હર્ષ પામી, રહ્યા સહુ સહુને વિરામી,
શ્વેતાચલ વસ્યાં શકિત બહુનામી. સિંહે૦ ૧૪
પુણ્યક્ષેત્ર સરિતાને તીર, વહે સરસ્વતી નિર્મલ નીર,
રમ્ય ઉપવન ચૂથ ગંભીર. સિંહે૦ ૧૫
જગદંબ વસ્યાં સુખદંબ, આવે નિત્ય મળી સુરવૃન્દ,
પામે પૂજન પરમ આનંદ. સિંહે૦ ૧૬
ત્હારી ભકિતથી ભય સહુ જાય, નવે નિધિ રિદ્ધિ સિદ્ધિ થાય,
શિવ નામી છોટમ ગુણ ગાય. સિંહે૦ ૧૭

૯

(રાહ—ઉપરનો)

પૂજન વિધિ માનજો મહંમાયા (ટેક)
સ્વર્ગ, મધ્ય, પાતાળ વખાણું, એ સર્વે હું મામય જાણું
એવી પૂજા સમર્પી સુખ માણું. પૂજન-૧
પ્રેમ પાત્રમાં જળ ભરી આવું, હેતે હરસિદ્ધિ ન્હવરાવું
મ્હારૂં ચિત્તચંદન હું ચ્હડાવું. પૂજન-૨
સૂર્ય ચન્દ્ર બે કુંડલ કર્ણે, નૂપુર વિજળી ચમકે ચરણે
તેજ વિશ્વમાં આપ આભરણે. પૂજન-૩
વાણી બોલું હું ખોટી સારી, જપ માની લ્યો મૈયા મ્હારી
મ્હને દાસ પોતાનો ધારી. પૂજન-૪

આડા અવળા કરજે ફરશે, મુદ્રાન્યાસ ઠેકાણે ઠરશે,
માની મરજી હશે તે પ્રાણી તરશે. પૂજન-૫
રાત દિવસ હું જ્યાં ફરી આવું. પ્રદક્ષિણા એવી કરી આવું,
મેં તો તીર્થ કર્યું એવું જાણું. પૂજન-૬
આત્મા અગ્નિ, મનનો શર્વો, ધર્મ અધર્મ સાકલ્યે ભરવો,
મ્હારે ખાવું તે હોમ માનો કરવો. પૂજન-૭
પ્રણામ પોઢયાને ઠેકાણે, દંડવત્ માનો તે ટાણે,
એવી પૂજા જવલ્યે કોઈ જાણે. પૂજન-૮
ધનવન્તરનો ધર્મ સાંભળવા, કામધેનુ થઈ આવ્યાં ફળવા,
મ્હારા મનના મનોરથ મળવા. પૂજન-૯

—(૦)—

૯

(જનની જીવોરે ગોપીચંદની. એ-રાહ)

વિનતિ સુણોને અંબે માવડી, મૈયા દીનદયાળ. (ટેક)
અપરાધ માફ કરો માહરો ગણી પોતાનો બાળ.-વિ૦ ૧
સંસાર રૂપી સમુદ્રમાં, હું તો ગોથાંરે ખાઉં,
તુજ નામ રૂપી નાવ આશરો, આજ તરી પાર જાઉં.-વિ૦ ૨
ત્હારે આધારે હરૂં, ફરૂં, ત્હારે આધારે બોલુ બોલ,
ત્હારે આધારે ભગવતી, મ્હારો જગમાંહી તોલ.-વિ૦ ૩
કૃપા કરોને પરમેશ્વરી, દયા કરોને દાતાર,
બાનાની પત રાખજો, ભક્ત તણાં પ્રતિપાળ.-વિ૦ ૪
શરણે ત્હમારે મા આવીયા, નોંધારાની આધાર,
આ બાળક ત્હારે શરણુ છે, સદા લેજો સંભાળ.-વિ૦ ૫

૧૦

(ઠુમરી-રાગ)

જાગો મા જાગોરે, જગત જનની. (ટેક)

થયો મા પ્રાતઃકાળ, બુદ્ધિ કરવા વિશાલ,
સ્મરે આ સેવક બાળ, હૈયે હરખી મા હાલરે. જ-૧

આદ્ય નિરંજની, ભવ ભય ભંજની, રંજની અંજની દેવી.
મોહે કર અંજન, દુઃખ સબ ભંજન,
રાત દિન રંજન, સમરૂં ભવાની. જાગો-૨

અસુર સંહારિણી, ભવજલ તારિણી, રૂદ્રાણી વર દેયા,
દેવ બ્રહ્માદિક નારદ, સનકાદિક જન્મ્યા જન માડી,
કૃપા જ્યાં થવાનીરે. જ-૩

મહાકાલિ, મહાલક્ષ્મી, સરસ્વતી, અંબા બહુચર બૈયા.
દીન શરણ આવે, પરમ સુખ પાવે,
ધીરજ ગુણ ગાએ, દયાળુ બાળાશ્રી. જાગો- ૪

—(૦)—

૧૧

(પ્રભાત-રાગ)

આજ અતિ આનંદ થકી હું અંબા ગુણ ગાઉં. (ટેક)

અંબા ગુણ ગાઉંરે, આરાસુરીના ગુણ ગાઉં,
માનસિક પૂજન કરી મ્હારે પવિત્ર થાવું. –આજ૦ ૧

અરૂણ ઉદય વેળાએ મેં, ધ્યાન હૃદયે સ્થાપ્યું,
સૂર્ય કિરણ નીકળતાં માએ દર્શન આપ્યું. –આજ૦ ૨

રૂપ રસાળું જોયું ત્હેનાં વર્ણન શાં કરીએ,
સ્વસ્થ ચિત્તથી ક્ષણભર માનું, ધ્યાન હૃદયે ધરીએ.-આજ૦ ૩

અતિ મણિમય મુકુટ માથે, ઝળકે છે ભારી,
આઇનું વર્ણન કરી શકું એ બુદ્ધિ નથી મ્હારી–આજ૦ ૪

પૃથ્વી રૂપી સહુ શુભ ચંદન. અર્ચું છું આઇને,
આકાશ-વનસ્પતિનાં પુષ્પો. અર્પું આઇને. -આજ૦ ૫
અગ્નિ સર્વનો દીવો માને, જ્યોતિ થઈ સારી,
વાયુ સર્વ મળીને માને, ધુપ કીધો ભારી. -આજ૦ ૬
અમૃત રૂપી નૈવેદ્ય રૂડું, આરોગો માડી,
અલંકાર સહુ શુભ ધારી, દર્શન દ્યોને દા'ડી. -આજ૦ ૭
શિવ વિરંચી ને વિષ્ણુ સરખા, સેવ કરે ત્હારી,
પૂજા પામર સેવકની, માની લ્યો માડી. -આજ૦ ૮
બાળા ત્રિપુરા સુંદર બાઇ, હૃદય રહો મ્હારે,
કૃપા કરીને આપો મુજને, પુરૂષાર્થ ચારે. -આજ૦ ૯
અવર ક્યાં અથડાઉં આઈ, સાચો છે પારો.
ભક્તાહૃદય નિવાસ કરીને, કારજ સહુ સારો. -આજ૦ ૧૦
અતિકૃપારૂપ આઈનાં દર્શન, મનમાં જે ધારે,
અવની માંહી એવા પુરૂષોથી, રહો સ્નેહ મ્હારે. -આજ૦ ૧૧

૧૨

(રાગ-પ્રભાતીયાનો)

શ્રેષ્ઠ તું સર્વદા, જ્યેષ્ઠ તું સર્વદા,
પ્રથમ તું અંબિકા આદ્યદેવી;
શિવ, વિરંચી ને વિષ્ણુ પેદા કર્યા,
માત સરસ્વતી નિત્ય સેવી. -શ્રેષ્ઠ૦ ૧

ચાર ભુવન વિષે વાસ વારાહીનો,
વિકટ તેં કામ તો બહુજ કીધાં;
દાનવો દુષ્ટને દમન કીધા ઘણા,
દેવનાં દુઃખ દારિદ્ર લીધાં. -શ્રેષ્ઠ૦ ૨

ઈચ્છાથી અર્બુદા અકળ ઉત્પન્ન થઇ,
કલિનો પાર નવ કોઈ પામ્યા;
પરાક્રમ તાહરાં પ્રૌઢ મા જોઇને,
સન્મુખ દેવોએ શિષ નામ્યાં. –શ્રેષ્ઠ૦ ૩

ભક્તિ તું મુક્તિ તું શક્તિ તું સર્વમાં,
વિદ્યા ને રિદ્ધિ તું વ્યાપ્ત માજી;
દર્શન તાહરાં દુર્લભ દેવને,
નમી નમી નિત્ય હું થાઉં રાજી. –શ્રેષ્ઠ૦ ૪

મધુકૈટભ મા પ્રથમ તેં મારીઓ,
મહિષાસુર રક્તબીજ રોળ્યા;
શુંભ, નિશુંભ, ધુમ્રલોચન વળી,
ચંડ ને મુંડ ચપટીએ ચોળ્યા. –શ્રેષ્ઠ૦ ૫

એવા અસુર તેં અનેક સંહારીઆ,
સહસ્રભુજાને સહુ દેવ નમતા;
કરૂણાશંકર કહે આપ કૃપા થકી,
કોટિ ત્રિવિધ સંતાપ શમતા. –શ્રેષ્ઠ૦ ૫

૧૩

પ્રીતે ચાલો સહુ આવાર, માના દર્શન માટે.
માજીના જુઓને શણગારરે,
આવારરે (૨) આવાર માના દર્શન માટે. પ્રીતે ૧
નિત નિત નિત,આ નવે નવે રંગે,નિરખું અંબામાને ઉમંગે,
હસીયાં રસીયાં દીલમાં વસીયાં; સાર રે,
આવારરે (૨) આવાર માના દર્શન માટે. પ્રીતે ૨

૧૪

(રાગ–ભૈરવી.)

સુનીએ ઓ માત મેરી (૨) અરજ ઘડી ઘડી, (ટેક)
દેદારકા મે પ્યાસી હું મેં, ફીરૂં ગલી ગલી. સુનીએ-૧
ગુન્હેગાર હું મેં તેરા, મેરા કયા હવાલ હય,
સુનીએ ઓ મયા મેરા, એહી સવાલ હય. સુનીએ-૨
આ જીવન બંદા ત્હેરા, બડા ફંદમેં પડા,
આયા હું જો મેયા, પાસ પોકારૂં ખડા. સુનીએ-૩
દર્શનકું આયા મૈયા, દેખ લીજીએ,
હજરત જો બેઠી મેયા, તસ્લીમ કીજીએ. સુનીએ-૪
કયા કહું જો દીલકી બાત, મ્હોંસે બોલકે,
રાશન હય સબ આપકુ, મા મોંસે બોલકે. સુનીએ-૫
કંગાલ હું મેં તેરા મયા, જરા મહેર કીજીએ,
માત મુનીદાસકે શિર, હાથ દીજીએ. સુનીએ-૬

૧૫

(રાગ–ઉપરનો.)

જપું છું અંબે જાપમાં, મ્હને કાંઈ બતાવોરે. (ટેક)
કાંઇ બતાવોરે માજી મ્હને (૨) જપું છું૦
ચિંતા બડી હય ડાકિની, કંઈ કાલ વીતી જાય,
મેલ મમત તું માનવી, કાળ સહુને ખાય.
નાદાન છું, હેવાન છું, મ્હને ના સતાવોરે,
ભુલીભાન, હું અજ્ઞાન છું, મ્હને કાંઈ બતાવોરે. જપું છું૦

૧૬

આવો મિત્રો આવો માને મોતીડે વધાવો.
મોતીડે વધાવો માને ફુલડે વધાવો. આવો૦ (ટેક)
કલ્પતરૂ યશવતી જગજનની મા
મનવાંછિત જય વિજયજ થાઓ
વિજય જય થાઓરે (૨) આવો૦ ૧
અલ્પમતિ જગ ઇચ્છું હું લંઘવા મા
મનવાંછિત જય વિજય અપાવો
વિજય અપાવોરે (૨) આવો૦ ૨
કુમકુમ, ચંદન, કેસર, ગજરા મા
ધુપ, દીપ, નૈવેદ્ય ધરાવો,
નૈવેદ્ય ધરાવોરે (૨) આવો૦ ૩
અંબા માજીની આર્તિ કરીએ મા
સૌ મિત્રો મળી આજ મંગળજ ગાઓ.
મંગળજ ગાઓ રે (૨) આવો૦ ૪

૧૭

(રાગ-ધનાશ્રી)

કરીએ પ્રીતે પ્રણામ, કૃપાળુ અંબે! કરીએ પ્રીતે પ્રણામ (ટેક)
હૃદય વિષે મા વાસ વસો મા
કરીએ ભક્તિનું કામ, કૃપાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૧
દશે દિશાએ આપ વસો મા
નહિ ખાલી કોઈ ઠામ, કૃપાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૨
સિંહે સ્વારી શોભે સારી મા
ફોડો અસુરોનો ઠામ, કૃપાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૩
કર જોડીને કરીએ વિનતિ મા
પૂર્ણ કરો વાંછિત કામ, દયાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૪
દાસ તણા મા દાસ કહે છે મા
પુત્રો ત્હારા છે તમામ, દયાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૫

—(૦)—

સંગીતાવલિ.

૧ (ચાલ ધીમી)

સંગીતાવલિ.

૧ (ચાલ ધીમી)

૧

(રાગ—માઢ)

નારાયણી નમીએ આજ નેહથી, ચાચર રમીએ આજ
નેહથી; શ્રી મન ગમીએ આજ નેહથી. (ટેક)
વૈષ્ણવી વિનતિ કરીએ આજ, મનવાંછિત વર વરીએ-ના૦
જય જય શબ્દ ઉચરીએ આજ, ધ્યાન હૃદયમાં ધરીએ-ના૦

ત્રિશૂલાધાર-સિંહસવાર,
વિશ્વ સકળને તુજ આધાર, તુજ આધાર (૨)
સ્તવન કરે છે વારંવાર, અજ, વિષ્ણુ, ત્રિપુરાર-ના૦

અચળ, અકામ-અવિચલ ધામ,
શ્રી જગજનની જાણી નામ, જાણી નામ (૨)
અભય અચલ પદરજ નિષ્કામ, વ્યાપક અંતરયામ-ના૦
શ્વેતાચલ શુભ સુખ વિશ્રામ, જન મન પૂર્ણ કામ-ના૦

છો સુખકંદ-જય જગદંબ !
સુખ, સંપત્તિ, સંતતિની દાતા, નિત્યાનંદ (૨)
ગુણનિધિ ગરબે ગાતાં છંદ, ઉર ઉપજે આનંદ-ના૦
ચરણકમલ પદરજ મકરંદ, ચિંતવે ચિત્તમાં ચંદ-ના૦
ચાચર રમીએ આજ નેહથી.

—(૦)—

૨

(રાગ પીલુ–સહુ ગિરિધારીરે)

અલબેલીરે ! આદ્ય ભવાની માતા,
આઇ ! અભયવરની દાતા. (ટેક)
ઘટઘટમાં રે, વ્યાપી રહી વિખ્યાતા,
જનની ! છો જગતની જાતા.

ભક્તોનાં સંકટ કાપોરે,
ૐ મનવાંછિત ફલને આપોરે,
પોતાનો કરી સ્થાપોરે,
બીરદાળીરે ! દાસને કર સુખ શાતા. આઈ૦ ૧
મહાદેવી રે ! મુખ જોવા મન થાયે,
ઘો દર્શન વન્દું પાયે.
છો અકળિત રે ! મહેશ્વરી મહંમાય.
બ્રહ્માદિકથી ન કળાય.
ૐ મા કરૂણા દૃષ્ટિ કરને રે,
બુડંતાં બાંવડી ધરને રે,
દુઃખીયાનું દળદર દળનેરે.
ત્રિપુરામ્બા રે, ગિરિધારી ગુણ ગાતા. આઈ૦ ૨

૩

(રાગ–ઉપરનો)

જગજનની રે ! મૈયા ગવ્હરવાળી,
દુઃખ, સંકટ નાખો ટાળી. [ટેક]
મા વસીયાં રે ! આરાસુર મતવાલી,
ઘટ ઘટ વ્યાપક બીરદાળી.
ૐ જગદંબા છો સુખદાતારે,
ત્હને વન્દે વેદ વિધાતારે,
વિધિ, હરિ હર તુજ ગુણ ગાતારે,
યુગમાતારે ! દળિદર હરણ દયાળી. દુઃખ૦ ૧
મહંમાયારે ! ગહન ગતિ તુજ ન્યારી,
ત્હેં માયા જગ વિસ્તારી,
માંહી ફસીયારે, યોગી મુની તપધારી,
સન્યાસી, ઘરસંસારી.

બુડતાં તારો ભવમાંથીરે,
ૐ ઉગારો દુઃખ દવમાંથીરે,
કોઇને દ્યો હુકમ નવમાંથીરે.
આવીનેરે, દે સહુ પાપ પ્રજાળી. દુઃખ૦ ૨

અદ્દ્ભુત છેરે, ભગવતી અતિ કૃતિ ત્હારી,
મા ત્રિપુરા! તુજ બલીહારી.
હ્યો અંબારે! ઉરમાં વિનતિ મ્હારી,
તુજ નામ સદા સુખકારી.
બાળક જાણી મા તારોરે,
ૐ અપરાધ ક્ષમા કરી મ્હારોરે,
કરૂણાનિધિ કષ્ટ નિવારોરે,
ઉગારોરે, સેવકજન પ્રતિપાળી. દુઃખ૦ ૩

૪

(રાગ—દાદરો)

નમી પાયે પડું છબીલી છેલડી રે, [ટેક]
તું બ્રહ્માણી, તું રૂદ્રાણી, તુંહી એક અંબે મા. પાયે૦
બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શિવ, શેષ, આદિ સેવતારે,
નારદ વીણારે [૨] ધરીને ગુણ ગાય અંબે મા. પાયે૦ ૧
મારી શુંભ ને નિશુંભ રણે રોળીયારે,
ત્હમે કીધાં [૨] ઘણા ભક્તો કેરાં કાજ અંબે મા. પાયે૦ ૨
યુગો યુગ ત્હમે જગતમાં છો જાણીતાં રે,
ચંદ આવી [૨] પારે ધરે માનું ધ્યાન અંબે મા. પાયે૦ ૩

—(૦)—

૫

(પુનમ ચાંદની-એરાહ)

શોભે આરાસુર ચોક બહુ રળીયામણો રે,
વસીયાં જગત્ જનની ત્રિપુરા શ્રીમદંમાય,
ચાલો હળીમળી સર્વે જગદંબાને પૂજવારે. (ટેક)
ગાઓ ગરબા સર્વે ઉલટ ધરી મન માંહ્ય, -ચાલો૦ ૧

સાખી

સિંહાસન પર શોભતાં, ભગવતી જગ કીરતાર;
અલંકાર બહુ ઓપતા, ધર્યા સોળ શણગાર.
સ્હામે શંભુ, વામે વારાહી બીરાજતાં રે,
વસતા આસપાસમાં ભેરવ, બટુક, ગણેશ. -ચાલો૦ ૨

સાખી

ક્ષણભંગુર આ દેહ છે, ત્હેનો નહિ વિશ્વાસ:
પળમાંહી તે ડગમગે, રહે મનમાં સહુ આશ.
જે છે સર્વ જગતનો તત્વ-સાર તે શોધીને રે,
જાનો સ્હમજી લેવો અમૂલ્ય સમયનો લ્હાવ. -ચાલો૦ ૩

સાખી

માયા જગ જંજાળમાં, વીંટાયા સહુ લોક;
જુઠું છે તે જાણીએ, અંતે સઘળું ફોક.
એવું સ્હમજી સેવા-સ્મરણ કરીએ ભાવથીરે.
રાખી ટેક ભજનમાં તરીએ ભવજલ પાર. -ચાલો૦ ૪

સાખી

શિવ, વિષ્ણુ, વિધિ દેવ સૌ, ભજતા નિત્યે નામ;
આદ્યશક્તિ નારાયણી, આપે વાંછિત કામ.
નમી નમી નામ નિરન્તર મુખથી સર્વે ઉચરોરે,
નિત્યે નિયમ ધરીને જય જય અંબે માત. -ચાલો૦ ૫

૬

(ચોકને આંગણે ચાંદનીરે-એરાહ)

મેરૂશિખરની ઉપરેરે, મળી દેવતા તમામ (૨) તમામરે.
આવ્યા અંબાને મનાવવા. (ટેક)
ધરતા માજીનું ધ્યાન, ધરતા અંબિકાનું ધ્યાન, ધ્યાનરે,
આવ્યા અંબાને મનાવવા. મેરૂ૦ ૧

(સાખી) " આ વેળાએ માવડી ! આવ્યું અમને દુઃખ:
" દૈત્યોના મહા ભય થકી, ઉગારી કરો સુખ.
"માટે આવો અલબેલડીરે, કરીએ અમોને સ્હાય (૨)સ્હાયરે
" વ્હેલાં ભવાની મા આવજો;
" નહિતર જીવડો અમ જાય, (૨) જાયરે.
" વ્હેલાં ભવાની મા આવજો. મેરૂ૦ ૨

(સાખી) "મહીષાસુરે સ્વર્ગમાં, આવી લીધું ઇન્દ્રાસન;
" સુરસ્થાન ભ્રષ્ટજ કરી, કર્યાં સહુને પતન.
" સ્હામે લડતાં અમે હારીયારે, અમને માર્યો બહુ
માર (૨) મારરે,
" મુકી નાઠા અમે ત્યાં થકી;
" આવી કરીએ મા પોકાર (૨) પોકારરે,
" અરજી અમારી ઉરે ધરો. મેરૂ૦ ૩

(સાખી) " રક્તબીજને મારતાં, પ્રકટે દૈત્ય અનન્ત;
" હવે કૃપા કરો માવડી, આવી આણો અન્ત.
" નહિ તો અમારી શી વલે થશે રે, સત્ય કહીએ છીએ
માત (૨) માતરે,
" વ્હેલાં દયાળુ મા આવજો
" નહિતો ન રહે અમ જાત (૨) જાતરે,
" વ્હેલાં અલબેલી મા આવજો." મેરૂ૦ ૪

વિનતિ સુણીને સિંહે ચ્હડી આવીયાં રે,
આવીને દેવોનાં દુઃખડાં મા ટાળીયાં રે. વિનતિ૰
એવાં દયાળુ ભગવતી બાઇ, સુરો સર્વ ગયા હરખાઇ. વિ૰ ૫

(સાખી) આવીને અલબેલડી, બોલ્યાં પોતે વચન;
"નિર્ભય થઈ રહો સહુ, હવે આણું એમનો અન્ત."

માર્યો તે મહીષાસુરનેરે, માર્યા ચંડ અને મુંડ (૨) મુંડરે.
ખોળીને દૈત્યોને મારીયા,
એવી રીતે આણ્યો અન્ત (૨) અન્તરે,
મનમાં દેવો સહુ હરખીયા. મેરૂ૰ ૬

(સાખી) બ્રહ્મા. વિષ્ણુ. રૂદ્ર ને, ઇન્દ્રાદિક સહુ દેવ:
સર્વેએ પૂજા કરી, સ્થાન ગયા તતખેવ.

એવું ચરિત્ર મહંમાયનુંરે, સુણો નર અને નાર (૨) નારરે,
કળિયુગ માંહે પ્રત્યક્ષ છે.
દાસ કહે વારંવાર (૨) વારરે,
સ્હાય કરોને માત અંબિકા. મેરૂ૰ ૭

—(૦)—

૯

(શું નટવર વસત થેઈ થેઈ નાચી રહ્યો-એ રાહ)

શું મનહર સુશબ્દ ગગન ગાજી રહ્યો, (ટેક)
ગાજી રહ્યો નભ ગજાવી રહ્યો. શું મન૰ ૧

સાખી

પટકુળ પચરંગી ધરી, ફરે હરે નરનાર;
માના ચાચર ચોકમાં ભીડ તણો નહિ પાર.

માંહી નાચે સુભાવે જન, ધરતી ધમકેરે,
વળી વળી વીણાના નાદ, ઘુઘરી ઘમકેરે. શું મન૰ ૧

સાખી

નવલ સુશોભિત આ ભૂમિ, બહુરંગી વનપત્ર;
નવલ સુજન પરદેશથી, આરાધે જઈ તંત્ર.
ધરી શણગાર મળી બાળાઓ સંગમાં,
આનંદ ઉત્સવ છાઇ રહ્યો. શું મન૦ ૩

સાખી

વેદ ભણી વેદી કરે, હવન હર્ષથી થાય;
અવલોકે આ લોકમાં, પાતક તો દૂર થાય.
અંબા ! પ્રભાપતિ વાપ્યો ચોદિશામાં,
દેખી ઉમંગ ઉર રાજી થયો. શું મનહર૦ ૪

૮

(છોડો છોડો છબીલા, જાઓ હઠી હઠીલા—એ રાહ)

ચાલો ચાલો છબીલા, રંગે રમો રસીલા,
નવરાત્રી છે નિર્મળ આજ. (ટેક)
નવરાત્રી છે નિર્મળ આજ, કરો ગુણ ગાઇને આજ કાજ,
છે કાત્યાયની, કાલિ, કામદુર્ગા દયાળી, કરે કોમારી
તે શુભ કામ, રસીલી (૨) ચાલો૦ ૧
ચાહે શિકારને આજ, રાખો પ્રીત તેવી આજ, કરે કૌમારી
તે શુભ કામ, રસીલી (૨) ચાલો૦ ૨

સાખી

ભક્ત બને જગમાં ઘણા, લઈ પોપટીયું જ્ઞાન;
ખરા ભક્ત ખોળી જુઓ, ગૌરીમાં ગુલતાન.
ચાહો ચાહો ચિત્તે ચંડી આજ, અલબેલી અંબે શિરતાજ-ચા

સાખી

ભક્તિ કરીએ નેહથી, રાખી પૂર્ણ પ્રીતઃ
પ્રેમમગ્ન એવા બની, નટ દોરની રીત.
થઈ પ્રસન્ન અંબે રાખો લાજ, મણિ ગાય કરીને અવાજ-ચા.૪

—(૦)—

૯

(ત્હમે અજાણ્યા અમે જાણીએરે–એ રાહ)

ઓ અંબામા ! અલબેલડીરે, મૈયા તું છે સુખની વેલડીરે.
મેં ના ઓળખી એરંડો કે શેરડી અંબામા !
પાયે લાગું પ્રીતથીરે. (ટેક)

માજી મુજને આશરો તાહરોરે,
કર ઝાલોને મૈયા માહરોરે,
ભવસાગર પાર ઉતારોરે અંબામા ! પાયે૦ ૧

વસ્યાં ગબ્બરગઢ ગુણવન્તીરે,
તું છે ભક્તવત્સલ ભગવન્તીરે,
હું તો તુજ દર્શન કેરો ખંતી અંબામા ! પાયે૦ ૨

ધન્ય ધન્ય આરાસુર માવડીરે,
આવી પ્રીતે પૂજું તુજ પાવડીરે,
દેજો દર્શન જાણીને ગાવડી અંબામા ! પાયે૦ ૩

શિષ નામી ત્હને પાયે લાગવું રે,
ત્હારી પાસેથી કંઇ મ્હારે માગવું રે,
ચંદ મનના મનોરથ પૂરોરે અંબામા! પાયે૦ ૪

—(૦)—

૧૦

(રાગ–હાલારી)

"બેડો બાઇ બુડતો તારો રે, અંબે આઇ પાર ઉતારોરે,
આ ખેપે હું તો ઘણું કમાયો, ભર્યો અણગણ માલ,
મધ્ય દરીયા વચ્ચે તોફાન લાગ્યું, શારે થશે હેવાલ-બે-૧

ખલાસીઓ તો ખટખટ કરે છે, મહા જુલમ મનમાંય,
માલધણી વિમાસી રહ્યો છે, ડોલ્યું દરીયા માંય. બે-૨
મધ્ય દરીઆ વચ્ચે ડોલ્યું માતાજી! વ્હાણ નથી વિશ્રામ,
એક નામનો આશરો ત્હારો, કરો સેવકનાં કામ. બે-૩
ઉંચું જોઉં તો આભ માતાજી! નીચું જોઉં તો નીર,
બાળા શક્તિ મારી બુમ સાંભળજો, સાજું રાખોને શરીર-બે
કુવાયરાની લ્હેરો લાગી ને, મોજાં તણી શી વાત,
અપશુકનની આ વેળા આવી છે, ધાઓને અંબે માત. બે-૫
હાથેથી હવે નેજા છુટયા, શઠ પણ દંડા તોડ,
અંત સમયની આ વેળા થઈ હવે, મોટે ભાલે છે મોડ. બે-૬
ડુંગરીએ તો દવ લગાડેલો. પૂર્ણ કીધેલાં પાપ,
એક પહોરથી સ્તુતિ કરૂં છું, આવો ને આપો આપ. બે-૭
અર્ધું વહાણ મેં અર્પણ કીધું, સાક્ષી ઉંચું આભ.
આ અવસરે આરાસુરી આવો, નથી ખાવો મ્હારે લાભ" બે.
જગત જનેતા સ્તુતિ સુણી, થયાં વાઘની ઉપર સ્વાર,
જહાજ ઉપર જઈ ત્રિશૂલ ઝાપટયુ, તાર્યું તે જળ મોઝાર-બે.
વહેવારીયો તો અચરજ પામ્યો, આવ્યું મનમાં વહાલ,
કર જોડી રાવો ભકત ભણે છે, અર્પી દીધો બધો માલ,
બેડો માએ બુડતો તાર્યોરે, અંબે માએ પાર ઉતાર્યોરે.૧૦

૧૧

(રાગ—સોરઠી.)

શ્રીસંખલપુર રાણી સાહેબ! મુજરો લીજીએ રે, (ટેક)
પાપ કરતાં પાછું નવ જોયું, પૂર્વ તણું સુકૃત સૌ ખોયું,
જાણો છો, મા સુખ થકી શું કીજીએરે. શ્રીસંખલ૦ ૧

જાણી કિંકર કરૂણા કીજે, ભવભયથી ઉગારી લીજે.
કાપી કુમતિ, સુમતિ મુજને દીજીએ રે. શ્રીસંખલ૦ ૨

મુજ અવગુણ મનમાં નવ લેશો, છોરૂ જાણીને છેહ નવ દેશો.
જનની થઇને બાળ ઉપર નવ ખીજીએરે. શ્રીસંખલ૦ ૩

દીન દલસુખને દર્શન આપો, જન્મ મરણનાં સંકટ કાપો.
આપ કૃપા વિણ યમકિંકરથી બીજીએરે. શ્રીસંખલ૦ ૪

૧૨

ત્હારી જુકિત જોયા જેવીરે મા જય દેવી જય દેવી. (ટેક)
જયાં જ્યાં જોઇએ ત્યાં તેવીરે મા જય દેવી જય દેવી,
ત્હને સુરમુનિએ સેવીરે મા જય દેવી જય દેવી૦ ૧

મહાલે ચાચર રૂપે દેવી! લોક વદનમાં રાખ્યું,
બાળક રૂપે મહીડાં ખાતાં, યશોદાજીએ ભાખ્યું રે મા-જ-૨

દશ અવતાર ધર્યા ત્હેં દેવી! મ્હોટા રાક્ષસ માર્યા.
ભૂમિ તણા તેં ભાર ઉતાર્યા, શત્રુને સંહાર્યારે મા-જ૦ ૩

મચ્છ, કચ્છ, વારાહ ને નૃસિંહ, વામનરૂપ વિકરાળી,
પરશુરામ રઘુરામ કૃષ્ણને, બુદ્ધ કલંકી કાળીરે મા-જ૦ ૪

તું દાતા તું ભુક્તા દેવી! તુજ વિણ સર્વે ખોટું.
શ્રોતા, વક્તા, શૂરપણામાં, ત્હારૂં દૈવત મોટું રે મા-જ૦ ૫

તું તીર્થ, તું વ્રત, ભવાની! બીજા સર્વે ભામા,
ગંગા સિંધુ સરસ્વતીમાં, સતી શિરોમણી શ્યામારે મા-જ૦૬

તું બ્રહ્માણી, તું રૂદ્રાણી, તું વિષ્ણુની જનની,
હિમાચલની પુત્રી થઈને, શિવ શંભુને પરણી રે મા-જ૦ ૭

માત તાતને રૂપે દેવી! સહુ પર ત્હારી માયા,
કર જોડીને મીઠો કહે છે, કરો હાથ શિર છાયારે મા-જ૦ ૮

——(૦)——

૧૩

(ઉધ્ધવજી સંદેશો કહેજો શ્યામને—એ રાહ)

સહાય કરો આરાસુરવાળી અંબિકા!
  મહેર કરો મતવાલી મુજ પર માય જો;
કામી ક્રોધી લંપટ છું પણ તાહરો,
  વિપત્ પડે ત્યારે બાનાની પત રાખજો. સ૦ ૧
સહજપણામાં વિમળ ને કરૂણા કરી,
  રંક હતો ત્હેને કહેવરાવ્યો રાય જો;
હસ્તિ, ઘોડા ઝુલે વિમળ આંગણે,
  ભરીયા ત્હેના ગર્થ તણા ભંડાર જો. સ૦ ૨
જપ તપ સેવા સ્મરણ કાંઇ કીધાં નથી,
  યાચક જનને દીધાં નથી કાંઈ દાન જો:
દુર્બલ થઇને દરબારે આવી ચ્હડયો,
  બુદ્ધિહીન છું આપો મુજને સાન જો. સ૦ ૩
પરદ્રોહી પરનિન્દા મેં તો બહુ કરી,
  પરનારીશું રમીયો રંગ અપાર જો:
પરધન હરવાને પ્રપંચ કર્યા ઘણા,
  ભરીયા છે કાંઇ કુકર્મના કોઠાર જો. સ૦ ૪
હદ વળી, અલબેલી હવે શું જુઓ,
  દુ:ખના ડુંગર વળીયા અપરંપાર જો;
કંઠ સમાણો કળિકાળે મુજને ગ્રહ્યો,
  બાંહ્ય ગ્રહીને કહાડો મુજને બહાર જો. સ૦ ૫
તું દાતા, ભુક્તા દેવી! જાણું અમો,
  ભગવતી ભાગવત વેદ કરે વખાણ જો;
તુજ હુકમ વિના પવન પલ હાલે નહિ,
  શાસ્ત્ર પુરાણમાં વ્યાસે કર્યું પ્રમાણ જો. સ૦ ૬

મ્હારે એક ભરોંસો ત્હારા નામનો,
ઘટ ઘટ વ્યાપી શક્તિ ઠામોઠામ જો:
બીરદાળી છો માટે બીરદ વિચારશો,
સમર્યે કરજો સેવકજનનાં કામ જો. સ૦ ૭
અવસર ચૂકે અર્થ સરે નહિ માહરો,
વિલંબ કર્યાથી વણસી જાશે કામ જો:
માની લેજો મોતી રંકની વિનતિ,
જેવો તેવો ઘરનો જાણી ગુલામ જો. સ૦ ૮

—(૦)—

૧૪

(રાગ–મહીનાનો)

સેવોને માત સંખલપુર રાણી. (ટેક)
ચૈત્રે તો ચિત્ત ઘણું વાધ્યું, નમી નમી બહુચર આરાધ્યું,
મન મ્હારૂં ગોખે જઇ લાધ્યું. સેવોને૦ ૧
વૈશાખે વાવલીયા વાયા, માજીના ગઢ તળે આવ્યા,
અંબામાની મ્હોટી છે માયા. સેવોને૦ ૨
જેઠે તો જુક્તિ બની સારી, હરિ, હર, બ્રહ્મા થકી ન્યારી,
ગોખ ઉપર જાઉં બલીહારી. સેવોને૦ ૩
આષાઢે તો મેઘ ઘણા ગાજે, છત્ર શિર બહુચરને છાજે,
ચોઘડીયાં અદ્દભુત વાજે. સેવોને૦ ૪
શ્રાવણે સરવરીએ વરસ્યો, માજીને ભજશો તો તરશો,
નહિતર અથડાતા મરશો. સેવોને૦ ૫
ભાદરવો ભલી પેરે ગાજ્યો, સેવકને સન્મુખ થાજો,
બુડંતાં બાંવડલી સ્હાજો. સેવોને૦ ૬
આસો માસે આવી દીવાળી, આવ્યાં આવ્યાં તુળજા ને બાળી,
ગરબે રમે મ્હોટાં મહાકાળી. સેવોને ૭

કાર્તિકે કોયલડી બોલે, ન આવે માજીને તોલે,
તહેને જોઇ ત્રિભુવન ડોલે. સેવોને૦ ૮
માગશરે માનસરોવર નાહે, ચાચર આવી ગરબા તો ગાયે,
સેવકને કરજો મા સહાય. સેવોને૦ ૯
પોષે તો પ્રીત ઘણી ધારી, પાંડવ તો લીધા ઉગારી,
કૌરવ તો સર્વે ગયા હારી. સેવોને૦ ૧૦
મહા માસે મ્હને નથી ગમતું, ચિત્ત મ્હારૂં ચાચરમાં રમતું,
મન મ્હારૂં માજીમાં ભમતું. સેવોને૦ ૧૧
ફાગણે ફરફરતી હોળી, પ્હેર્યાં માએ ચણીયા, ચિર, ચોળી,
કેસર બહુ છાંટયાં છે ઘોળી. સેવોને૦ ૧૨
બાર માસ પૂર્ણ તો કીધા, દૈત્યોને દંડ ઘણા દીધા,
દેવતા સહુ ઉગારી લીધા. સેવોને૦ ૧૩
આસો શુદ બીજે બુધવારે, બારે માસ થયા નિર્ધારે,
વલ્લભની કરજો મા સહાય. સેવોને૦ ૧૪

૧૫

પ્રથમ અંબિકાનું ધ્યાન ત્હમે ધરજોરે,
માને મુજરો કરીને ચાચર ફરજોરે;
દુલી સાહેબ! દેદાર દીજેરે,
મતવાલી અંબા! મુજરો લીજેરે. ૧

આશ રાખું આરાસુરી ત્હારીરે,
સાચી સાહેબ! સલામ લેજો મ્હારીરે;
આઈ અજબ્ય! તે હાથ વાત લેજોરે,
સિંહાસનવાળીને સોંપી દેજોરે. ૨

મહેરબાન! તે મહેર માત કીજેરે,
સદા સેવકને શિર હાથ દીજેરે;

હુકમ તાબે સદાય છું ત્હારોરે,
આવી તસ્લીમ સલામ કરૂં પારેરે. ૩

નજર દેખું સદાય ત્હારી મીઠીરે,
અંબા અલબેલી જેવી કોણ દીઠીરે;
મહેર રાખો છો માત મ્હારી મ્હોટીરે,
દરે દુશ્મન કીધા તે વાત સાચીરે. ૪

દુર્ગા દેવી! ત્હમે દુ:ખડાં ટાળોરે,
મૂર્ખ જાણી વચન માજી! પાળોરે;
જોર જ્વાળામુખી છે મ્હારે ત્હારૂંરે,
સાચી સાહેબ કામ કરો મ્હારૂંરે. ૫

નગદ નામ નારાયણીનું મ્હોંડુંરે,
ખરી ખોડીયાળ નવ કરે ખોટુંરે;
માતા તુળજા! તું મન માનીરે,
બાળી બહુચરાજી! વાત સુણો મ્હારીરે. ૬

પાવાવાળી મહાકાલી! કામ કરજોરે,
રાજરાજેશ્વરી હૃદય ધરજોરે;
અંબા અલબેલી! આરાસુર રાણીરે,
તુંથી નથી મ્હારી વાત અજાણીરે. ૭

મ્હારે માત અને તાત તું આઇરે,
સગાં સહોદર કામ ન આવેરે;
સદા શિર છો વાત જાણીરે,
ગાઉં અંબા-દરબાર રૂડી વાણીરે. ૮

કરો મહાલક્ષ્મી માત મહેર આણીરે,
ઘેર આવો અન્નપૂર્ણા રાણીરે;
દેવ દેવીને દરબાર દુવા દઈએરે,
અરજી અલબેલી વિના તે કોને કહીએરે? ૯

અરજી અલબેલી માતશું દીધીરે,
ફક્ત દસ્કત-મહોર માએ કીધીરે:
ચોક ચાચરના ચાકર કીધારે,
માએ દામ ખરીદી મૂલ્ય દીધાંરે. ૧૦

આવી પડયો છું અંબા! ત્હારે નામેરે,
આવી ઉભાં રહો ભીડ કામેરે:
ડુંગરવાળીનો ડંકો વાજેરે,
દોલતજાદી સેવકને શિર છાજેરે. ૧૧

મ્હારે માત અને તાત તું અંબારે,
એવું જાણી ચાચર આવ્યો રંભારે:
ત્હારો આદિત્ય ગુલામ છે રાજીરે,
એવું જાણી અંબા ઉઠી ગાજીરે. ૧૨

૧૬

(રાગ–સીતાહરણનો)

આદ્યશક્તિ તુજને નમું હો બહુચરી ગણપતિ લાગું પાય,
દીન જાણીને દયા કરો હો બ૦ મુખે માગું તે થાય. ૧

વાણી આપો પરમેશ્વરી હો બ૦ ગુણ ત્હમારા ગવાય,
ચોસઠ બેની મળી સામટી હો બ૦ માનસરોવર જાય. ૨

માનસરોવર ઝીલતાં હો બ૦ કરતાં તે નિત્ય વિલાસ,
સંખલપુર સોહામણું હો બ૦ ત્યાં છે ત્હમારો વાસ. ૩

સર્વે મળી કરી સ્થાપના હો બ૦ કહેવરાવ્યું બહુચર નામ,
સામસામા બે ઓરડા હો બ૦ સોનું ઘડે સોનાર,
ઘડીયા બાજુબંધ બેરખા હો બ૦ ઘડીયા એકાવળ હાર. ૪

પ્રથમ ચરિત્ર ત્હમે કર્યાં હો બ૦ માર્યો તે મહીષાસુર,
રક્ત નયન કરી મારીયો હો બ૦ રક્ત ચલાવ્યાં પૂર. ૫
માર્યા તે મર્ગ બોલાવીયા હો બ૦ આરાસુરના ગઢ માંહ્ય,
શુંભ નિશુંભ હાથે હણ્યા હો બ૦ માર્યા ત્હેને પળમાંય. ૬
ઘોડી તણો ઘોડો કીધો હો બ૦ સ્ત્રીનો કર્યો પુરૂષ.
હોમ હવન ત્યાં થાય છે હો બ૦ શ્રીફળ ઘણાં હોમાય.
બ્રહ્મા વેદ ભણાય છે હો બ૦ આનંદ ઉત્સવ થાય. ૭
કર જોડીને વિનવે હો બ૦ વલ્લભ ત્હારો દાસ,
સદા સેવક છે તાહરો હો બ૦ રાખો ચરણ નિવાસ. ૮
ચરણ પખાળી તુજને નમું હો બ૦ વૈકુંઠ હોજો વાસ,
ગાય, શિખે ને સાંભળે હો બ૦ બહુચર મા પૂરે આશ. ૯

૪

સંગીતાવલિ.

૨ (ચાલ મધ્યમ)

સંગીતાવલિ.

૨ (ચાલ મધ્યમ)

૧

(રાગ–ધનાશ્રી જેતશ્રી)

અલબેલી મોરી અંબે માત, જોવા નિત્ય જઇએ;
બળધારી મોરી બહુચર માત, જોવા નિત્ય જઇએ. (ટેક)
જોવા જઇએ ને ઘણા સુખીયા થઇએ, આરાસુરમાં રહીએરે,
આપ આપણા મનની વાતો, અંબે આગળ કહીએ. જો-૧
આરાસુરમાં અંબા બીરાજે, પાવાગઢ મહાકાળીરે,
દક્ષિણ દેશમાં તુલજાભવાની, ચુંવાળ બહુચર બાળી. જો-૨
માને તે પારે હવન થાય, માંહે ચિરચુંદડી હોમાયરે,
બ્રાહ્મણ સઘળા વેદ ભણે છે, માનિની મંગળ ગાય. જો-૩
આંધળાને મા આંખજ આપે, પાંગળાને પાયરે,
વાંઝીયાને મા પારણાં બંધાવે, નિર્ધનીયાંને ધન. જો-૪
માને તે પારે જે કોઈ આવે, ત્હેની પૂરે મા આશરે,
કર જોડીને ભટ્ટ વલ્લભ કહે છે, હું છું માનો દાસ. જો-પ

૨

માએ સોનાની માંડવી બનાવી,
અંબે માત ! ગરબે ખેલો મતવાલી. (ટેક)
આસો અષ્ટમીની રાત અજવાળી–અંબેમાત૦
શરતપૂર્ણિમાની શોભા બની સારી-અંબેમાત૦
પ્રથમ સ્મરૂં સરસ્વતી માય,
ગુણ સેવક ત્હમારા ગાય. અંબેમાત૦ ૧
ફડાં, ચિલ અને મોરલા શોભે,
મ્હોટા મુનિવરનાં મન લોભે.અંબેમાત૦ ૨

આગળ પુષ્પનાં તોરણ લ્હેકે,
અગર, ચંદનના ધૂપ બહુ મ્હેકે. અંબેમાત૦ ૩
આવી ચોસઠ યોગિની જોવા,
ભૈરવ આવ્યા બાવન ભોગ લેવા. અંબેમાત૦ ૪
ફરે કુંદડી ને અંગ હલાવે,
પગ માંડે ને ધરતી ધ્રુજાવે અંબેમાત૦ ૫
માજી! વેદની માતા કહાવો,
ચાચર ગરબે રમવાને તહમે આવો. અંબે૦ ૬
આવ્યાં વરુચીને રે વારાહી,
દેવ સાથે છે દુર્ગા બાઇ. અંબેમાત૦ ૭
બ્રહ્મા હંસે ચઢીને આવ્યા,
સાથે સાવિત્રીને તેડી લાવ્યા. અંબેમાત૦ ૮
કમળા આવ્યાં કૃષ્ણ કેરી સંગે,
વિષ્ણુ વાંસળી વગાડે બહુરંગે. અંબેમાત૦ ૯
ઉમીયા આવ્યાં શિવજી કેરી સંગે,
શંકર ડમરૂ વગાડે બહુ રંગે. અંબેમાત-૧૦
ઋષિ સહસ્ત્ર અઠયાસી ત્યાં આવ્યા,
સાથે ઋષિપત્નીને તેડી લાવ્યા. અંબેમાત-૧૧
ભટ્ટ વલ્લભ દાસાનુદાસ,
રાખો ચરણ કમળની પાસ. અંબેમાત-૧૨

—(o)—

૩

(દુંદાળા દેવ! વિઘ્નહરણ લંબોદર ન.મ લકમારં–એરાક)

ધન્ય અંબારે! લાલ (૨) વસીયાં ડુંગર માંહીરે જાયગા
જોઇને (ટેક)
પ્રથમ ગણપતિનું દર્શન કરીએ, માનો કોલ લઈ ચાચર ફરીએ
માને પાલ્લડીએ જઈ શિષ નામીએ. ધન્ય૦ ૧

અંબા આરાસુરમાં બીરાજે છે, માને છત્ર સોનાનું છાજે છે,
સિંહાસન બેઠી બીરાજે છે. ધન્ય૦ ૨
માથે મુકુટ જડાવ જ્યોત ઝળકે છે, માને કાને કર્ણફુલ લળકે છે,
વચ્ચે પાનું લીલું ચળકે છે. ધન્ય૦ ૩
માને શિર પર કલગીને તોરા, માને કુંડળ ઝુકે બે કોરા,
માજી પૂરો મનોરથ મા મોરા. ધન્ય૦ ૪
માને નાકે વેસર હીરા લાલ, માએ ટીલાં કીધાં કેસર આડ,
માને ટીલડી તપે છે લલાટ. ધન્ય૦ ૫
માને ગળે ઘરેણાં ઘણાં દીસે, માંહી ઉતરી માળા અરીસે,
એવી દુનીયામાં દાતાર હીસે. ધન્ય૦ ૬
માને બાંહે બાજુબંધ બેરખા, શોભે સારા કમરપટા,
એવી આનંદી કરાવે આનંદઘંટા. ધન્ય૦ ૭
માની ચોળી અત્તરમાંહે બોળી, ચુવે અગર ને રંગે રોળી,
સાળુ કેસરીયા રંગે ચોળી. ધન્ય૦ ૮
માજી લખો લેખ કર્મે રૂડા, ત્હારા મનસુબા છે અતિ ઉંડા,
રાખો અખંડ હેવાતન અમ ચુડા. ધન્ય૦ ૯
માજી પ્હેરો કાંબી ને કડલાં, માજી આપો પુત્ર ભરી પલ્લાં,
ભોળી ભવાની! કામ કરો ભલાં. ધન્ય૦ ૧૦
સાથે દીપક જ્યોતો અજવાળી, પૃથ્વીનાં પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રજાળી,
માએ નિત્ય નિત્ય કીધી દીવાળી. ધન્ય૦ ૧૧
બંધાવ્યાં તોરણ બારણે, માજી કામ કરો છો કારણે,
હું તો પલક પલક જાઉં વારણે. ધન્ય૦ ૧૨
ચાચર આવી પાડું તાળી, તારી અકળ ગતિ ગવ્હરવાળી,
માજી હવે દશા નિશ્ચય વાળી. ધન્ય૦ ૧૩
ચાચર આવી ગરબે રમીએ, મારી અંબામાને મન ગમીએ,
અંબા દૂર થકી દેખી નમીએ. ધન્ય૦ ૧૪ .

માને આંગણે નોબત વાજેછે, ત્હેનો શબ્દ ગગનમાં ગાજેછે,
મંડપમાં ઘંટા વાજે છે. ધન્ય૦ ૧૫
માજી દર્શન દ્યો નયને નીરખું, રહો પ્રેમ હૃદય હૈડે હરખું,
મ્હારે બીજું નથી કોઈ તમ સરખું. ધન્ય૦ ૧૬
માજી અષાડ આસો, મહા, ચૈત્ર, એ ચારે ત્હારાં નવરાત્ર,
મારે પસાયતા વાવી ખેતર. ધન્ય૦ ૧૭
ત્હારા નામથી હું છું અળગો, મ્હને ચાચર રમ્યાનો ઉમળકો,
માટે આવીને બારણે વળગ્યો. ધન્ય૦ ૧૮
માજી નવરંગે નિશાન ફરકે, દેખી દુઃખ, દારિદ્ર બેઉ થડકે,
ત્હારે રંક, રાય બેઉ સરખે. ધન્ય૦ ૧૯
ત્હારી ધર્મધ્વજા ધન ધનવારી, એવી સાહેબ અંબાજી મ્હારી,
માજી જીવ પ્રજા છે સહુ ત્હારી. ધન્ય૦ ૨૦
ત્હારી વાતો દીઠી ઘણી ન્યારી, મ્હને લાગી મીઠડી બહુ સારી.
એવી ઉમીયાજી આનંદકારી. ધન્ય૦ ૨૧

——(૦)——

૪

(મ્હને મારીને રથડા ખેડ઼ે, બાળા રાજાજે–એ રાહ)

સુણો અલબેલી અંબે માતરે, અરજી અમારીરે,
દીન જાણીને કરીએ મ્હેર, મરજી ત્હમારીરે. ૧
હું તો ગરજી ગુમાની છું માતરે, કશુંએ ન જાણુંરે,
જય જય દ્રષ્ટગોચર દર્શન, વાત વખાણુંરે. ૨
જોશો અવગુણ અમ્હારા અપારરે, ભવ કેમ તરીએરે?
લાડ પાળી કરો લીલા લ્હેર, નવનિધ ભરીએરે. ૩
તું નિઃશંક, હું તો રંક, કર્મવંક, અંક લોપી અજવાળોરે,
સુખ રાશ! કર વિલાસ, પૂરો આશ, દાસ જાણીને પાળોરે. ૪

યોગમાય! ધાય ધાય કરો સ્હાય, તુજ આશરે રહીએરે,
દુષ્ટ માર, કષ્ટ ટાળ, અરિ સંહાર, વારવાર શું કહીએરે. ૫
ગોખ ધામનો ગુલામ, યદુરામ નામ, ધામ કરી સ્થાપોરે,
પૂજું યંત્ર, જપું મંત્ર, રૂડો તંત્ર, સદા એ વર આપોરે. ૬

—(૦)—

૫

(રાહ–ઉપરનો)

ઘણું ઓપે આરાસુર રાયરે, અંબિકા દેવીરે,
જેના વેદ પુરાણ ગુણ ગાય, સુરમુની સેવીરે. ૧
માજી બીરાજો છો સરસ્વતીતીરરે, પશ્ચિમ દ્વારેરે,
દક્ષિણ વામે ગણપતિ બટુક, ભૈરવ સારરે. ૨
સોહે મંડપ ઉપર ત્રિશૂલરે, બિન્દુ ત્રિકોણરે,
સોના ગાગરો ચાર અમૂલ્ય, જુક્તિ જોનેરે. ૩
મહાદેવ કોટેશ્વર ધામરે, અદ્‌ભુત દહેરૂંરે,
જેણે કીધાં સફળ શુભ કામ, દેવતા કેરાંરે. ૪
નિજ કુંભ, કુંભો રાણો નામરે, કરીને સ્થાપ્યોરે,
તેણે વાસ્યું કુંભારીયું ગામ, શુભ વર આપ્યોરે. ૫
ત્હેમાં વસે વિમળશા વૈશ્યરે, માને પ્રતાપેરે,
પામ્યો અગણિત દ્રવ્ય સુજાણ, યુગમાં છાપરે. ૬
વચન ચૂકયો દહેરાં કર્યાં ભસ્મરે, ઉગર્યાં પાંચરે,
જેને અંબે તણો આધાર, આવે નહિ આંચરે. ૭
એક ગાયો તણો ગોવાળરે, ગાયો ચરાવેરે,
ત્હેમાં અંબાની ધેનુપ્રતિપાળ, કામધેનુ આવેરે. ૮
કરે ધનગર મન વિચારરે, આ કોની ગાયરે,
ત્હેની ચરાઈ ન પામું લગાર, મફત ચરી જાયરે. ૯

એક દિન ગૌ ઝાલી વાટરે, ગહ્વર ગોખેરે,
માજી બેઠાં હિંડોળા ખાટ, સદૈવ શોખ કાજેરે. ૧૦
અંગે આભૂષણ રાજે અપારરે, સોનાચુડો ઝળકેરે,
કોટે હાર મણિમાળ હીરા લાલ, બહુ ચુનીઓ ચળકેરે. ૧૧
માને કહે કર જોડીને ગોપરે, 'મફત ગાય ચારૂંરે,
'ત્હમે કર્મી છો મ્હોટાં લોક, પેટ ભરો મ્હારૂંરે.' ૧૨
એવું સુણીને ભગવતી ભૂપરે, પ્રેમ કરીનેરે,
અકળ રૂપ જવ અનુપ આપ્યા ગુપ્ત, સુવર્ણ સુપ ભરીનેરે.
લઇ આવ્યો ગહ્વર ગુફા બ્હારરે, દેખી જવ અન્નરે,
ત્યાં નાખીને મૂર્ખ ગમાર, ગયો વિમનરે. ૧૪
આવી સ્ત્રી આગળ કહે પેરરે, 'લક્ષ્મી સમી બાઇરે,
'આજ ગયો હું એમને ઘેર, ગાય પુંઠે ધાઇરે. ૧૫
'મણિ માણેકનો નહિ પારરે, જવ આપ્યા મ્હનેરે,
'રીસ કરી નાખી આવ્યો બ્હાર, શું કહું ત્હનેરે.' ૧૬
કહે સ્ત્રી 'ત્હમો પશુ રોંકરે, શિખ શું દીજેરે,
'કોઈ આશિકા દે મ્હોટા લોક, શિષ ધરી લીજેરે.' ૧૭
એમ કહી જોયું તત્કાળરે, કામળાને છેડેરે,
દીઠા સુવર્ણ જવ બે રસાળ, સર્વ સિદ્ધિ રેડેરે. ૧૮
જવ રોપ્યા ગોમયની માંહ્યરે, કરી ઉપવાસરે,
શુભ નવરાત્ર કીધાં વ્રત, માએ પૂરી આશરે. ૧૯
'માગ માગ' કહે મહંમાયરે, પ્રકટયાં આપરે,
'ત્હેં તો ચારી છે મારી ગાય, જોને પ્રતાપરે.' ૨૦
કહે કર જોડી નરનારરે, 'એ વર આપોરે,
'ત્હમ જેવો થાય કુમાર, યુગ યશ સ્થાપોરે.' ૨૧
કહે માજી, 'અહિંથી લોપરે, બેઉ જણ થાશોરે,
'ત્યાં નંદ યશોમતી ગોપ, ગોકુળ વાસોરે,' ૨૨

આપ્યા જવ બે જગતનું બીજરે, કૃષ્ણ અભિરામરે,
જોઇ સર્વે પામે શ્રેય, અવિચલ નામરે. ૨૩
'હું આવીશ ત્હમારે ઘેરરે, થઇને કુમારરે,
'કરીશ ભક્તની ઉપર મ્હેર, દુષ્ટનો સંહારરે.' ૨૪
એમ કહીને થયાં છે લોપરે, આવીયાં જેમરે,
થયાં ધનગર ગોપી ગોપ, માએ કહ્યું તેમરે. ૨૫
કહાડી સંઘ સહુ ગોપવીરરે, આરાસુર આવ્યારે,
જયાં કોટેશ્વર સરસ્વતી તીર, કૃષ્ણને લાવ્યારે. ૨૬
માને પાએ લગાડયું બાળરે, માન્યતા કીધીરે,
માને પારે ઉતાર્યાં વાળ, આશિકા લીધીરે. ૨૭
ઉંબર ચાંલ્લા કીધા છે સાતરે, યશોમતી માએરે,
યુગેયુગમાં પ્રસિદ્ધ એહ વાત, ભાગવત ગાએરે. ૨૮
એવા પરચા પ્રકટ પ્રતાપરે, જગ સહુ જાણેરે,
માની યુગ સચરાચર છાપ, વેદ વખાણેરે. ૨૯
ગુજરાતના દિવાન, નાગરન્યાત, સંઘ શ્રાવણમાં આવેરે,
ભાત ભાતનાં મેવા પકવાન્ન, ભેટ સારૂ લાવેરે. ૩૦
પહોંચ્યા દાંતા રાણાનું ગામરે, ડુંગર ચ્હડીયારે,
વડ છાયા દેખી દેવી ધામ, દંડવત્ પડીયારે. ૩૧
કહે જય જય ઉદો, અંબે આઇરે, ચાચરે જાતાંરે,
કરે ગાન તાન માન, માત ધ્યાન, ઉમંગ અંગ રંગ ન્હાતારે.
હવન હોમ બ્રહ્મભોજ, પૂજા પાઠ દાન દક્ષિણા દીધીરે,
અંબે આઈ આગળ ભવાઇ તે સવાઈ ગુણ ગાઇને કીધીરે. ૩૩
એવો સંવત્સર પ્રતિ નિયમરે, કરે યાત્રાયરે,
જેવો અંબા ચરણ પર પ્રેમ, ફલ તેવું થાયરે. ૩૪
ગાય ગરબા ત્હેના પૂરે કામ, અંબા માયરે.

—(o)—

૬

બુદ્ધિ આપોને માત બહુચરારે,
નિત્ય નિત્ય કરીએ પ્રણામ મ્હારી બહુચરા. (ટેક)
સંખલપુર સોહામણું રે, ત્યાં છે ત્હમારો વાસ-મ્હારી૦
દીવા બળે છે માને ઘી તણારે, આઠે તે પ્હોર અજવાસ-મ્હા૦
પાટણવાડું પરગણું રે, ચુંવાળ બાંધ્યો ચોક-મ્હારી૦
ઘોડી તણો ઘોડો કીધોરે, બેરીનો કીધો મરદ-મ્હારી૦ ૨
સાચી દેવી ચુંવાળમાંરે, બહુચર રાખ્યું બીરદ-મ્હા૦
વાગે છે ઘંટ ને ઘુઘરારે, પામર આવે પાસ-મ્હારી૦ ૩
વાઝીયાં આવે પોકારતાંરે, આવે ત્હમારી પાસ-મ્હારી૦
પુત્ર આપો મા પારણેરે, ગુણ ત્હમારા ગાય-મ્હારી૦ ૪
આંધળાં આવે પોકારતારે, આવે ત્હમારી પાસ-મ્હારી૦
નેત્ર આપો મા નિરખવારે, હસતાં રમતાં જાય-મ્હારી૦ ૫
અસુર તણાં દળ આવીયાંરે, આવ્યાં ત્હમારી પાસ-મ્હા૦
કુકડીયા માતા તણારે, તળીયા તવા માંય-મ્હારી૦ ૬
સુવા તે મર્ગ બોલાવીયારે, અસુર તણાં પેટમાંય-મ્હા૦
કુલડીમાં કટક સમાવીયું રે, તે કેમ જીરવ્યાં જાય-મ્હા૦ ૭
ભુવા ધુણે છે માને કર ઘસીને, ઘેરાં વાગેછે ડાક-મ્હા૦
ભટ્ટ વલ્લભ માને વિનવેરે, હું છું ત્હમારો દાસ-મ્હા૦ ૮

૭

(રાગ-મારૂની દેશી)

સંખલપુર સાચી મા બહુચરા,
માજી આપો યૌવન ને ટાળો જરા મા (૨)-સંખલ૦(ટેક)

નવ ખંડમાં ત્હારૂં બીરદરે,
　　માનુનીના ત્હેં કીધા મરદરે.
દુઃખીયાંના ટાળ્યાં મા દરદરે. (૨) સંખલ૦ ૧
એક અસુર આવીને પારે ઉતર્યો,
　　તેતો હતો કપટ ને ક્રોધે ભર્યો,
ત્હેણે માજીનો કુકડો ભક્ષ કર્યો. (૨) સંખલ૦ ૨
ત્યાં તો માજીનો પરચો છે હુકડો,
　　પર પંખીએ કીધો ટહુકડો,
પેટમાંથી બોલ્યો છે કુકડો. (૨) સંખલ૦ ૩
તે તો મુઓરે મર્ગ. જીવતો થયો,
　　તે તો બહાર આવીને ઉભો રહ્યો,
ત્યારે પાએ લાગીને અસુર ગયો. (૨) સંખલ૦ ૪
માનું માન સરોવર ગાજે,
　　શરણાઈ ને નોબત વાજે,
ચોઘડીયાં અદ્‌ભુત વાજે છે. (૨) સંખલ૦ ૫
ગુણ ગાતાં તેં સંભાળ લીધી,
　　અષ્ટ રિદ્ધિ સિદ્ધિ નવ નિધિ દીધી,
ભાવદાસને કૃપા તેં કીધીરે. (૨) સંખલ૦

૮

ગાઉં છું ગણપતિ રાય, ભવાની મા !
શારદાજી થાજો મૈયા સહાય, ભવાની મા ! ૧
ચરણકમળ શિષ નામું, ભવાની મા !
સન્મુખ જોજો મૈયા સ્હામું, ભવાની મા ! ૨
વેદ પુરાણે વખાણી, ભવાની મા !
ત્હમે વ્યાકરણ ત્હમે વાણી, ભવાની મા ! ૩

અખંડ રૂપ, અવિનાશી, ભવાની મા !
ત્હમે ગંગા ને ત્હમે કાશી, ભવાની મા ! ૪

આદિ અનાદિ ત્હમે એક, ભવાની મા !
રૂપ ત્હમારાં અનેક, ભવાની મા ! ૫

દર્શન દેજો દા'ડી દા'ડી, ભવાની મા !
હ્રદય-કમળ માંહી રહેજો, ભવાની મા ! ૬

ત્રિગુણ જનેતા કહાવો, ભવાની મા !
ભક્તોના મનમાં ભાવો, ભવાની મા ! ૭

કઈ પેરે વર્ણન થાય, ભવાની મા !
શેષનાગથી ન કહેવાય, ભવાની મા ! ૮

વિલાસ કરો છો બહુ રંગે, ભવાની મા !
ચોસઠ યોગિનીની સંગે, ભવાની મા ! ૯

તવ તેવડી ને મદમાતી, ભવાની મા !
છંદે આઈ ! ગરબા ગાતી, ભવાની મા ! ૧૦

ઝાંઝ, ઝાલરી તે ડાક વાજે, ભવાની મા !
તાલ, મૃદંગ, ચંગ, ભેરી, ભવાની મા !
ઘુંઘટ રંગમાં ઘેરી, ભવાની મા ! ૧૧

દશે દિશા શબ્દ લોલે, ભવાની મા !
ગાજી રહ્યાં છો બ્રહ્માંડે, ભવાની મા ! ૧૨

ફરતાં તે કુંદડીને ફેરે, ભવાની મા !
દાસ પર કીજીએ મહેર, ભવાની મા ! ૧૩

ચરણોને ચોળી હાર લહેકે, ભવાની મા !
અષ્ટગંધ ચંદન બહેકે, ભવાની મા ! ૧૪

કનક કલશ હાથ ઝારી, ભવાની મા !
વિષ્ણુ રહ્યા છે નિહાળી, ભવાની મા ! ૧૫

શિવ વિરંચી જુએ નિરખી, ભવાની મા !
સકળ બ્રહ્માંડમાં સરખી, ભવાની મા ! ૧૬

દેવ વિમાન ચહડી દેખે. ભવાની મા !
જીવન સફળ કરી લેખે. ભવાની મા ! ૧૭

પાન પીઓ છો મદમાતાં, ભવાની મા !
દૈત્યોના સ્હામાં ત્હમે ધાતાં, ભવાની મા ! ૧૮

લટકે મહીષાસુર માર્યો, ભવાની મા !
સૈન્ય સહિત સંહાર્યો, ભવાની મા ! ૧૯

ધૂમ્રલોચન ઢંઢોળ્યો, ભવાની મા !
ત્રિલોકનો ત્રાસ ટાળ્યો. ભવાની મા ! ૨૦

ચંડ મુંડ મરડીને માર્યા, ભવાની મા !
દેવ પોતાના ઉગાર્યા, ભવાની મા ! ૨૧

રક્તબીજ મારી રક્ત પીધાં, ભવાની મા !
દેવતાનાં કાર્ય સાધ્યાં, ભવાની મા ! ૨૨

સંવત્ અઢાર છત્રીસે, ભવાની મા !
ગુણ ગાતાં મન હીસે, ભવાની મા ! ૨૩

આસો માસ બીજ અજવાળી, ભવાની મા !
શુકરે થયાં સહાય કાલિ, ભવાની મા ! ૨૪

શિવરામ દાસ ત્હમારો, ભવાની મા !
ચરણે રાખીને ભવ તારો, ભવાની મા ! ૨૫

—(૦)—

૯

દેવી ! દર્શન દ્યો ને દયાળી, જગત્ જોગમાયારે.
નવ નોરતાંની રાત હવે આવી. જગ૦ ૧

શક્તિ ! ગરબે રમવાને આવો, જગ૦
નિત્ય નવા નવા રંગ ત્હમે લાવો. જગ૦ ૨

આવી આસો શુદ બીજ અજવાળી, જગ૦
કૃષ્ણ રૂપે થયાં મહાકાલિ. જગ૦ ૩

દેવી ગરબે રમે છે, વારીવારી, જગ૦
દેવી ! દીસો છો જગમાં દિવાળી. જગ૦ ૪

પગ પ્રહારે પૃથ્વી ધ્રૂજે, જગ૦
સપ્ત પાતાળે શેષ ગડગડે. જગ૦ ૫

ઇન્દ્રાણી છંદજ ગાય, જગ૦
નારદજી નટવર થાય. જગ૦ ૬

બ્રહ્મ ઘોરનો ગરબો કીધો, જગ૦
રમવાને શિર પર લીધો. જગ૦ ૭

બ્રહ્મા વેદ ભણેને નાચે, જગ૦
વાજે વાજાં ને કહાન વર નાચે. જગ૦ ૮

વાજે નોબત, નગારાં, મૃદંગ, જગ૦
દેવી ! નાદ, નગારાં ને છંદ. જગ૦ ૯

તેની ધુન ગગનમાં ગાજે, જગ૦
વાજાં અનેક પ્રકારનાં વાજે. જગ૦ ૧૦

ઘોર ઘૂઘરીનો ઘમકાર, જગ૦
પાયે ઝાંઝરીનો ઝમકાર. જગ૦ ૧૧

હીંચ લેતાં હુલરીચું ખલક, જગ૦
દેવી ! શોભા તણી જ્યોત ઝળકે. જગ૦ ૧૨

દેવી ! નાકે રતિ, નિર્મળ મોતી, જગ૦
દેવી ! ચંચળ નયને જોતી. જગ૦ ૧૩

દેવી ! તાત, તરસંતી ને જાલ, જગ૦
દેવી ! ચાલો છો જયવન્તી ચાલ. જગ૦ ૧૪

દેવી ! માયા રૂપે છો માયા ! જગ૦
દેવી ! ચૌદ બ્રહ્માંડ નિપાપ્યાં. જગ૦ ૧૫

દેવી ! બાળા રૂપે છો. બાળા ! જગ૦
દેવી ! કાપો છો મોહની જ્વાળા. જગ૦ ૧૬

દેવી ! ઘણાં ઘણાં કામજ કીધાં, જગ૦
દેવી ! ભક્તોનાં કાર્ય સાધ્યાં. જગ૦ ૧૭

દેવી ! બહુ રૂપે બીરાજો, જગ૦
તેવ તેવડી સંઘાતે છાજો. જગ૦ ૧૮

દેવી ! સંવત્ અઢાર ઓગણચાલો, જગ૦
છંદ ગાયો છે રસિક રૂપાળો. જગ૦ ૧૯

કહે શિવરામ દાસ ત્હમારો, જગ૦
મ્હને ચરણે રાખીને ભવ ઠારો. જગ૦ ૨૦

આસો શુદ બીજ રાત અજવાળી, જગ૦
ગુરૂવારે થયાં મહાકાલિ. જગ૦ ૨૧

——(૦)——

૧૦

(મધ ફાહ્લો આપુજી શુ કામ—એ રાહ)

ચાલો દર્શન જઇએરે માત અંબા કેરે દરબાર, (૨) ટેક
ચાલો આરાસુરીને દરબાર, માત બહુચર કેરે દરબાર. ચા-
ઉગમણો માનો ગોખ બીરાજે,
વન્દું હું વારંવાર, માને (૨) ચાલો-૧
એવી છે દેવી દીનદયાળી,
કહેતાં ન આવે કંઇ પાર (૨) ચાલો-૨
દુઃખજ સહુના દૂરજ કરશે,
એમાં સંશય ન લગાર (૨) ચાલો-૩
સંખલપુરની શોભા છે સારી,
કહેતાં ન આવે કંઈ પાર (૨) ચાલો-૪
શરણે આવ્યા છીએ સહાય કરો મા,
નોંધારાની તું આધાર (૨) ચાલો-૫
પાયે પડીને અમે કરીએ વિનતિ,
અરજ અમારી ઉર ધાર (૨) ચાલો-૬

૧૧

(મહાકોપ થયો તે કલિ કાળમાં જો—એ રાહ)

રૂડા ગરબે રમે છે દેવી અંબિકા જો.
પાએ વાગે છે ઘુઘરીના ઘમકા જો. રૂડા૦ ૧
ગરબો જોવાને ગણપતિ આવીયા જો,
સાથે રિદ્ધિ સિદ્ધિને તેડી લાવીયા જો. રૂડા૦ ૨
બ્રહ્મલોકમાંથી બ્રહ્મા જોવા આવીયા જો,
સાથે સાવિત્રીને તેડી લાવીયા જો. રૂડા૦ ૩
વૈકુંઠમાંથી વિષ્ણુ જોવા આવીયા જો,
સાથે મહાલક્ષ્મીને તેડી લાવીયા જો. રૂડા૦ ૪
કૈલાસમાંથી શિવજી જોવા આવીયા જો,
સાથે ગંગા, પાર્વતીને લાવીયા જો. રૂડા૦ ૫
સ્વર્ગલોકમાંથી ઈન્દ્ર જોવા આવીયા જો,
સાથે ઈન્દ્રાણીને તેડી લાવીયા જો. રૂડા૦ ૬
પાતાળમાંથી શેષ જોવા આવીયા જો,
સાથે નાગણીઓને તેડી લાવીયા જો. રૂડા૦ ૭
ઋષિ સહસ્ર અઠયાસી જોવા આવીયા જો,
સાથે ઋષિપત્નીઓ તેડી લાવીયા જો. રૂડા૦ ૮
એવો આનંદ ઉત્સવ થાય અંબા આંગણે જો,
રાવો ભક્ત જાય માને વારણે જો. રૂડા૦ ૯

૧૨

(રાહ—ઉપરનો)

અંબે માતના પ્રતાપથી નથી કમી જો,
મ્હારૂં મન સદા પાવલે રહ્યું રમી જો. અંબે૦ ૧
મંત્ર, તંત્ર, યંત્ર જાણતો નથી કશું જો,
આઈ ધામ નામ આવી અંગમાં વસ્યું જો. અંબે૦ ૨

નથી ગર્વ, સર્વ જનથી હું રંક છું જો,
બાળા બાઈની સગાઈથી નિઃશંક છું જો. અંબે૦ ૩
થયે અંગમાં ઉદય તવ દયા વડે જો,
મૂળાધાર થકી ધામની ખબર પડે જો. અંબે૦ ૪
દલ ચારનું કમલ વેદ વર્ણનું જો,
ત્યાં તો સુખ ગણનાથના એ શરણનું જો. અંબે૦ ૫
દેહ-દેવળમાં દેવની બની ગતિ જો,
ખટ પાંખડીના પદ્મમાં પ્રજાપતિ જો. અંબે૦ ૬
મણિપુર સુર નૂર તે વડે થકી જો,
હરિધામમાં તે લક્ષ્મી જડે નકી જો. અંબે૦ ૭
કઠણ કર્મપાશ નાશ શિવજી કરે જો,
બાર તારને આધાર ચાર ત્યાં ફરે જો. અંબે૦ ૮
આદિ સોળ કળા કંઠ તે વરી રહી જો,
વાણી વૈખરી તે શબ્દને ધરી રહી જો. અંબે૦ ૯
સોઽહંકારન સુમારે અજપા જપે જો,
દલ યુગલમાં તેજ ત્રણનું ખપે જો. અંબે૦ ૧૦
મૂળાધાર એ મહી ઉપર આકાશ છે જો,
મહાધામમાં ગુરૂ તણો નિવાસ છે જો. અંબે૦ ૧૧
એવું જ્ઞાનનું ગગન મેં તો ભાળીયું જો,
ત્હેના પુણ્ય વડે પાપને પ્રજાળીયું જો. અંબે૦ ૧૨
એમ જાણીયું ને સુખ મહા માણીયું જો,
અંગ આપણામાં તીર્થ આણીયું જો. અંબે૦ ૧૩
ઇંડા, પિંગળા ને મધ્ય તે મ્હોટી નદી જો,
ત્હેના સ્નાન વડે નિર્મળ થયું હૃદય જો. અંબે૦ ૧૪
માટે વાણી મારી જાણી લેજો જપ સહી જો,
મ્હારે આપના વિના બીજાની ખપ નથી જો. અંબે-૧૫

મ્હારા હાથની ફેરવણી ફરે બહુ જો,
મુદ્રાન્યાસને ઠેકાણે જાણજો સહુ જો. અંબે૦ ૧૬
ભક્તિ પેટમાં પ્રકટી પ્રેમલક્ષણા જો,
મ્હારે ચાલવું તે આઇને પ્રદક્ષિણા જો. અંબે૦ ૧૭
પાપ પુણ્યનું સાકલ્ય ભરી મનમાં જો,
અભિમાન પશુ હોમીઓ હવનમાં જો. અંબે૦ ૧૮
ચિત્ત વન્હિમાં ચારી કરી વિભૂતિઓ જો,
જમું કોળીઓ તે આઇને આહુતિઓ જો. અંબે૦ ૧૯
કરૂં શયન તે દંડવત્ કારણે જો,
કામ ક્ળા આઈ ઉપર હું તો વારણે જો. અંબે૦ ૨૦
દેહ અભંગનો રંગ કામદેવશો જો,
જેવી દેવી સેવી તેવી લીલા પામશો જો. અંબે૦ ૨૧
એવો કમળપૂજાનો પાઠ જે કરે જો,
નવ નિધિ રિદ્ધિ સિદ્ધિ સ્હેજમાં વરે જો. અંબે૦ ૨૨
ફળ સફળ વળે છે ચંડીપાઠનું જો,
જુઠ જાણશો ન કવિતાના ઠાઠનું જો. અંબે૦ ૨૩
પુત્ર પારણાની ઘેર નિત્ય ઘુમડી જો.
જીવે વર્ષ તે વિશેષ આઇ છો ધણી જો. અંબે૦ ૨૪
ગરબો ગાય ને પૂજાય પદ આઇનાં જો,
ધનવન્તરનાં વચન વધાઈનાં જો. અંબે૦ ૨૫

૧૩

(વેળા વળવાની સુણો કોઇ વાતરે-એ રાહ)

આઈ આરાસુરી અંબે નમું જો,
પ્રીત જોડી કરૂં પ્રણામ. આઈ૦ ૧
હામ હૈયામાં નહિ કદિ હારશું જો,
માજી ત્હારા છે હાથમાં લગામ. આઈ૦ ૨

નર નારી રૂપે નિત્ય નિરખતાં જો,
શ્રી રૂપે સદાય સુખધામ;
વાણી રૂપે પ્રકટ થયાં માવડી જો,
હરો સંકટ મ્હારાં તમામ. આઈ૦ ૩

સરસ્વતી ! સદાય સુખદાય છો જો,
લક્ષ્મી વિના લગાર ન હલાય;
ખાય, પીએ ને ખુશ રહે ખેલમાં જો,
એ છે ત્હારો અખંડ મહીમાય. આઈ૦ ૪

નીતિ રૂપ અનુપમ કાલિકા જો,
તીવ્ર તેજ ત્હમારૂં વખણાય;
હૈયાફુટા હીણા સ્હમજે નહિ જો,
ત્હેને સદાય કાલિકા મા ખાય. આઈ૦ ૫

ચતુષ્કોણ મંડપ માનો ઓપતો જો,
ચારે દ્વારોમાં ચિત્ત મુજ ચ્હાય;
કમળ સોળની પાંખડી ખીલી રહી જો,
માનું ષટ્કોણ દલ દર્શાય. આઈ૦ ૬

પ્રણવ બિન્દુ ૐકારમાં અતુલ છો જો,
ભકત જનોના ભય દૂર થાય;
સહાય કરવાને શકિતરૂપ છો સદા જો,
ભૂતશુદ્ધિ ને પ્રાણ જ્યાં મૂકાય. આઈ૦ ૭

ત્રણ અક્ષરનું તેજ તારિણી ત્હમે જો,
જાપ જપવાને જગદીશ ચ્હાય;
હર, બ્રહ્મા ભજે ભવતારિણી જો.
વેદ નેતિ નેતિ વખણાય. આઈ૦ ૮

પામર જીવ પૂજા હું શી કરૂં જો,
સર્વ ત્હારૂં સરજેલું માય;
અમૃત પાઈને ટાળો મુજ આપદા જો,
વાયુ ધૂપ સમાન વહાય. આઈ૦ ૯

ત્હારા તેજ આગળ દીપ શું કરે જો,
મૂર્ખ જાણી માજી કરો વહાલ;
કર્મહીણો કશું સૂઝતું નથી જો,
માજી ત્હારો હું ન્હાનેરો બાળ. આઈ૦ ૧૦
ગાળ દેઉં ત્હોયે વ્હાલ તું કરે જો,
હળવે રહીને તમાચો માર:
ધન્ય ધન્ય માડીના પ્રેમને જો,
રૂધિર કેરૂં બને પય સાર. આઈ૦ ૧૧
અન્ય ઉપકારની ગણના નહિ જો,
જગજનેતા ! જગદાધાર !
સેવા-બદલો વાળ્યાની શક્તિ નહિ જો,
માજી બિન્દુ છો બિંબાકાર. આઈ૦ ૧૨
મૂઢ મતિનો બાળકો હું તાહરો જો,
ભટ્ટ ધીરજરામ ગુણ ગાય.
સહાય કરવાને વેગશું આવે ચ્હડી જો,
માનો જયજયકાર વખણાય. આઈ૦ ૧૩

—(o)—

૧૫

(રાગ—મોહની. ચિર લેકે કદંબ ચ્હડે ગિરિધારી—એ રાહ)

દીયો દર્શન અષ્ટભુજાધારી ! (ટેક)
મૈયા લ્યો વિનતિ સ્વીકારી, અંબા લ્યો વિનતિ સ્વીકારી-દી૦
જગમાં આરાસુરી ગાજો છો, ભક્તનકે શિર છાજો છો,
અંબા દરબાર આનંદકારી. દી૦ ૨
માએ પ્હેર્યું અંબર જાઉં વારી, નાકે છે હીરાતણી વાળી,
મુખમલકે જાઉં બલીહારી. દી૦ ૩
જાણે કીધી સિંહ ઉપર સ્વારી,
અદ્‌ભુત લીલા અતિસુખકારી. દી૦ ૪
જળ સ્થળમાં વ્યાપક મા મ્હારી, દુઃખી સુખીતણાં છો દાતારી
ત્રિપુરેશ્વરી! સ્તવન કરૂં ભારી. દી૦ ૫

૫

સંગીતાવલિ.

૩ (ચાલ ઉતાવળી)

સંગીતાવલિ.

૩ (ચાલુ ઉતાવળી)

૧

(રાગ–ધનાશ્રી સોહણી)

ચાચર મોતીડે વધાવું, અંબામાનો ચાચર મોતીડે વધાવું.ટે
કુમકુમ કેસરે ચાચર પૂજુંરે, ફુલડીયા વેરાવું (૨) અં૦ ૧
લાજ તજીને હું તો સ્વાંગ સજીનેરે, નાચું ને મંગળ ગાઉં. અં
દુષ્ટ દુર્જન જે કોઇ બોલેરે, તે મનમાં ન ધરાવું (૨) અં૦ ૩
કહે દલસુખ દીન દામ વિનાનોરે, દેવીનો દાસ કહેવરાઉં.અં

૨

(રાગ–ઉપરનો)

નામ ઉપર જાઉં વારી, નારાયણીના નામ ઉપર જાઉ વારી.ટેક
ભક્તા અભયપદ દાયક દેવીરે, સેવકને સુખકારી (૨) ના-૧
વ્યાસ વસિષ્ઠ ને માર્કુંડ સરખારે, વહાલ લીધો છે તારી.ના.
કહે દલસુખ દીન બેઉ કર જોડીરે,મ્હોટી છે આશ ત્હમારી.ના

૩

(રાગ ઉપરનો)

કોણ છે કળીમાં સાચું બાળા વિના કોણ છે કળીમાં સાચું.ટેક
ત્રિભુવન તારણ ! ત્હારો છું સેવકરે.
અન્યને અલબેલી નહિ યાચું. (૨) બા૦ ૧
જગતજનની જય જગદંબારે,
આઈ વિના બીજું સર્વ કાચું. (૨) બા૦ ૨
પ્રેમે જેણે પોષણ કરી પાળ્યારે,
ત્હેને પાલવ જઇ બાઝું. (૨) બા૦ ૩
જઠરાએ જનનીએ જાળવીઓરે,
નામી શિષ, નારાયણી ! નાચું. (૨) બા૦ ૪

સદા સેવક શકિત ! હું છું ત્હમારોરે,
ગબ્બરવાળીના બળે ગાજું. (૨) બા૦ ૫
મણિરામ કહે જેણે બાળા ન સેવીરે,
બાળજો ત્હેનું ડાચું. (૨) બા૦ ૬

——(૦)——

(રાગ ઉપરનો)

રંગમાં આંખડી રાતી, આજ માની રંગમાં આંખડી રાતી-ટે
ગુણવન્તી મા ગોખે બીરાજોરે, મદભરી મદમાતી (૨) આ-૧
વાઘ તણે વાહન ચ્હડીનેરે, દૈત્યોના સ્હામું ધાતી (૨) આ-૨
કહે વલ્લભ માને ભાવે જે ભજશેરે. તલવાર ત્હેની તાતી. આ

૫

(રાગ ઉપરનો)

ગોખની શોભા સારી, અંબામાના ગોખની શોભા સારી.ટેક
સેવા કરે ત્હેને મહાસુખ આપેરે, સહાય કરે ત્રિપુરારી. અં.
સોના રૂપાનાં માને છત્ર બીરાજેરે, દીપકજ્યોતઝબકારી.અં
ખડ્ગ ત્રિશૂલ માને ગોખે ઘણેરાંરે, રત્નજડિત ચળકારી. અં
માએ શણગાર પ્હેર્યા સોળે શોભિતારે, નાકે તે વેસર વાળી,
વિમળ વણિકને મહાસુખ આપ્યુંરે, ગાયો તે ચારી ત્હમારી.
સોલંકી કેરી શોભા મા રાખીરે, નર કીધો હતી નારી. અં.
આઠે તે દહાડે આદિત્યવારેરે, સંઘ આવે નરનારી. (૨) અં.
દાસ મોની કહે મૈયા અમારેરે, મ્હોટી છે ઓથ ત્હમારી.અં.

——(૦)——

૬

(રાગ ઉપરનો)

રંગમાં રંગમાં રંગમાંરે, બાળી બહુચરમા ખેલે રંગમાં. ટેક
અંબે, શ્રીબાળીને લીએ રંગ તાળીરે.
થેઇકાર થેઇકાર થંભમાં (૨) બાળી૦ ૧

અનેક અસુરને માએ સંહાર્યારે,
શોભા બની માના સંઘમાં (૨) બાળી૦ ૨
સોળ શણગાર માને અંગે સોહાવેરે,
નકકી ચુની જડી છે નંગમાં (૨) બાળી૦ ૩
ચાચર આગળ છંદજ બોલેરે,
ગરબે રમે છે આનંદમાં (૨) બાળી૦ ૪
ચુવા ને ચંદન, કેસર. કસ્તુરીરે,
અબીર ઉડે આનંદમાં (૨) બાળી૦ ૫
ચોસઠ યોગિની મા ચાચર ખેલેરે,
ગરબો ગાય આનંદમાં (૨) બાળી૦ ૬
વલ્લભ કહે માને ભાવે ભજોનેરે.
જઈ નાહ્યા તે ગંગમાં (૨) બાળી૦ ૭

૭

(રાગ ઉપરનો)

રંગે રમે, આનંદે રમેરે, આજ નવદુર્ગા રંગે રમે. [ટેક]
આદિત્યે આવ્યાં અલબેલી, મંડપમાં મતવાલી ભમેરે.આ.
સોમે શણગાર માને અંગે સોહાવે, હીરલાને રત્ન માને
અરૂણ સમારે, આજ૦ ૨
મંગળવારે માજી છે ઉમંગમાં, ચાચર આવીને ગરબે રમેરે.
બુધવારે મા બેઠાં બીરાજે, રાસવિલાસ માનો ગાયો ગમેરે.આ
ગુરૂવારે આઈ ગરબે રમેછે, ચંદન પુષ્પ તે માને ગમેરે. આ
ભૃગુવારે માજી ભાવ ધરીને, બ્રાહ્મણ જમે તે માને ગમેરે. આ
શનિવારે મહાકાળી થયાં છે, ભિક્ષાભોજન મનગમતાં જમેરે.
ભટ્ટ વલ્લભ મા દાસ ત્હમારો, શરણે રાખીને ભવ તારો ત્હમેરે.

૮

(રાગ ઉપરનો)

દૈત્યોને રણમાં રોળ્યારે, આજ માએ દૈત્યોને રણમાં રોળ્યા.ટે
માર્યો તે મહીષાસુર મતવાલોરે,
ચંડ મુંડ ચપટીએ ચોળ્યારે. (૨) આજ૦ ૧

શુંભ નિશુંભ તણાં શિષજ છેદ્યાંરે,
ધૂમ્રલોચન ઢંઢોળ્યોરે. (૨) આજ૦ ૨
ભોંય પડયા પડયા કરે હોકારારે,
ત્રિશૂલ ઉપર તોળ્યારે. (૨) આજ૦ ૩
નવ ખંડમાં માએ નજરજ કીધીરે,
ખપ્પર લઇને બોળ્યારે. (૨) આજ૦ ૪
બ્રહ્માણી ઈન્દ્રાણી મહેશ્વરી મળીનેરે,
મદ્યના પ્યાલા ઘોળ્યારે. (૨) આજ૦ ૫
આઠમે દિવસે માએ યજ્ઞજ કીધોરે.
હવનમાં લઇને હોમવારે. (૨) આજ૦ ૬
કહે વલ્લભ ત્હારો પાર ન જાણુંરે,
બહોતેર કોટિ દૈત્ય બોળ્યારે. (૨) આજ૦ ૭

૯

(મા પાવાગઢથી ઉતર્યાં મહાકાળીરે—એ રાહ)

હવે અમે અમારે ઘેર જઇએ મા જય અંબે,
મા બોલ્યું ચાલ્યું માફ માજી જય અંબે. ૧
ત્હમે સેવક જન પ્રતિપાળા છો મા જય અંબે,
ત્હમે દૈત્યો તણાં છો કાળ માજી જય અંબે. ૨
અમે શરણે ત્હમારે આવીયા મા જય અંબે,
સદા લેજો ભવાની સંભાળ માજી જય અંબે. ૩
સેવક જાણીને દયા કીજીએ મા જય અંબે,
આવી ચાચર મુજરો લીજીએ મા જય અંબે. ૪
ત્હમે કૃપા કરો પરમેશ્વરી મા જય અંબે,
ત્હમે દુઃખ હરોને દાતાર માજી જય અંબે. ૫
દીન જાણીને દુઃખડાં ટાળજો મા જય અંબે,
સેવક ગણીને સદા પાળજો મા જય અંબે. ૬

——(○)——

૬

થાળ—છંદ—સ્તુતિ.

૬

થાળ–છંદ–સ્તુતિ.

૧

(પૂજન વિધિ માનજો મહ માયા–એ રાહ)

ભાવતાં લ્યોન મૈયારે ભોજન મન ભાવતાં લ્યોને મૈયા. ટેક
તળી જલેબી ઘેબર ઘીનાં, કંચન-પાત્ર ભર્યાં બરફીનાં,
હારે ઉપર મેવારે (૨) તે સર્વે મીસરીનારે. ભો૦ ૧
સુરણ રતાળુ તળીયાં તેવાં, ભોજન ભાવ બન્યાં બહુ એવાં,
હાંરે મૈયા મનરે (૨) ગમતાં માગી લેવાંરે. ભો૦ ૨
મધુમેવા પકવાન્ન મીઠાઈ, રસોઈ અણુસખડીની પાઈ,
હાંરે નહિ ન્હાવુંરે (૨) પડે હો મહંમાઇરે. ભો૦ ૩
હીરા મોતી હેમ ઘરેણાં, પ્રેમે પ્હેરી લ્યો પટ ઝીણાં,
હાંરે અમૃત ભરીયાંરે (૨) ભવાની! ભજું નેણાંરે. ભો૦૪
ગંગાજલ ભરી છે ઝારી, આચમન લીજે મંગલકારી,
હાંરે ઉપર મુખવાસરે (૨) પાન સોપારીરે. ભો૦ ૫
પાવલાં પહેરી પસાર કરીએ, ધનવન્તરના ઘરમાં ફરીએ,
હાંરે દેવી દર્શનેરે (૨) સાગર તરીએ રે. ભો૦ ૬

૨

(રાગ–લાવણી)

અંબા મા! ત્હારૂં દર્શન દુર્લભ, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે,
અરજ કરીને માને શિષ નમાવું, ધન્યભાગ્ય મ્હારૂં આજે છે. ટેક
લક્ષ ચોર્યાસી ફેરા ફરી, મનુષાવતાર ધરાવ્યો છે,
ગુલામ ત્હમારો આવ્યો મુસાફીર, માયામાં લપટાયો છે.
કામ, ક્રોધ, મોહ, મત્સર માયા, દુર્મતિ પર ધાયો છે,
લોભ, લહેર એક નદીયાં વહે છે, ઉસમેં જીવ ડુબાયો છે.

ત્હમ વિણુ પાર ઉતારે કોણુ મા? ભક્તનકે શિર ગાજે છે.
અરજ૦ ૧

કોઈ એક વખત જીવ જાય ધર્મપર, માયા પાછી લપટાવેછે,
આકીન અમારૂં રહેતું નથી, મ્હારૂં પાપ મ્હને ગભરાવે છે.
હવે ઉપાય શો કરૂં માજી હું? હમકું કાંઈ બતલાવે છે.
ચાકર બેઠો ચિન્તા માંહે તો, દીલને બહુ ગભરાવે છે.
મ્હારી હકીકત સો તું જાણે, ઘટઘટમાં તું બીરાજે છે.
અરજ૦ ૨

નામ નિરંજન, તું દુઃખભંજન, નિર્ધનને ધન આપે છે.
વાંઝીયા દોષ વાંઝીયાનો ટાળી, ત્હેને તું ફર્જંદ આપે છે.
ભકત કરે મા ભકિત ત્હમારી, ત્હેને તું દર્શન આપે છે.
જન્મોજન્મનાં પાપ નિવારણ! એક પલકમાં કાપે છે.
બહુચર બાળી! અંબા દયાળી! ભકતનકુ શિર છાજે છે,
અરજ૦ ૩

મ્હારી હકીકત કહી મહંમાયા! તુમ વિણુ કોન મીટાવે છે,
બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, રૂદ્રને કહીએ, તે ત્હારા ગુણુ ગાએ છે.
સવ દેવના દેવ ત્હમે છો, તેરા નામકુ ધ્યાએ છે,
મહારાજગીર કહે સત્ય-સદને, અમરપદને પાવે છે.
અમીચંદ કહે છંદ બનાવી, લાજ મ્હારી તુજ હાથે છે,
અરજ૦ ૪

—•—(૦)—•—

૩

(રાગ–ઉપરનો)

જુઓ માજી હું કહું તે સાંભળો, અંબા બહુચર દીનદયાળ,
સંકટ દુઃખ મ્હારૂં કરો નિવારણ,કર જોડી કહું ત્હારો બાળ.ટેક
ભુલ્યો ભટકતો ફીરૂં જગતમેં, છોડી હમેરા દેશ વતન,
તુ મબીન મેરા કોઈ નહિ બેલી, જીવ કાયાકા કરો જતન;

સત્સંગત, સદ્બુદ્ધિ આપજો, કર જોડી કહું સત્ય વચન,
કામ ક્રોધ કુબુદ્ધિ ટાળજો, નિર્મળ અંગ મ્હારૂં કરજો મન.
ઘણું ઘણું શું કહીએ અંબા મા! રાખી ફિકર કરજો રખવાલ
સંકટ૦ ૧

બીજી અરજ એક સુણો અંબામા! ઋણાનુબંધે આવ્યા અહીં,
બંદગી કરીને ત્હારૂં દેણુ મીટાવી, ઝટપટસે ફિર જાના સહી;
મુદત બાંધીને આયા જગતમેં, ઉસ દિનકી મુજે ખબર નહિ,
કર જોડીને સવાલ કરૂં હું, મારા મનના મનોરથ પૂરજો સહી,
આમ અચાનક પડશે કાયા, યમ જીવ લેઈ જાશે તત્કાળ,
સંકટ૦ ૨

ઉસ દિન મેરા બુરા હાલ હય, કર જોડી કહું પાય પડી,
ઉસ ખાતર સદ્બુદ્ધિ આપજો, કયા કહું તુમકો ઘડી ઘડી;
ગર્ભવાસમેં રહી કરી જે, વાતો કરીતી બડી બડી,
ખુલા, બંધ દુનીયામેં આયા, ઝટપટ માયા જાલ પડી:
તારણ તુમ હય એકી જગતમેં, તેરા નામકી પકડી ઢાલ,
સંકટ૦ ૩

હવે માજી મ્હારી ફિકર છે ત્હમને, કર જોડી કહું છું કંગાલ.
યશ અપયશ માજી છે ત્હમને, હું અજ્ઞાની ત્હારો બાળ;
જેવી તરેહની બુદ્ધિ આપશો, તેવી તરેહની હું ચાલીશ ચાલ,
ત્હારા ભક્તની નિંદા કરશે, તે નરકે પડશે ચંડાલ,
અમીચંદ કહે છંદ બનાવી, કરી કરૂણા સદ્બુ[illegible] આપ.
સંકટ૦ ૪

—(o)—

૪
(રાગ ઉપરનો)

સાચું સ્મરણ અંબામાનું, આ સંસાર સઘળો ખોટો,
છે છે છે છેરે ભાઈ નથી નથીરે ભાઈ, જેમ પાણીનો પરપોટો,
(ટેક)

કાચીરે કાયા, ઘર ભાડુતી, પંચ તત્વનું થયું તૈયાર,
જીવ મુસાફીર આવ્યો રહ્યો. માંહી અવધ બાંધીને ધરી
અવતાર;
કાયા શહેરમાં મન સોદાગર, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે છે નાર,
પ્રવૃત્તિના પાંચ પુત્ર, કામ ક્રોધ મોહ મદ લોભ નિર્ધાર,
એ પાંચેએ વેપાર કીધો, તે વેપારમાં લાગ્યો તોટો. છે-૧
તુટી પેઢી. લુંટી કાયા નગરી, જમડા કેરૂં લાગ્યું જોર.
નાઠી પ્રવૃત્તિ, નાઠા પુત્ર પાંચ, કામ ક્રોધાદિ ચોરના ચોર,
કરનારા તો ખસી ગયા પણ, જીવ બાપડો પડયો અઘોર,
ચોર ગણી જમે બાંધ્યો જીવને, માર માર કરી શોરબકોર.
પડે માર ને રૂદન કરે જીવ, નિવૃત્તિના સ્હામું જોતો. છે-૨
નિવૃત્તિ કહે સુણો રાજાજી, 'પ્રવૃત્તિ તમારી ખસી ગઇ.'
નિવૃત્તિના ધ્રસ્યા પુત્ર પાંચ, દયા ધર્મ જે હૃદય વસી.
જપ તપ કરે ધર્મધ્યાન, ત્હેને બીજી વાતની ન્યુન કશી?
આખર વખતે વિમાન આવે, અંબા નામથી ગયા બેસી.
નિવૃત્તિથી સ્વર્ગ ગયો જીવ. પ્રવૃત્તિથી રોતો'તો. છે છે-૩
પ્રવૃત્તિ મ્હારી દૂર કરીને. નિવૃત્તિનો કરાવજો સંગ,
યૌવન યુવાની જતી રહેશે જેમ, ઉડી જાય ગુલાબી રંગ,
મહારાજગીર કહે ભુખણદાસ ત્હેને, જીતી જગતમાં કરી
સત્સંગ,
અમીચંદ કહે છંદ બનાવી, ગીડગીડ તાલ બાજે મૃદંગ,
જન્મ લઇ જનની નવ જપીઓ, મિથ્યા છે અવતાર ખોટો. છે.

૫

(રાગ લાવણી)

મ્હારી અરજ સુણો અંબામા બહુચરબાળી !
મહાલક્ષ્મી ! મોટી માત કરો રખવાળી. (ટેક)
માનું તખત દેખી ફાંકડું ને અપરંપાર,
માએ નખશિખ સજ્યા શણગાર ગલે બાંચ હાર.

હાથે કડાં, સાંકળાં, રત્ન, મણિ ઝળકાર,
  માએ જડી દંત પર રેખ કરે ચમકાર,
છુમ છનન છનન બાજે પાઉંમેં પાયલ ઘમકાર,
  શિર મુકુટ છત્ર ઔર નેંનમેં કાજલ સાર,
દામણી, દુલી, અકોટી, નાકમેં વાલી, મહા૦ ૧

હું ભુલ્યો ભટકતો આવ્યો ત્હમારે દ્વારે,
  માને દંડવત્ પ્રણામ કરૂં નમસ્કાર,
તું આદ્યશક્તિ, મહંમાયાનો અવતાર,
  કીધ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ કે નવલખ તાર,
તું નિર્ધનીયા, નોંધારાની આધાર,
  તેં જળ, સ્થળ, મેરૂ પ્રકટ કીયો સંસાર,
વનવનમેં વનસ્પતિ ખીલી રહી હરિયાળી. મહા૦ ૨

જીવ, જંતુ, પશુ પક્ષીની કરે અરદાસ,
  તું ઘટ ઘટ વ્યાપક આપ રૂપ પ્રકાશ;
હું અજ્ઞાની, અપરાધી ત્હમારો દાસ,
  જુઓ મ્હેર દ્રષ્ટિ મ્હારૂં પાપ પ્રલયકાર થાશે,
ત્હારૂં નામ ગરીબનિવાજ પૂરો મ્હારી આશ,
  કરગરી માગું કંગાલ, ત્હમારી પાસ,
મ્હારા મનના મનોરથ પૂરોને ગવ્હર વાળી-મહા૦ ૩

આજ આનંદ થયો, તેરે દર્શનસે સુખ પાયા,
  થયું પાપ નિવારણ, નિર્મલ હો ગઇ કાયા,
કહે મહારાજગીર છોડી મોહ, મત્સર ને માયા,
  કામ ક્રોધ તજી તવ નામસે નેહ લગાયા,
સંવત્ ઓગણીસ છવીસમેં છંદ બનાયા,
  ભાદરવા શુદિ આનંદચોદશે ગાયા,
કહે અમીચંદ મા! પાર ઉતારો હાથ ઝાલી-મહા૦ ૪

૬

(રાગ લાવણી)

અરે તું કેમ જાય ભુલભુલ, મારને માજી નામકી હુલ (ટેક)

ત્રેતાયુગમાં સીતા માતા, લંકા હતી અણમૂલ,
રાવણ મારી લંકા બાળી, ત્યાં તો ઉડતી ધૂલ-અરે-૧

દ્વાપરમેં દુર્યોધન રાજા, ઘણો ફરે ફુલફુલ.
તે પણ રણમાં ગયો રોળાઇ, જીત્યા ભીમ, નિકુલ-અરે-૨

આ પૃથ્વી પર કંક થયા ને, કૈંક થશે અણમૂલ,
સદા ફરે ખપ્પર માતાનું, શોભે હાથ ત્રિશૂલ-અરે-૩

ભવજળ પાર ઉતારો માજી! અરજ કરોને કબુલ.
અમીચંદ કહે જુઓ મ્હેર દ્રષ્ટિથી, જાય ભાગ્ય ખુલખુલ-અ૪

——(૦)——

૭

(જાદુગારો, ધુતારો કહુકર ગયોરે–એ રાહ)

અંબે મારે! હું ત્હારે પારે શિષ નામું રે,
સદા શરણ સુખસાગર-અંબેમારે. (ટેક)

જગત્ જનેતા જેતા ત્હેં નર નિરખ્યા,
ત્હેના સરખા થયા ન કોઇ અનુભવીરે. સદા૰ ૧

ભવ ભય ભંજન! મુનિ જન રંજન!
ત્હારા અંજન પુરૂપ કોઇને વશ નથીરે. સદા૦ ૨

કાલી, કપાલી, બાલી બહુચર તુલજા,
ત્હારી રજાની મજા તો બીજા કોને કહુંરે? સદા૰ ૩

કહે મનવન્તર, મા ત્હમે મંત્ર,
મ્હારા અભ્યન્તરમાં યંત્ર એતો આઇપદરે. સદા૦ ૪

૮

(રાગ–આશાવરી)

જેવો તેવો પણ ત્હારો શ્રીઅંબે! ગાંડો ઘેલો પણ ત્હારો. (ટેક)

કામી, ક્રોધી, માયાલોભી, જગમાં હું છું ધુતારો,
એક નામનો આશરો ત્હમારો. (૨) ત્હેણે કહેવાયો સારો. શ્રી.

વાત કરીએ સર્વે મિથ્યા, અવગુણ મન નવ આણો,
પેલો ભવ કોણે દીઠો છે મા (૨) આ ભવ પાર ઉતારો. શ્રી-૨

પરદ્રોહી ને પરહત્યારો, પરધનને હરનારો,
પરનારીશું રંગે રમતો, (૨) અવળાં આચરણ આચરતો. શ્રી.

અડસઠ તીર્થ માને ચરણે, પ્રત્યક્ષ માનો પારો,
નોંધારાને મા આધાર આપો (૨) આવ્યાં વિઘ્નોને વિદારો. શ્રી.

અવગુણમાં હું સર્વ ભૂલ્યો, જીવ પડયો છે ન્યારો,
ભટ્ટ વલ્લભ તણી વિનતિ મા (૨) આવાગમનને ટાળો. શ્રી-૫

૯

(રાગ–માંડ)

પ્રેમલ જ્યોતિ ત્હારો દાખવી, મુજ જીવન-પંથ ઉજાળ. ટેક

દૂર પડયો નિજ ધામથી હું ને ઘેરે ઘન અંધાર,
માર્ગ સૂઝે નવ ઘોર રજનીમાં, નિજ શિશુને સંભાળ–
મ્હારો જીવન-પંથ ઉજાળ–પ્રેમલ૦ ૧

ડગમગતો પગ રાખ તું સ્થિર મુજ, દૂર નજર છો ન જાય,
દૂર માર્ગ જોવા લોભ લગીર ન, એક ડગલું બસ થાય–
મ્હારે એક ડગલું બસ થાય–પ્રેમલ૦ ૨

ભભકભર્યાં ચિન્હોથી લોભાયો ને, ભય છતાં ધર્યો ગર્વ,
વીત્યાં વર્ષ ને લોક-સ્મરણથી, સ્ખલન થયાં છે સર્વ–
મ્હારે આજ થકી નવું પર્વ–પ્રેમલ૦ ૩

ત્હારા પ્રભાવે નિભાવ્યો મ્હને માજી! આજ લગી પ્રેમભેર,
નિશ્ચય મ્હને તું સ્થિર પગલેથી, ચલવી પ્હોંચાડશે ઘેર-
દાખવી પ્રેમળ જ્યોતિની સેર-પ્રેમલ૦

રજની જશે ને પ્રભાત ઉજળશે ને, સ્મિત કરશે પ્રેમાળ,
દિવ્ય ગણોનાં વદન મનોહર, મ્હારે હૃદય વસ્યાં ચિરકાળ-
જે મેં ખોયાં હતાં ક્ષણવાર-પ્રેમલ૦ ૫

——(०)——

૧૦

(ઉદ્ધવ ! મારી કર્મનકી ગતિ ન્યારી-એ રાહ)

ત્રિપુરા ! તોરે શરણ આવ્યો મને તારો,
માજી બાંહ્ય ગ્રહીને ઉગારો. ત્રિપુરા૦ (ટેક)

નિશદિન ધ્યાન અંતરઘટ ત્હારૂં મા, પ્રેમે પ્રણામ અમારો,
ગુરૂ હૃદયાનંદનાથને ચરણે, આ શિષ સદા અર્પનારો.ત્રિ-૧

રક્તાંબર માજી ધરીયાં આભૂષણ, ચન્દ્ર કળા નિજ હાર્યો,
ત્રિનેત્રે ત્રિભુવન વશ કીધું, અભયદાન દઈ ઠારો. ત્રિ-૨

મહંમાયા! જગદંબ! જનેતા મા! બાળક હું છું ત્હમારો,
પરભવ કેરાં પાપ નિવારી મા, આ ભવ મ્હારો સુધારો.ત્રિ-૩

ઘડી ઘડી પળ પળ પાપી પિંડ આ છે, કંક કુકર્મ કરનારો,
સાચો ભરોસો સેવક મન આણે મા, એક આધાર ત્હમારો.ત્રિ

ભીંત ઉપર પગલાં ભરી ચાલું મા, ત્યાં કર ઝાલોને મ્હારો,
ભટ્ટ ધીરજરામ ભાવની ભક્તિમા, અંતરમાંહી સ્વીકારો.ત્રિ

———

૧૧

(શામળીયાજી કરજો મ્હારી સહાયરે-એ રાહ)

અંબા ભવાની ! દર્શન ત્હારાં ચ્હાયરે,
ત્હેને સુખ સંપત્ માતાજી ! આપજોરે. (ટેક)

લુછો માજી! નયણાં કેરાં નીરરે,
દીન સેવકને ચરણે સદા રાખજોરે. અંબા૦ ૧
ઉમંગ છે આજે ભારી, ગાય ગુણ નર ને નારી,
માજી છો ગબ્બરવાળી, સુખ બધું દો રસાળી!
ચાલતાં આરાસુર આવ્યા તે નિભાવજોરે. અંબા૦ ૨

(સોરઠો)

આનંદ ઉર અપાર, ત્હારા માનસરોવરે.
કાઢયાં જળથી બહાર, સગાળશાનાં વહાણ તો.
કષ્ટ કાપોને, માજી! સુખ આપોને,
ગબ્બરવાળી, તું દયાળી, પાવાગઢમાં મહાકાળી,
ચુંવાળમાં બહુચર બાળી, દક્ષિણે તુળજા ભવાની,
કહે સેવક તમ ભક્ત તણા ભય ટાળજોરે. અંબા૦ ૩

—(૦)—

૧૨

(દીવાં છોડી પિતા માતા—એ રાહ)

જગત્ માજી! તું લે ધારી (૨) સતી અંબા સુખાકારી,
ત્રિવિધના તાપ મા ટાળી, કૃપા દ્રષ્ટિ સદા ન્યાળી. ટેક
જન્મનું સાર્થક થાએ, (૨) કરેલાં પાપ સહુ જાએ,
ભજો અંબામા ઉર ધારી, સતી અંબા સુખાકારી. ૧
દયાની દ્રષ્ટિ મા કરજો, (૨) સંકટમાં આવી દુઃખ હરજો,
અરજ હ્યો ઉરમાં ધારી, સતી અંબા સુખાકારી. ૨
શરણ હું આવીયો ત્હારી, (૨) સહાય કર આરાસુરવાળી,
મ્હોટી તુજ ઓથ અલબેલી, સતી અંબા સુખાકારી. ૩

—(૦)—

૧૩

મ્હારાં માજી! કરોને મ્હારૂં કાજરે,
વ્હારે ચ્હડજો વ્હેલાં અતિ,

ત્હારે હાથે ભવાની ! મ્હારી લાજરે,
વિનવું વારે વારે અતિ. (ટેક)

કોઇને ગામ ગરાસીયા, કોઇને અનેક આધાર:
મ્હારે આશરો તાહરો, ત્હમે ચ્હડજો મા વ્હારરે. વિ૦ ૧

શરણે ત્હમારે આવીયો, સદા કરો સંભાળ:
બાનાની પત રાખજો, ગૌ પ્રતિપાળરે. વિ૦ ૨

કાલાં ઘેલાં બાલુડાં, લીએ ત્હમારૂં નામ:
મન ઇચ્છા પૂર્ણ કરો, કાપી કષ્ટ તમામરે. વિ૦ ૩

અગસ્તપુરીની મંડળી, ગાય ત્હમારા ગુણ;
સદા સંભાળો માવડી! નહિતો સંભાળ લેશે કોણરે? વિ૦ ૪

ઘણા ઉમંગથી માવડી ! મનમાં ઘણો વિશ્વાસ:
બાળક તુજ અરજ કરે, ત્હેને ગણોને ત્હમે દાસરે. વિ૦ ૫

—(0)—

૧૮

(રાગ–કાફી)

એ દુઃખ મેરો હરોરે, અલબેલી અંબા ! એ દુઃખ મેરો હરો. (ટેક)

ધૂપ, દીપ, નૈવેદ્ય, આર્તિ, ચંદન પુષ્પ ધરોરે–અલ૦ ૧
કામ ક્રોધ મદ લોભહી નિન્દા, મમતાકુ દૂર કરોરે–અલ૦ ૨
ખડ્ગ ને ત્રિશૂલ કરમાં લેઇને, દુષ્ટોને દૂર કરોરે–અલ૦ ૩
વલ્લભ ધોળો વિનતિ કરે મા, સેવક સહાય કરોરે–અલ૦ ૪

૧૫

(રાગ–સારણી)

(મુખડાની માયા લાગીરે, મોહન ત્હારા–એ રાહ)

જનનીને જોવા જઇએરે, હો બેની ચાલો. (ટેક)

જનનીને જોવા જઇએ, કર જોડી ઉભા રહીએ,
સુખ દુઃખ સહુ કહીએરે. હો બેની૦ ૧

માનસરોવરે નાહીએ, દાન દ્વિજને તો દઇએ,
કહાવો તો લાખેણો લઇએરે. હો બેની૦ ૨
દલસુખ દીન થઇએ, શ્રીજીના ગુણ ગાઇએ,
અવિચલ પદ પાઇએરે. હો બેની૦ ૩

૧૬

(રાગ-રાસ-ઉપરનો)

તુંહી માયા, તુંહી રાયારે, અલબેલી અંબા ! (ટેક)
તુંહી માયા, તુંહી રાયા, તુંહી વિશ્વ વિધિરાયા,
રિદ્ધિ, સિદ્ધિ, નિધિ દાયારે. અલ૦ ૧
શાણી ! ત્હને જાણી નાણી, કરૂણાની તુંહી ખાણી,
વાણી પ્રાણીમાં સમાણીરે. અલ૦ ૨
ત્રિપુરા ! ત્રિશૂલધારી, સિંહ તણી કીધી સ્વારી,
મારી જાઉં બલીહારીરે. અલ૦ ૩
આરાસુર તણી રાણી, કરૂણા કરો કલ્યાણી,
ચંદ કહે જોડી પાણિરે. અલ૦ ૪

૧૭

(મા પાવાગઢથી ઉતર્યા-એ રાહ)

મા અંબા તે રમવા નીસર્યાં, દેવી અન્નપૂર્ણા !
મા શો લીધો શણગારરે, દેવી૦
મા પાવાની પટરાણી, દેવી૦
મા દાંતે લેવરાવ્યું દાણરે, દેવી૦
મા લીલાવટ ટીલડી શોભતી, દેવી૦
મા દામણી રત્ન જડાવરે, દેવી૦

મા કાને તે કર્ણફુલ શોભતાં, દેવી૦
મા ઝાલ્યોનો ઝબકારરે, દેવી૦
મા કોટે તે પાટીયાં હેમનાં, દેવી૦
મા કંઠીઓમાં જડાવરે, દેવી૦
મા બાંહે બાજુબંધ બેરખા, દેવી૦
માને દશે આંગળીએ વેઢરે, દેવી૦
મા લીલા તે ગજનું કાપડું, દેવી૦
મા છાયલ રાતી કોરરે, દેવી૦
મા ફુલ ફાંગરનો ઘાઘરો, દેવી૦
મા ઓઢણું કસુંબલ ઘાટરે, દેવી૦
મા પગે તે કડલાં શોભતાં, દેવી૦
મા કાંબીઓ રત્ન જડાવરે, દેવી૦
મા જેરે ગાએ ને જે સાંભળે, દેવી૦
ત્હેની અંબામા પૂરે આશરે, દેવી૦
ભટ વલ્લભ મા તાહરો, દેવી૦
મા જન્મ જન્મનો દાસરે, દેવી૦

૭

ગરબા સંગ્રહ

૭

ગરબા સંગ્રહ.

૧ સોલંકીનો ગરબો.

(૧)

સમયે શંભુજીના સુતને આરાધું,
ગ્રન્થ જ્ઞાન-બુદ્ધિ વડે સાધું રે, મ્હારી બહુચરાજી મા. (ટેક)
સરસ્વતી હાથ ઝાલોને મ્હારો,
હું તો વર્ણન કરૂં બહુચરા ત્હમારોરે. મ્હારી૦ ૨
બ્રાહ્મણ ભાવ ભર્યો ભ્રાન્ત ખાંત ખોલી,
ન આવે નગર સંખલપુર તોલેરે. મ્હારી૦ ૩
કોમળ કડલામાં કાંબીઓ બીરાજે,
પગ પડછંદે ગગન ચોદ ગાજેરે. મ્હારી૦ ૪
દશે આંગળીએ વીંટીઓ ને વાળા,
નખ વીસ ચળકે નવ લક્ષ તારારે. મ્હારી૦ ૫
ભાલ ભ્રકુટિમાં રવિ તારા ચળકે,
છુટે અંબોડે શિરોમણિ નાગ લળકેરે. મ્હારી૦ ૬
લાયક વાળી વાળીના રંગ જુવા,
ઘોર ઘુઘરા ને વાગે વીછુવારે. મ્હારી૦ ૭
નગર સંખલપુર વૈકુંઠમણિ છે,
ત્હેને માથે માત બહુચરા ધણી છેરે. મ્હારી૦ ૮
મેરૂ મૂકી ઘોળાગઢ આવ્યાં,
રાજ સંખલપુર સોહાવ્યાંરે. મ્હારી૦ ૯
છળવા શોણિતપુરનો ભૂપ,
વિશ્વનાથે ધર્યું વામન સ્વરૂપરે. મ્હારી૦ ૧૦
વામન રૂપે બળીનું રાજ લીધું,
કદમ ત્રણ વચ્ચે માએ માપ કીધુંરે. મ્હારી૦ ૧૧

ત્રિજું કદમ પાતાળ મધ્ય માપ્યું,
માનસરોવર માજીને કાજ સ્થાપ્યુંરે. મ્હારી૦ ૧૨
ફુટયું પાતાળ તે પગનું જોર જાણી,
તેમાં પ્રકટયું સજીવન પાણીરે. મ્હારી૦ ૧૩
જળ પ્રકટયું જોઈ પ્રસન્ન થયું વન,
ત્હેમાં આપે માજી પુરૂષાતનરે. મ્હારી૦ ૧૪
ધોળાગઢનું તે રાજ મૂકી દીધું,
આસન આવીને તે ઠામ કીધુંરે. મ્હારી૦ ૧૫
સુખ પામ્યાં આસન કરી સ્થિર.
સરોવરમાં તે પુણ્ય-શરીરરે. મ્હારી૦ ૧૬
રોમ ખીલ્યાં ભરાઈ રસ થુલે,
આસન વાળી બેઠાં વરખડીને મૂળેરે. મ્હારી૦ ૧૭
અભય આસન કરીને માત રહ્યાં,
પરચો આપીને પ્રત્યક્ષ થયાંરે. મ્હારી૦ ૧૮
આપો મતિ માને ચરણે શિષ નામું,
કરી કરૂણા જોયું કાલરી સ્હામુંરે. મ્હારી૦ ૧૯
વજો સોલંકી તે રાજમણિ છે,
ચોક ચારસેં ચુંવાળનો ધણી છેરે. મ્હારી૦ ૨૦
વજો સોલંકી પવિત્ર જેનું નામ,
ઘેર એકસો ને આઠ દૂઝે ગામરે. મ્હારી૦ ૨૧
વજો સોલંકી વૃદ્ધ થયા રાય,
પેટ પુત્ર નથી મ્હોટો અન્યાયરે. મ્હારી૦ ૨૨
વજા સોલંકીની રાણીઓ સોહાવે,
ત્હેનું પીયર વસઈ મધ્યે કહાવેરે. મ્હારી૦ ૨૩
રૂપ રંગ અને પ્રેમરસ ખીલી,
કુળ ઉંચું અને જાત વાઘેલીરે. મ્હારી૦ ૨૪

ત્હેને ગર્ભ રહ્યો નાભિને પ્રકાશ,
ત્હેની પ્રજાને પુત્રની થઈ આશરે. મ્હારી૦ ૨૫
નવ માસ થયા ગર્ભવાસમાંહી,
પુત્રી જન્મી ને નિરાશા થઈ ત્યાંહીરે. મ્હારી૦ ૨૬
આશા પુત્રની હતી તે ઉડી ગઈ,
મધ્ય રાત્રે એક દીકરી થઈરે. મ્હારી૦ ૨૭
જન્મ થયો મધ્ય રાત્રીને ટાણે.
વાત રાણી ને વડારણ જાણેરે. મ્હારી૦ ૨૮
'રાજા વૃદ્ધ અને રાણીની યુવાની,
'વાત રાખો નગરમાં છાનીરે. મ્હારી૦ ૨૯
'વાત હોઠની બહાર ફડફડશે,
'રાજ ફટઈયાંને ઘેર જાશેરે.' મ્હારી૦ ૩૦
વેણ પ્રભાતે વડારણે કહ્યું,
'વ્હેંચો સાકર રાયને કુંવર થયોરે. મ્હારી૦ ૩૧
વાત વડારણની નગરમાં જાણી.
આખા દેશમાં તે સાકર વ્હેંચાણીરે. મ્હારી૦ ૩૨
લોક કહે છે રાજાનું રહ્યું પણ,
કર્યું સગપણ જઈ પાટણરે. મ્હારી૦ ૩૩
વેવિશાળમાં વાધ્યો છે રંગભેર.
કન્યા સત્તર, કુંવર વર્ષ તેરરે. મ્હારી૦ ૩૪
કોમળ લહેરપાટ અંગમાં સોહાવે,
ત્હેને મર્દાંગી વસ્ત્ર પહેરાવેરે. મ્હારી૦ ૩૫
એ છે કન્યા અને કુંવર કહ્યો છે,
ઉર ઉપર તો અંબુજ રહ્યો છે રે. મ્હારી૦ ૩૬
કન્યા તેડી પાટણ થકી ઘેર,
મધ્ય રાત્રીએ ઉપની શી પેરરે? મ્હારી૦ ૩૭

જમસ્તાદીલ સ્થિર સંયોગ,
માગ્યો ભામિનીએ ભરથાર સાથ ભોગરે. મ્હારી૦૩૮
કન્યા થાળ ભરી તત્પર થયાં,
મહીપતિ તણી મેડીએ ગયાંરે. મ્હારી૦ ૩૯
આનાકાની થઇ ભ્રાન્ત થઈ ભારી,
વાત ચાવડીએ લીધી વિચારીરે. મ્હારી૦ ૪૦
જાણ્યું બીરાજ્યો છે ભલેરો ભૂપાળ,
'વાંક કોનો કહાડું કુટયું આ કપાળરે.' મ્હારી૦ ૪૧
આણવર હતા સોલંકી જેવા ભૂપ,
જ્યારે જોયું ત્યારે નારીનું સ્વરૂપરે. મ્હારી૦ ૪૨
મહા દુઃખથી ચિન્તાતુર થઇ,
આણું આવ્યું અને પીયર પાછી ગઇરે. મ્હારી૦ ૪૩
માએ માનિનીનું મુખ જોયું ન્યાળી,
સારા ભવ વચ્ચે દેહ જાણે બાળીરે. મ્હારી૦ ૪૪
માતા જુએ છે માનિની કેરૂં મુખ,
'સ્હામા સાસરામાં કોનું છે દુઃખરે.' મ્હારી૦ ૪૫
'દુઃખ, નથી સુખ મરજો મા ને બાપ,
'જન્મ થતાં શે ન કરડયો કાળો સાપરે? મ્હારી૦ ૪૬
'ઘણા સુખમાં લખાયું મહાદુઃખ,
'ગળથુથીમાં શે ન પાયું વિષરે?' મ્હારી૦ ૪૭
વાત કાઢી પરણ્યાની રીત ભારી,
નર જોયા વિના પરણાવી નારીરે. મ્હારી૦ ૪૮
વળી પાટણમાં વાત બધે થાય,
'કર્યો મહીપતિએ મ્હોટો અન્યાયરે. મ્હારી૦ ૪૯
'કેવી અધર્મની વાત મચાવી!
'એણે પુત્રી સાથે પુત્રી પરણાવીરે.' મ્હારી૦ ૫૦

વેણ પ્રજાનાં કઠણ ઘણાં લાગે,
 'તેડું જમાઈ તો ભ્રાન્ત મ્હારી ભાગેરે.' મ્હારી૦ ૫૧
વેણ પ્રજાનાં પોતે રહ્યો સાહી,
 'તેડું રમવાને સાસરે જમાઈરે' મ્હારી૦ ૫૨
વાત મહીપતિએ કરી ભારી,
 લખ્યો કાગળ ને સાંઢ હલકારીરે. મ્હારી૦ ૫૩
'ભાતભાતના સજ્જન સહુ આવો,
 'સોલંકીની સાથે રમવાને આવોરે,' મ્હારી૦ ૫૪
સુણી વાત સહુ હરખે ભરાયા,
 ચ્હડી સોલંકી તે ચારસેં ગયારે. મ્હારી૦ ૫૫
બન્યા ઘરેણાં પહેરીને નરેશ,
 કોઈને વર્ષ થયાં સોળ અને વીસરે. મ્હારી૦ ૫૬
પહેરી બખ્તર પાખર-ભૂમિખેલા,
 સજ્યાં આભૂષણ બન્યા ગોરખચેલારે. મ્હારી૦ ૫૭
હૈયે હર્ષ ઘણેરો ભરાય,
 પછી ભોજનની વેળા થાયરે. મ્હારી૦ ૫૮
વધા સસરો સોલંકી સાથે વાણી,
 'થાઓ તત્પર ગંગાજળ પાણીરે. મ્હારી૦ ૫૯
સાથે સર્વેને જમવાનું મન થાય,
 તેજપાલ ઘણું મન અકળાયરે. મ્હારી૦ ૬૦
મૂક્યું પાણી, કર્યો ન્હાવાનો વિચાર,
 પાસે ચાવડા ઉભા છે દશ બારરે. મ્હારી૦ ૬૧
બોલ્યો સસરો વચન ગર્વભર્યો,
 'જમાઈ થાક્યા હશે ચોળી ન્હવરાવોરે.' મ્હારી૦ ૬૨
ઉર ઉપન્યો અંબુજ પૂર લાજે,
 'વસ્ત્ર ઉતારૂં તો ભરમ મ્હારો ભાગેરે.' મ્હારી૦ ૬૩

પહોંચો પકડી સસરાએ હાથ સાહ્યો,
'મરણ ભલું આ તો મનખો જાય મ્હારોરે.' મ્હારી૦ ૬૪
એને નાઠાનો જડે નહિ ઠામ,
બાઈએ ઘાલી છે નાસવાની હામરે. મ્હારી૦ ૬૫
નાખ્યો હાથ ને કટારી આવી કુમ(ક),
તેવે પડી પાટણ વચ્ચે ભુમરે. મ્હારી૦ ૬૬
દીલ ધારતા તે વાત હવે આવી,
લાલ ચાકરની પાસ મંગાવીરે. મ્હારી૦ ૬૭
હ્યામચ લોક મધ્યે મચાવી,
મોગલ મળ્યા ત્યાં વીસ બાવીસરે. મ્હારી૦ ૬૮
ક્ષત્રિય બુમ સુણી ઉપન્યું શૂર આપ,
કોટિ ગૌહત્યાનું બેસે શિર પાપરે. મ્હારી૦ ૬૯
પહોંચ્યો પેગડામાં પગનું જોર જાણી,
માર્યો આંચકો ને મુગલ નાખ્યા તાણીરે. મ્હારી૦ ૭૦
કર્મહીણે કર્યો ત્યાં મ્હોટો ફંદ.
કર્યા બારે દરવાજા બંધરે. મ્હારી૦ ૭૧
સૈન્ય ચાવડો લઈ ચાલ્યો ઘણું જોર,
'આગળ જાય સોલંકી ત્હારો ચોરરે.' મ્હારી૦ ૭૨
ઘોડા જોર કરી ચાવડે હલકાર્યા,
ચોક ચારસેં સોલંકી ત્યાં માર્યારે. મ્હારી૦ ૭૩
તેજપાળને લીધો ત્યાં ઘેરી,
થયો હોકારો ને ઘોડી પાછી ફેરીરે. મ્હારી૦ ૭૪
ચ્હડ્યું તેજપાળને ઘણું શૂર,
શૂરા સાતસેં કર્યા ચકચૂરરે. મ્હારી૦ ૭૫
રોમ ખીલ્યાં ને આંખે આવ્યાં જળ,
શુરા સાતસેં માર્યા બરછીને ફળરે. મ્હારી૦ ૭૬

કર્યો ઘેરો ને રોષ થઈ બુદ્ધિ,
　　મારી એડી દરવાજો લાલ કુદીરે. મ્હારી૦ ૭૭
વિકટ સમો થયો ત્યાં ઘણું વિમાસે,
　　ચાલી કુતરી તે ઘોડીની વાંસેરે. મ્હારી૦ ૭૮
ચાલી ઘોડી દક્ષિણ ખુણ ન્યાળી,
　　લાલ રહેતી નથી હાથમાં ઝાલીરે. મ્હારી૦ ૭૯
ચૈત્ર માસનો તડકો છે ઝાઝો,
　　મધ્ય ઝાડી વચ્ચે કાલરી નાહોરે. મ્હારી૦ ૮૦
કર્યો પશ્ચિમ ઉપર પ્રવેશ,
　　છુટે અંબોડે ધૂળ ભરાય કેશરે. મ્હારી૦ ૮૧
જીવ સ્થિર નથી, શોર શો મચાવે,
　　પરિશ્રમ પછી શાન્તિ પમાવેરે. મ્હારી૦ ૮૨
આવ્યો ચોર દઈ બોરૂવન પાસે,
　　સમીસાંજ થઈ ત્યાં નિવાસરે. મ્હારી૦ ૮૩
ચૈત્ર માસનો જબરો છે દિન,
　　લાગ્યો તાપ ને અકળાયું તનરે. મ્હારી૦ ૮૪
કર્યું આસન આવીને ભોમ ખડી,
　　જઈ કુતરી ત્યાં ખાબડામાં પડીરે. મ્હારી૦ ૮૫
ઘડી વાર થઈ, જલ પીવા લાગી,
　　કીધો કુતરો ને શ્રાન્ત સહુ ભાગીરે. મ્હારી૦ ૮૬
ચ્હડી વરખડે દીઠું ન કોઈ જાત,
　　ત્યારે ઉતાર્યું જઈ લાલ કેરૂં સાજરે. મ્હારી૦ ૮૭
ઘોર વનમાં લોકોની થાય ચોરી,
　　લાલ ખાબડા ઉપર બાઈએ દોરીરે. મ્હારી૦ ૮૮
લાલ ન્હવરાવીને બાંધ્યો અછોડો,
　　મટી ઘોડી અને નિપન્યો ઘોડોરે. મ્હારી૦ ૮૯

વિશ્વાસ આવ્યો બાઇને ઘણો મન,
'જલ વચ્ચે ઝંપલાવું મ્હારૂં તનરે.' મ્હારી૦ ૯૦
ચ્હડી વરખડીએ શોક સમાવા,
કોઈ દીઠું નહિ પછી ગયાં ન્હાવારે. મ્હારી૦ ૯૧
આભૂષણ ઉતાર્યાં કોઈ ન દેખે જન,
ઉતર્યાં જળમાં ને પ્રેસવ્યું તનરે. મ્હારી૦ ૯૨
ઉર અંબુજ ગયા છે સમાઈ,
મટી મેરી ને મુખે મુછ આવીરે. મ્હારી૦ ૯૩
રેણ મટી ગઇ રવિ ઉગ્યો જલદ,
હતી મેરી ને માજીએ કીધો મર્દરે. મ્હારી૦ ૯૪
કર્યું ત્રિશૂલ તે વરખડીને મૂળે,
એ એંધાણીએ ભૂમિ મને જડેરે. મ્હારી૦ ૯૫
માજી મળ્યાં રૂપ મેરીનું સમાવ્યું,
મુઝચું શહેર કાલરી ગામ આવ્યુંરે. મ્હારી૦ ૯૬
આવી સેવકને લીધા કર સાહી,
વજ્ર સોલંકીને ઘેર વધાઇરે. મ્હારી૦ ૯૭
વાગ્યું વેર આવ્યું ચારસેંનું ટાણું,
પ્હેલાં પાટણમાં મોકલાવ્યું આણુંરે. મ્હારી૦ ૯૮
આપ્યું સુખ તેથી પડ્યુ એને ચેન,
એવે આવ્યું ઓડી મુગલ કેરૂં સૈન્યરે. મ્હારી૦ ૯૯
કરી કોપ એક અસુર આવ્યો જાગી,
મતિહીને દેવમૂર્તિ ભાગીરે. મ્હારી૦ ૧૦૦
ત્રણ લોકમાં પડાવે છે ત્રાસ,
ધર્મ હિન્દુનો કરે છે નાશરે. મ્હારી૦ ૧૦૧
માથે મારણ મળે નહિ કોય,
આવ્યા શહેર સિદ્ધપુરની માંયરે. મ્હારી૦ ૧૦૨

રોકયા બ્રાહ્મણને 'દેવ કોઈ બતાવો,'
'નહિ તો ધર્મ અમારામાં આવોરે.' મ્હારી૦ ૧૦૩
'હિન્દુ મટીને મુસલમાન થાઓ,
'પઢો કલમો અને મુખે મુલ્લાં ગાઓરે.' મ્હારી૦ ૧૦૪
ત્હેણે બ્રાહ્મણ સર્વેને સંતાપ્યા,
લાજ જતાં નીલકંઠ બતાવ્યારે. મ્હારી૦ ૧૦૫
અજા ત્રણ મારી મૂકીને જાય,
સાચ વિના સજીવન કયાંથી થાયરે? મ્હારી૦ ૧૦૬
મુવાં મડદાં નથી જીવ્યાં કયાંય,
ઘેરો ઘાલ્યો તેણે સિદ્ધપુરમાંયરે. મ્હારી૦ ૧૦૭
દેવ ખોટા જાણી ઘણું અકળાયા,
બ્રાહ્મણે સમર્યાં બહુચર મહમાયારે. મ્હારી૦ ૧૦૮
'કુળવન્તા ત્હમે ભ્રષ્ટ કેમ થાઓ,
'વસું પશ્ચિમમાં મુજને બતાવોરે.' મ્હારી૦ ૧૦૯
ત્યારે બ્રાહ્મણને સાચ ઘણું આવ્યું,
સ્વપ્ન આપ્યું તેથી બોલતાં ફાવ્યુંરે. મ્હારી૦ ૧૧૦
મુસલમાનને બ્રાહ્મણ કહે છે.
'ચાલો પશ્ચિમમાં બહુચરી વસેછેરે.' મ્હારી૦ ૧૧૧
બસેં બહોંતેર બ્રાહ્મણ ત્યાં ઝાલ્યા,
અસુર આથમણા લેઈને ચાલ્યારે. મ્હારી૦ ૧૧૨
વિકટ ઝાડીને દેવ સહુ જુએ,
આસન આવી કીધું વરખડીને મૂળેરે. મ્હારી૦ ૧૧૩
માના તેજમાં નથી કાંઈ મણા,
માને પારે આવે છે લોક ઘણારે. મ્હારી૦ ૧૧૪
માને પારે તે મરઘા રમે છે,
જોઈ મોગલોના જીવ ત્યાં ભમેછેરે. મ્હારી૦ ૧૧૫

ઝાલ્યા મરઘા તે નર ને કાંઈ માદા,
મારી અસુરે ત્યાં ભક્ષ કરી ખાધારે. મ્હારી૦ ૧૧૬
પહોર રાત્રે મુઆ મર્ગ બોલ્યા,
ત્યારે મોગલ ઘણા અકળાયારે. મ્હારી૦ ૧૧૭
માએ અસુર ઘણા અકળાવી,
ફાડી પેટ મરઘા નીકળ્યા સાહીરે. મ્હારી૦ ૧૧૮
માના મરઘા નીકળ્યા છે સર્વ.
ત્યારે ઉતર્યો અસુરનો ગર્વરે. મ્હારી૦ ૧૧૯
બોડી મુગલને સત્ય ઘણું આવ્યું,
માને ચરણે જઈ શિષ નમાવ્યુંરે. મ્હારી૦ ૧૨૦
'ઘણા જોયા મેં દેવ બધા ન્યાળી,
'નવ ખંડમાં તું બહુચર બાળીરે.' મ્હારી૦ ૧૨૧
ત્યારે માજીએ કોપ ઘણો કીધો,
'ત્હારા લશ્કરમાં મરણ ભય પેઠોરે.' મ્હારી૦ ૧૨૨
'માજી ! માફ કરો જાય મ્હારૂં નામ.
'ત્હારા સોલંકીનો હું છું ગુલામરે.' મ્હારી૦ ૧૨૩
ત્યારે કરૂણા કરી માએ જોયું ન્યાળી,
'મ્હારા સોલંકીને મળ કાલરીરે.' મ્હારી૦ ૧૨૪
વંશ રાખવાને કાલરી ગયો છે,
ત્યાંથી દેશી મુસલમાન થયો છે રે. મ્હારી૦ ૧૨૫
યાદ રહ્યું છે બહુચરા એ કામ,
ત્યારથી ધર્યું ખંભારીયા નામરે. મ્હારી૦ ૧૨૬
તે તો બોલે ને બોલે બંધાણો,
અન્તે ચાકર એ સોલંકી તણોરે. મ્હારી૦ ૧૨૭
પુરૂપ કર્યો નારીને પસાર,
સાલ સત્યાશીયાને વિસ્તારરે. મ્હારી૦ ૧૨૮

* * (૨) * *

પહેલે લખ્યું એ સર્વ પ્રમાણ,
ગઈ વધાઈ પાટણ થઈ જાણરે. મ્હારી૦ ૧૨૯
ચિત્ત ચાવડાને ખચિત નવ આવે,
'પુરૂષ નારીનો કોણ નિપજાવેરે ?' મ્હારી૦ ૧૩૦
બોલે વાણી મધુરી રસમીઠી,
લેઈ ત્રિશૂલ માજી હેયે બેઠીરે. મ્હારી૦ ૧૩૧
શુભ સુખ થયું, માએ દુઃખ ટાળ્યાં,
વ્હડી ચાવડોજી તેડવા આવ્યારે. મ્હારી૦ ૧૩૨
સોલંકીને લઈ પાટણ ગયા છે.
સાથે સસરો જમાઈ એકઠા થયા છે રે. મ્હારી૦ ૧૩૩
બાંધી હાથને સસરો લાગ્યા પાય,
'માફ કરો માજી! થયો મહા અન્યાયરે' મ્હારી૦ ૧૩૪
કહ્યું વેણ માએ કૃપા કરી એવું,
'મુખે માગે તે વરદાન દેઉં રે' મ્હારી૦ ૧૩૫
લઇ કન્યા સોલંકી ઘેર જાય,
મહાવનમાં માજીનું દહેરૂં થાયરે. મ્હારી૦ ૧૩૬
ચિત્ત ચાવડે ખચિત મન જાણ્યું.
સંવત્ સાલ સાતસેંનું ટાણું રે. મ્હારી૦ ૧૩૭
આપી વિદાય લાગીને પાય,
કન્યા તેડી સોલંકી ઘેર જાયરે. મ્હારી૦ ૧૩૮
તેજપાળ કહે મન માન્યું મ્હારૂં,
માના હુકમે કરાવ્યું દહેરૂં રે મ્હારી૦ ૧૩૯
એ એંધાણીએ બરખડી બતાવી,
આસન કરવા ભૂમિ ખોદાવીરે, મ્હારી૦ ૧૪૦
હર્ષ તેજપાલને નવ માય,
મહાવનમાં માજીનું દહેરૂં થાયરે. મ્હારી૦ ૧૪૧

કામ પૂરૂં કરો ના રહે અધુરૂં,
તેજપાલ કહે ખોખડું આ પૂરોરે. મ્હારી૦ ૧૪૨
કર્યું દહેરૂં ને વરખડી છે માંહ્ય,
ત્યાં તો સતી બહુચર મા પૂજાયરે. મ્હારી૦ ૧૪૩
વાણી જાણી માજીએ કહ્યા તણી,
ગોખ કર્યો છે ઉત્તર ભણીરે. મ્હારી૦ ૧૪૪
રચી પૃથ્વી ફરી, યુગ ચાર,
ત્હેમાં હાથ ચારે ધર્યો અવતારરે. મ્હારી૦ ૧૪૫
કાશી બદ્રી અને કેદાર,
કરે દર્શન સો માને ફારરે. મ્હારી૦ ૧૪૬
માયા માજીની ચૌદ બ્રહ્માંડ,
આવ્યાં સત્ય જોવા ગુજરાત ખંડરે. મ્હારી૦ ૧૪૭
કર્યો પ્રત્યક્ષ વૈકુંઠ જેવો પારો,
ગુર્જર ખંડમાં પાટણ વાડોરે. મ્હારી૦ ૧૪૮
કાશી, બદ્રી, કેદાર હશે કયાંય,
સર્વ તીર્થ સંખલપુર માંયરે. મ્હારી૦ ૧૪૯
વારે વારે કરૂં માનાં વખાણ,
નથી તૃપ્ત થાતું મ્હારૂં મનરે. મ્હારી૦ ૧૫૦
માના પ્રેમની કળા અકળ કહું છું,
ધરૂં ધ્યાન પશ્ચિમમાં રહું છું રે. મ્હારી૦ ૧૫૧
આદિ અનાદિ ! વસું છું ત્હારી પાસ,
ગામ ગામડામાં માજીનો વાસરે. મ્હારી૦ ૧૫૨
આદિ અનાદિ ! ત્હમે છો પ્રસન્ન,
ઘણું કહીએ શું કહેવાતું નથી મનરે. મ્હારી૦ ૧૫૩
દીન જાણી દયાળી હાથ ઝાલ,
સૈન્ય સોલંકીનું કીધું ન્યાલરે. મ્હારી૦ ૧૫૪

તેજપાલ છે માજીનો તન,
અખંડ કીધો સોલંકી કેરો વંશરે. મ્હારી૦ ૧૫૫
ચિત્ત ચાહીને ચરણ સ્હામા ધસે,
'નક્કી તેજપાલને પુત્ર થાશેરે.' મ્હારી૦ ૧૫૬
મોઢ બ્રાહ્મણે અનુભવ લીધો,
માના પારે આવીને વાસ કીધોરે. મ્હારી૦ ૧૫૭
માને પારે મેં પ્રેમરસ પીધો,
ગરબો બાણુંની સાલમાં કીધોરે. મ્હારી૦ ૧૫૮
પૂરી પ્રીતે માનો ગરબો ગાજો સર્વ,
ગરબો જોડયો મેં ભૂમોલ માંહીરે. મ્હારી૦ ૧૫૯
દયારામ માજીના ગુણ ગાય,
ત્હારા હાથની હમેશ શિર છાયરે. મ્હારી૦ ૧૬૦
માતા બહુચરા! ભવાની તું માય,
ટુંકો એકસો ને [illegible] પૂરી થાયરે. મ્હારી૦ ૧૬૧
માજી પુરૂષનું પીયર [illegible]હાવે,
મહા દુઃખીયાનાં દુઃખ [illegible] સમાવેરે. મ્હારી૦ ૧૬૨
માજી! વર્ણન ત્હમારૂં નવ થાય,
કરજો કરૂણા સર્વ સુખ માંયરે. મ્હારી૦ ૧૬૩
નમે કર જોડીને સહુ બાળ,
તેં તો કર્યા સેવકને ન્યાલરે. મ્હારી૦ ૧૬૪
જેણે દર્શન કર્યાં આવી ત્યાંય,
ત્હેનાં સર્વ સંકટ હર્યાં માયરે. મ્હારી૦ ૧૬૫

* * (૩) * *

એક ભૂમોલનો વિપ્ર કહેવાય,
હતો વૃદ્ધ એ મ્હોટો અન્યાયરે. મ્હારી૦ ૧૬૬

વંશ રાખવાને નહોતું કોઈ સાર,
ઘણા દુઃખે કર્યો મન વિચારરે. મ્હારી૦ ૧૬૭
'બાઈ બહુચરાને જઇને નિહાળુ',
'માને પારે જઈ દેહ મારો ગાળુ રે.' મ્હારી૦ ૧૬૮
બેઠો લાંઘણ કરવાને સાર,
ત્હેને લાંઘણ થઇ દસ બારરે. મ્હારી૦ ૧૬૯
માએ સ્વપ્ન આપ્યું એને ભારી,
'ઘેર જાને ગર્ભ રહેશે તુજ નારીરે.' મ્હારી૦ ૧૭૦
પુત્ર થયો એને માજીને પ્રતાપ,
આખા દેશમાં માજીનું થાય નામરે. મ્હારી૦ ૧૭૧

* * (૪) * *

આવ્યો આંધળો માજીને દરબાર,
ઘણી લાંઘણ થઈ છે ત્હેને ઠારરે. મ્હારી૦ ૧૭૨
પડળ ઉઘડયાં ને આંખો થઈ સારી,
ઉઠી માજીને ચરણે લાગ્યો જઇરે. મ્હારી૦ ૧૭૩

* * (૫) * *

અખંડ રાજ રહેજો ગાયકવાડ તણું,
કરી પ્રણામ ઉલ્લાસ મન આણુંરે. મ્હારી૦ ૧૭૪
કડી પાટણનું રાજ કરે ત્યાંય,
થયું દર્દ તે ન એમને રૂઝાયરે. મ્હારી૦ ૧૭૫
આવી એમને લોકોએ કીધું ત્યાંય,
'રાખો બહુચરમા તણી ઉપમાયરે.' મ્હારી ૧૭૬
રાખી બાધા દિવસ આઠ કેરી,
સારૂં કર્યું માજીએ નજર ફેરીરે. મ્હારી૦ ૧૭૭
થયા હોંશિયાર દુઃખ ગયું જ્યારે,
માનું દહેરૂં કરાવવા માંડયું ત્યારેરે. મ્હારી૦ ૧૭૮

તળાવ ખોદાવવા માંડયું ચોફેર,
　　માજી પ્રસન્ન થયાં લાવી મહેરરે મ્હારી૦ ૧૭૯
ચોફેર ધર્મશાળા કરી ત્યાંય,
　　વાગે ચોઘડીયાં દેવળ માંયરે. મ્હારી૦ ૧૮૦
ખર્ચ્યા રૂપીયા લાખ બે ચાર,
　　માનસરોવર બંધાવ્યું પુંઠે સારરે. મ્હારી૦ ૧૮૧
ઘણું રહેજો રાજ ગાયકવાડ કેરૂં,
　　એવી રીતે પૂર્ણ કર્યું દહેરૂંરે. મ્હારી૦ ૧૮૨
વિપ્ર દયારામ વર્ણવી ગુણ ગાય,
　　માત બહુચરાનો સેવક કહેવાયરે. મ્હારી૦ ૧૩૮

—⁂—

૨ હેમા હઠીનો ગરબો.

કલિયુગનો પરચો કહું હો બહુચરી, સાંભળજો સત્ય વાણ,
મેં જેવું નજરે લહ્યું હો બ૦ તેવું કરૂં છું વખાણ. ૧
ગૂજરાત ખંડનું બેસણું હો બ૦ શહેર અમદાવાદ ગામ,
રાજ ટોપીવાળા તણું હો બ૦ જિન તણાં બહુ ધામ. ૨
હેમા, હઠીભાઈ બે જણા હો બ૦ નગરશેઠ બહુ દામ,
સંઘ કહાડયો તારંગા તણો હો બ૦ નવખંડ માંહે નામ. ૩
સંવત્ અઢાર નવાણુવો હો બ૦ શુદ પંચમી માઘ માસ,
મુહૂર્ત કરી ડેરા તાણીયા હો બ૦ ગામ બહાર કીધો વાસ. ૪
દેશોમાં કંકોત્રી લખી હો બ૦ મળ્યો તે સંઘ અપાર,
હાથી, ઘોડા ને પાલખી હો બ૦ ગાડીઓ રથ પર સ્વાર. ૫
શણગાર ભર્યા શોભે ઘણું હો બ૦ સોનું રૂપું ને જડાવ,
પહેરી ઓઢીને નીસર્યા હો બ૦ એક એકથી ઉમરાવ. ૬

સાહેબને અરજી કરી હો બ૦ બાજાં લીધાં છત્રીસ,
પલટણ લીધી પ્રેમશું હો બ૦ વળાઉ હજાર બત્રીસ. ૭
અનેક વસ્તુ લેઈ વાણીયા હો બ૦ બેઠા કરીને બજાર,
લાભ અલાભ જાણ્યા નહિ હો બ૦ ખર્ચે દ્રવ્ય અપાર. ૮
ગણિકાઓ માંહી નાચતી હો બ૦ કરે બહુ રંગરાગ,
જગત્ જોઇ જોઇ રાચતું હો બ૦ વખાણુ કરે મહાભાગ. ૯
સુખી, દુઃખી કોઈ સંઘમાં હો બ૦ લીધા વૈદ્ય ડૅાકટર,
કાળ નથી કોઈના હાથમાં હો બ૦ પાંચે પહેર્યાં બખ્તર! ૧૦
જેવું થનાર તેવું થયું હો બ૦ તેવા થયા શકુન,
ગામો તે ગામ વાસો વસ્યા હો બ૦ ભાવે તેવાં ભોજન. ૧૧
નિશાન સોનેરી તણાં હો બ૦ ઠામો તે ઠામ કરે ન્યાત,
લ્હાણાં આપે કાંસા તણાં હો બ૦ જ્યાં હોય પોતાની જાત. ૧૨
સંઘમાં હુંડી ફેરવે હો બ૦ ભૂખ્યું તરસ્યું ન રહે કોઈ,
કોઇથી ન થાય તેવું કર્યું હો બ૦ નામ ચારે જગ હોય. ૧૩
શ્રીપૂજ્ય બેઠા પાલખી હો બ૦ બની ઠનીને સ્વસ્થ,
ગોરજી સાથે છે સુખી હો બ૦ તપેશ્વરી સમસ્ત. ૧૪
સ્મરીને સંઘ ચાલતો હો બ૦ આદિત્યનાથ અર્હંત,
તારંગા સુધી આવીયા હો બ૦ સુખે પરિક્રમણું ભણંત. ૧૫
લોક જોઈ વિસ્મય થયું હો બ૦ ઇન્દ્ર તણો વૈભવ.
મોહ ભર્યું સાથે ગયું હો બ૦ કર્મ તણો સંયોગ. ૧૬
આદિત્યનાથ પૂજા કરી હો બ૦ નોકાર ગણે એક ધામ,
કેસર ચ્હડે પ્યાલા ભરી હો બ૦ રમે જમે પકવાન્ન. ૧૭
મન ઇચ્છા પૂરી થઈ હો બ૦ ગર્વ ધરે અતુલ્ય,
શ્રીપૂજ્યને જઈ પુછીયું હો બ૦ ભવિષ્યે પાડી ભૂલ. ૧૮
યતિએ ગતિ મતિ ફેરવી હો બ૦ 'સાંભળો હેમા હઠીભાઈ,
'સાથે અમે મ્હોટા કવિ હો બ૦ સર્વથી બુદ્ધિ સવાઈ. ૧૯

'પ્રેમે પૂછો અમને સહી હો બ૦ આવું કરો પ્રયાણ.
'બીજાને નહિ માનીએ હો બ૦ કેસર પ્રભુને વખાણ. ૨૦
'આપણા માર્ગ કહ્યા ઘણા હો બ૦ દયાથી પાળીએ જીવ,
'બીજાં દેવળ અસુરો તણાં હો બ૦ વિષ્ણુ, શકિતને શિવ. ૨૧
'કેસર પ્રભુને ચ્હડાવીએ હો બ૦ કુમકુમનું નહિ કામ,
'લોકોને કયાં અથડાવીએ હો બ૦ ચાલો શંખેશ્વર ધામ.' ૨૨
એક મતિના શ્રાવકો હો બ૦ માન્યું યતિનું વચન,
ચાલ્યા છે ત્યાંથી પાધરા હો બ૦ પાલનપુર સહુજન. ૨૩
આરાસુરીએ વિચારીયું હો બ૦ 'મ્હને માને નહિ કોઈ,'
દુષ્ટને દંડવા ધારીયું હો બ૦ ફરી કુબુદ્ધિ ન હોય. ૨૪
'મુજ વડે મ્હોટા થયા હો બ૦ મુજ વિના રહે રાંક,
'મ્હારા દર્શન વિના ગયા હો બ૦ એના તે કર્મના વાંક.' ૨૫
દેવીએ દિલમાં દયા કરી હો બ૦ 'એ છે મૂર્ખ અજાણ',
રાણાના ઘટમાં ઉતરી હો બ૦ મેલ્યો કાસદ દે જાણ. ૨૬
'દર્શન કરો અંબા તણાં હો બ૦ હુકમ થયો છે આપ,
'સંઘ સુખી થાશે ઘણો હો બ૦ રહેશે ત્હમારી લાજ.' ૨૭
મગનભાઇએ નિશ્ચય કર્યો હો બ૦ 'જાઉં અંબા એ જાણું'
ગાડી પોતાની પાધરી હો બ૦ કરી તે માર્ગ પ્રયાણ. ૨૮
તે સાથે ત્રીસ ગાડીઓ ગઈ હો બ૦ માજીએ કીધી મહેર,
રાજરિદ્ધે યાત્રા કરી હો બ૦ કુશળ ક્ષેમ આવ્યા ઘેર. ૨૯
અભિમાને થયા આંધળા હો બ૦ હુકમ માજીનો કર્યો લોપ,
છળ ભર્યા પાપી ગયા હો બ૦ ચંડી ભરાણી કોપ. ૩૦
ચોસઠ યોગિની તેડી કહ્યું હો બ૦ 'ખડ્ગ, ખપ્પર લ્યો હાથ,
'શ્રાવકના સંઘને ખાઓ સહી હો બ૦ ભૈરવ લેજો સાથ. ૩૧
'હેમા, હઠીભાઇને મૂકજો હો બ૦ જુએ તે સંઘનો ઢંગ,
'એક મેરાથી કુંકજો હો બ૦ નવ રહે કોઇનો રંગ. ૩૨

'કુમકુમ એમને વ્હાલુ નથી હો બ૦ સર્વે પાળે છો શોક.
'કેસરીયા લાડા કર્યા હો બ૦ ગાય જગતનાં લોક.' ૩૩
શિર વચન લઈ યોગિની હો બ૦ ચાલી તે સંઘ મોઝાર.
વન્દન કરી સહુ યોગિની હો બ૦ કંપ્યો છે સંઘ અપાર. ૩૪
ખાઈ પીને સૌ સુઈ રહ્યું હો બ૦ નિશા વિષે નીરાંત.
અણચિન્તવ્યો ભડકો થયો હો બ૦ ધાડ આવી મન ભ્રાન્ત. ૩૫
ઉઠયા વળાઉ શસ્ત્ર લઈ હો બ૦ પડી તે સંઘમાં બૂમ.
પ્હેલાં તેમને ખાઈ ગઈ હો બ૦ અંબા તણો હુકમ. ૩૬
શકિત. યતિઓને ખાઈ ગઈ હો બ૦ જેણે આપી એવી બુદ્ધ.
રોગ પેઠો બધા સંઘમાં હો બ૦ નવ રહી કોઈને શુદ્ધ. ૩૭
વિષ્ટા, મૂત્ર નાખે ઘણું હો બ૦ પાણી પોકારે મુખ.
માતા, પિતા, પતિ, પુત્રનુ હો બ૦ કેમ જોયું જાય દુઃખ? ૩૮
રૂધિર પીએ છે યોગિની હો બ૦ કાળજું કરડી ખાય.
નાઠું તે લોક હવે કોઈ ધણી હો બ૦ કોણ કરે હવે સહાય? ૩૯
ઠામો તે ઠામ મુડદાં પડયાં હો બ૦ બાળવા ન રહ્યું કોઈ.
અન્નપાણી વિના આથડે હો બ૦ બહુ હેરાનગતિ થાય. ૪૦
ઝાડ તળે ઉભા રહે હો બ૦ ભાગી પડે ત્હેની ડાળ,
ડેરા ગાડી સુની પડી હો બ૦ મનમાં મ્હોટી ફાળ. ૪૧
ગામમાં પેસવા જાય છે હો બ૦ કહાડી મૂકે તત્કાળ.
દુર્વાસા પુંઠે થઈ હો બ૦ જેમ ચક્ર તણી જ્વાળ. ૪૨
જ્યાં જાય સંઘનું માનવી હો બ૦ ત્યાં પેસી જાય રોગ.
શ્રાવકનું સંગી થશે હો બ૦ ત્હેના તે કર્મના વાંક. ૪૩
હેમા હઠી મુખથી કહે હો બ૦ 'અમને રાખ્યા કેમ માય,
'મુઆ ભલા આ દુઃખથી હો બ૦ વાત જગતમાં થાય.' ૪૪
સંઘ તણો ભંગ થયો હો બ૦ સંઘ તે રંગમાં રોળ.
બચ્યું એટલું અમદાવાદ ગયું હો બ૦ સાહેબે વાસી પોળ.

ગામમાં પેસવા દીધા નહિ હો બ૦ કરે અનેક ઉપાય.
માતાની નિન્દા જે કરે હો બ૦ ત્હેની એવી ગતિ થાય.૪૯

નાકે બીટી પછી તાણીયા હો બ૦ બાધાઓ રાખી સમસ્ત,
' આરાસુરીએ ગયા પછી હો બ૦ પાઘડી બાંધવી સ્વસ્થ.
' પારે આવીશું પ્રેમશું હો બ૦ કરીશું હોમ હવન,
' ભેટ ધરીશું ભાવથી હો બ૦ કરો હવે સહુ શાન્ત. ૪૮
' મહેર કરો ઘણી થઈ હો બ૦ માફ કરો મહંમાય.
' પૃથ્વી કરો અમૃત તણી હો બ૦ સર્વ તે સુખીયાં થાય.'
પરચો દેખાડી પાપીને હો બ૦ પ્રસન્ન થયાં વરદાય.
પોતાનો યોગ કરી સ્થાપીઓ હો બ૦ 'કૃપા કરો મહંમાય.'
ઠામો તે ઠામ રથ કહાડીયા હો બ૦ કરીયાં હોમ હવન,
સંઘ કહાડયો અંબા તણો હો બ૦ દીધાં વધામણાં અનન્ત.
ગરબા, માંડવી કહાડી ઘણી હો બ૦ મંગળ ગાય નરનાર,
ધન્ય સકળ ભુવન તણી હો બ૦ ત્હારો સકળ સંસાર.પર
ધરતી ધ્રુજી તારા ખર્યા હો બ૦ પુંછડીયા ઉગ્યાય.
શરણે ત્હમારે આવીયા હો બ૦ ઉગારો મહંમાય. ૫૩
આ કથા અંબાના ચરિત્રની હો બ૦ સાંભળજો સત્ય જાણ,
નિશ્ચય કર્યું સહુ મનથી હો બ૦ દેવી ચરિત્ર વખાણ. ૫૪
યદુરામ કર જોડી કહે હો બ૦ આરાસુરીનો દાસ,
ગરબો ગાયને શિખે સાંભળે હો બ૦ અંબામા પૂરે આશ. ૫૫

---

૩ હેમા હુડીનો ગરબો—૨ જો.

બળ્યો હુંઢીયા ત્હારો ઢંગ, દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ.
બધા સંઘમાં પાડયો ભંગ, દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ. (ટેક)
ન હોતી ગોરજી ત્હને ગમ, દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ,
દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ, અંબા ! તેં તો રાખ્યો રંગ. બ૦

એક કહે 'માતાજી જઇએ' બીજે આજ્ઞા લોપી,
મગન કહે 'માતાજી જઇએ' હેમે આજ્ઞા લોપી,
હઠી કહે 'તારંગે જઇએ' (૨) પછી દેવી કોપી. બ૦
પાલનપુરમાં આવીયાને, એકે મરડયું અંગ,
હેમો કહે છે હઠીને 'હવે, કદી ન કહાડું સંઘ.' બ૦
સિદ્ધપુરમાં આવીયાને, કરવા માંડયો ધર્મ,
મનુષ્ય હતું તે મરવા બેઠું, આવી પહોચ્યું કર્મ. બ૦
ઉંઝામાં તો આવીયાને, અંબા બીરાજે આપ,
'અલ્યા વાણીયા! નાસી જાજે, આવી પહોચ્યું પાપ.' બ૦
દાઉએ આવી દોટયો દીધીને, ઉતર્યા વડલા હેઠ,
મનુષ્ય હતું તે મરી ગયું, પછી ખબર પૂછે શેઠ. બ૦
મહેસાણાનું મહાજન મ્હોટું, મળવા કારણ જાય,
હેમો પૂછે હઠીને હવે, 'શો કરવો ઉપાય? બ૦
કહેવાલે કરગરવા લાગ્યા, 'અંબાને આરાધું,'
હેમો કહે હઠીને હવે, બાળા મંત્ર સાધું" બ૦
અડાલજમાં આવીયા, અંબા બીરાજે પોતે,
વાવમાં ઉતરી દર્શન કરીયાં, દીવા બળે છે જ્યોતે. બ૦
હેમે ઓઢી ચુંદડી, હઠીએ પહેરી ચુડી,
એમ કરીને ઘેર ગઈ છે. હેમા હઠીની જોડી. બ૦

---

૪ પતાઇ રાવળનો ગરબો.

પૂજું ગણપતિના પાય (૨) પૂજું અંબિકાની પાવડીરે,
સેવું સંખલપુર માત (૨) કૃપા કરો મુજ માવડીરે. ૧
ચતુર દેશ ચાંપાનેર (૨) વસે કરૂણાનિધિ કાલિકારે,
કીધો તરણાનો મેર (૨) બહુ ગુણનિધિ બાલિકારે. ૨

ઉપજાવી બધી સૃષ્ટ (૨) પવન પાણી પેદા કર્યાંરે,
કીધો વૃષાનો વૃષ્ટ (૨) ધન, ધાન્ય ધરણી ધારીયાંરે. ૩
નદી, પર્વત ને પહાડ (૨) મહીમંડળ ને માનવીરે,
જાત જાતનાં આ ઝાડ (૨) દેવ, ઋષિ ને દાનવીરે. ૪
પાવાગઢનો પ્રતાપ (૨) વિન્ધ્ય જાણી વાસો વસ્યાંરે,
આદ્યશક્તિ અનુપ (૨) ધર્મલોકથી આવી ધસ્યાંરે. ૫
પતાઈ રાવળ પ્રચંડ (૨) ધર્મ રાજ કરે તે ધણીરે,
જેના દેશમાં નહિ દંડ (૨) કૃપા કાલિકાની છે ઘણીરે. ૬
નવરાત્રી કેરી રાત્ર (૨) રમે ચોસઠ યોગિનીરે,
માએ વિચાર્યું છે મન (૨) લોગ જોવાને ભોંગનીરે. ૭
મંગળ માનિનીઓ ગાય (૨) ગરબે રમે સૌ ગામનીરે,
થેઇકાર થેઇકાર થાય (૨) નારાયણીના નામનીરે. ૮
સજ્યા સોળે શણગાર, (૨) ચરણાં, ચોળી ને ચુંદડીરે,
કંઠે મુક્તાફળના હાર (૨) ફેર ફરે છે મા કુંદડીરે. ૯
ત્હેમાં કાલિકાજી માત (૨) ગરબે રમવાને આવીયાંરે,
વાણી વેદમાં વિખ્યાત (૨) રૂપ લક્ષ રવિ લાવીયાંરે. ૧૦
જાણે કોટિ ઉગ્યા ભાણુ (૨) કળા સોળેથી શ્યામિનીરે,
મુખે શાં કરૂં વખાણ (૨) ભજો માત એવી ભામિનીરે. ૧૧
થઈ પતાઇને જાણુ (૨) રૂપ જોવાને કારણેરે,
વાગ્યાં મોહનાં તે બાણ (૨) ધીરજ નવ રહી ધારણેરે. ૧૨
આવ્યાં ઉમીયા ને ઈશ (૨) કાલિકા જોવા કારણેરે,
કમળા ને જગદીશ (૨) વિષ્ણુ જાય માને વારણેરે ૧૩
લહે બ્રહ્મા ન ભેદ (૨) નારદ નાચે છે નૃત્યમારે,
વાણી વખાણે છે વેદ (૨) સુણે સનકાદિક સર્તમંરે, ૧૪
દેવ તેત્રીસ ક્રોડ (૨) ઈન્દ્ર ઉતારે છે આર્તિરે,
કૃષ્ણ રહ્યા કર જોડ (૨) ભાવ દેખાડે છે ભાવથીરે. ૧૫

મહાપૂજા મધ્યરાત્ર (૨) મંદિર આવી સહુ માનિનીરે,
ત્હેમાં કાલિકાજી માત (૨) સુરલોક કેરી શ્યામિનીરે. ૧૬
પતાઈ રાવળનું પાપ (૨) કામીએ લીધો છે કેડલોરે,
અંબા એકલાં છે આપ (૨) ઝાલ્યો છળ કરીને છેડલોરે. ૧૭
માજી થયાં છે પ્રસન્ન (૨) 'માગ, માગ,' મુખથી કહ્યું રે.
દેવીએ દીધું દર્શન (૨) લક્ષણહીને તે નવ લહ્યુંરે. ૧૮
બોલ્યો પતાઈ ત્યાં પેર (૨) 'મંદિર આવોજી માહરેરે,'
'ચાલો આવો આપણ ઘેર (૨) વશવર્તી હું તાહરોરે.' ૧૯
શક્તિએ દીધો ત્યાં શાપ (૨) 'મૂર્ખ ! મેલ છેડો માહરોરે,
'પાંચે પ્રકટ્યાં ત્હારાં પાપ, (૨) પ્રાણ, પાવા જાશે તાહરોરે.' ૨૦
કર્યો કાલિકાએ કોપ (૨) 'વિભવ ત્હારો સર્વ વહ્યોરે,'
આપ થયાં છે લોપ (૨) જખ મારી રાજા રહ્યોરે. ૨૧
સુબો સાહેબ સુલતાન (૨) ચાર લક્ષ ઘોડે ચહડ્યોરે,
ઉતારવા મહીપતિનું માન (૨) આવી પાવા તે ગઢ અડ્યોરે. ૨૨
અદકી કીધી છે આંચ (૨) સુલતાને શેર સાધીયોરે,
પૂરાં વર્ષ થયાં પાંચ, (૨) વઢતાં તે વૈરી વાધીયારે. ૨૩
ખુટ્યાં નવાણોનાં નીર (૨) અન્ન થયાં છે મા લોપમાં...
ધારણ નવ રહી ધીર (૨) ડુબ્યો કાલિકાના કોપમાંરે. ૨૪
શૂરો સાળો સરદાર (૨) ત્હેને છળ કરી ફોડીયોરે,
જઈ કર્યો જુહાર (૨) બુદ્ધિહીન થયો તે વડોરે. ૨૫
પ્રીત પાદશાહશું કીધ (૨) વૈર કીધું વિશેકમાંરે.
' પતાઈ રાવળની રિદ્ધ (૨) જઇ આપું પળ એકમાંરે. ૨૬
' માર્ગ ચાલો મ્હારી સાથ (૨) દેશ જાણે કે દંડીઓરે,'
કોલ દીધો છે હાથ (૨) લશ્કર ચહડાવ્યું બંડીયોરે. ૨૭
હૃદય સંગાથે રીસ (૨) મુખે વચન ભાખીયાંરે,
મોતી મણ દસ વીસ (૨) ભુંડે ભરડાવી નાંખીયાંરે. ૨૮

નવસેં નવાણું ત્હેની નાર (૨) રૂડી રત્નાવલ્લ રાણીઓરે,
મારી નાખી છે દરબાર (૨) યોવનવન્તી તે નવ જાણીયોરે. ૨૯
પ્રીછયો પતાઈ ત્યાં પેર (૨) કોપ કાલિકાનો જાણીયોરે,
ફેરી આવ્યો છે ઘેર (૨) પરવશ પડયો પ્રાણીયોરે. ૩૦
પુત્ર પાટવીને પાંચ (૨) રાજબીજ રણ રોળીયારે,
બીજા પુત્ર તો અનેક (૨) ચાંચડવત્ ગણીને ચોળીયારે. ૩૧
દેશવટ દીધો દરબાર (૨) હસ્તી ઘોડા સર્વે લુંટીયારે.
ભારે ભૂપતિ ભંડાર (૨) સર્વ ખજાના તે ખુટીયારે. ૩૨
ગયો શકિતને શરણ (૨) પાવાગઢ કેરો રાજીયોરે,
કઠણ સંભળાવ્યું છે કર્ણ (૨) 'મૂર્ખ ! મનમાં ન લાજીઓરે ?' ૩૩
'મતિ થઈ'તી મ્હારી મૂઢ (૨) મેં તો ઓળખ્યાં નહિ નામનારે,
'ત્હારાં પરાક્રમ પ્રૌઢ (૨) પૂરો મન કેરી કામનારે.' ૩૪
માએ આપ્યું છે વરદાન (૨) અનાશીષ કરીને સ્થાપીયોરે,
આવે વૈકુંઠ વિમાન (૨) સુખ સાગરને આપીયોરે. ૩૫
સાળો શૂરો સરદાર (૨) નરપતિ તેને નડયોરે,
સામંત સોળ હજાર (૨) પૃથ્વી પાડીને પોતે પડયોરે. ૩૬
થઈ પતાઈની હાર (૨) કીધી ઝમર તળાવડીરે,
સામંત સોળ હજાર (૨) મૂઢ મારી નાખ્યા માવડીરે. ૩૭
ઉત્પત્તિ કાલિકાની ગાય (૨) જે કોઇ શિખેને સાંભળેરે,
કરે નારાયણી સહાય (૨) સુખ, સંપત્તિ આવી મળેરે. ૩૮
ઘણી લક્ષ્મી, ગૃહ-સૂત્ર (૨) કરે કામ શુભ કારણાંરે,
વાંઝીયાને આપે પુત્ર (૨) પ્રીતે બંધાવે પારણાંરે. ૩૯
મૂઢ કવિતા ગાય (૨) નિધિ પામે રંક રાજીયોરે,
ભાવટ ભવ તણી જાય (૨) પુનઃ સ્વર્ગમાં ગાજીયોરે. ૪૦
બ્હેરાં સાંભળે તે કર્ણ, (૨) મરતાં જીવે તે માંદલાંરે,
ચાલે ખોડા તે ચરણ (૨) આંખે દેખે છે આંધળારે. ૪૧

રોગીઓના ટાળે રોગ (૨) સુખસાગરની સારિકારે,
પામે ભાવતા મન ભોગ (૨) કૃપા કરે મા ન કાલિકારે. ૪૨

શામળ ભટ્ટ શ્રીગોડ (૨) પિતા પુરૂષોત્તમજી તણોરે,
ગરબો ગાય કર જોડ (૨) યશ મહિમા માનો ઘણોરે. ૪૩

---

૫ અનસૂયાનો ગરબો.

(ઓ મા ! પહેલા ચોવડી ની રાત–એ ગાલ)

આવો આનંદ આજેરે, ગાયત્રીના ગુણ ગાવા,
નવરાત્રી છે નિર્મળરે, ચરણ રજ હ્યો લ્હાવા:
મહમાયાનો મહીમારે, સરોવર–માન તણો,
હૃદય-કમળ કળામાંરે, ભર્યો મન ભાવ ઘણો. ૧

માનુ મન સાગર છે રે, દૂધતો દયા દરીયો,
કરૂણા જેને કીધીરે, સાગર મુખમાં ઝરીયો:
કથા ત્હેની કહું છું રે, ધ્યાવ્યા જન જે માને,
સમર્થ થઈ બેઠારે, પૂર્ણ–પદ પયપાને. ૨

રેવાજીને તીરેરે, ઓર સંગમ પાસે,
ઋષિ અત્રિનો આશ્રમરે, વૈકુંઠ શોભા છે:
અનસૂયા ત્યાં નારીરે, દેવી જેવી મહમાયા,
તપ ત્હેનું ત્યાં જોઇનેરે, ઋષિ દેવે ગુણ ગાયા. ૩

કીર્તિ ત્હેની ત્યાં સુણનારે, બ્રહ્મા, હરિ, હર જોવા,
પ્રપંચ કરીનેરે, ગયા ત્હેનું તપ ખોવા:
સન્યાસીને વેષેરે, અભ્યાગત થઇ એવા,
એને બારણે જઇનેરે, બોલ્યા ‘भिक्षां देहि.’ ૪

અનસૂયાએ આવીરે, આપ્યું આસન આણી,
બેસાડીને ઘરમ રે, ગયાં જુક્તિ જાણી;

કહ્યું સ્વામીને સાચુંરે, 'અતિથિ એ આવ્યા છે,
'આજ્ઞા શી કરોછોરે, ફજેતીના ફાવ્યા છે.' ૫

ઋષિ અત્રિ પછી બોલ્યારે, 'ઇચ્છા એમની: ઉચરે,
'આપો આહાર એમનેરે, જેથી સાચો ધર્મ તરે;
'સતી છો સમર્થ શું રે, વિચારો છો મન વિષે ?
'સાચામાં તો સાચુંરે, કપટમાં તો કષ્ટ દીસે' ૬

અનસૂયાજી ત્યાંથીરે, આવ્યાં અતિથિ પાસે,
અન્ન આગળ મૂક્યુંરે, 'જમો ત્હમે સન્યાસ:'
ત્યારે દેવ એ બોલ્યારે, 'અન્ન અમે નવ જમીએ,
'દુધ દેહ અમારોરે, પય પીવા રમીએ.' ૭

અનસૂયાએ ઉઠીરે, દુધ આણ્યું ધેનુનું.
ધૂણે શિવ સન્યાસીરે, 'માત વિના પય કોનું ?
'પશુનું તો પશુનેરે, માણસનું તો માણસને,
'નજરે પડ્યું ન ખપેરે, અમારા તો તનને.' ૮

ત્યારે સ્હમજ્યાં એ સાચુંરે, સતી સમર્થ ધરણી,
જલ હાથમાં લીધુંરે, ધર્યું ધ્યાન તપકરણી;
અંજલિ જહાં અર્પીરે, થયાં શિશુ ત્રણે તહાં,
બાળક માસ એનારે, રૂવે ત્રણે ઉહાં ઉહાં. ૯

ઉર આગળ લીધારે, ધવરાવ્યા ધાઇ,
હરિ, હર, બ્રહ્માનેરે, ઝુલાવે છે ગુણ ગાઈ;
ઉમા, લક્ષ્મી, સાવિત્રીરે, કરે શોધ સ્વામિની,
અનસૂયા ત્યાં દીઠીરે, પોતાની ત્યાં દામિની. ૧૦

અનસૂયાએ આદરરે, દીધો દર્શન પામી,
'મા ! મેં દીઠો અચંબોરે, શોધો છો ત્હમે સ્વામી:'
દેવીઓ એમ કહે છેરે, 'કૌતુક આ તો નિરખ્યું,
'સુત ત્રણ ત્હમારેરે, જોઈને જગત્ હરખ્યું.' ૧૧

એમ કહીને તે ઉઠયાંરે, પારણાની પાસે ગયાં,
બાળક બળ દેખીરે, જાણી તણે મોહી રહ્યાં;
ઉમીયાજી કહે છે રે, 'રૂપ આ તો છે સાચું,
'ઓળખાણા નહિ એરે, નથી ત્હારૂં તપ કાચું.' ૧૨
ઋષિ અત્રિએ આવીરે, કહ્યું નિજ નારીને,
'આપો પુરૂષ એમનારે, પ્રભુ પ્રીતિ ધારીને:'
પુત્ર પારણે રાખીરે, ઉઠયા દેવ ત્રણે સહી,
'આ સુત અમ સરખારે,' ગયા દેવ ત્રણે કહી. ૧૩
બ્રહ્મદેવને ઠામેરે, ઋષિ ચન્દ્રમા આવ્યા,
દત્તદેવ નારાયણરે, ગુણે કરી ગુરૂ ગાયા:
દુર્વાસા એ શંકરરે, તે ધનવન્તર જાણે,
પયપાન કર્યાથીરે, મહાપદને માણે. ૧૪

૬ શંકર સ્વામીનું આખ્યાન.

(રાગ ઉપરનો.)

મહિમા વળી માનોરે, ગાવા મ્હારૂં મન હરખે,
આઈ આપે અતિ સુખરે, અમૃત નયને નિરખે;
કથા બીજી કહું છુંરે, જેમાં ગુરૂજ્ઞાન ઘણું,
આખ્યાન છે અદ્ભુતરે, આ શંકરસ્વામી તણું. ૧
દેશ દ્રવિડ દયાળુરે, ગામ ગુણવન્ત ગજે,
ત્હેમાં વિપ્ર વસે છેરે, ભવાનીને ભાવે ભજે;
પુત્ર એક અનુપમરે, નારી નિર્મળ લલિતા,
જુક્તિનું છે જોડુંરે, જેવાં સાગર સરિતા. ૨
ગામથી કોષ આઝુંરે, દેવળ એક દેવી તણું,
મૂર્તિ મહા સુન્દરરે, જેમાં તત્ત્વ તેજ ઘણું;

નામ નંદા ભવાનીરે, ભજ્યા થકી ભવ ટાળે,
પ્રકટ એમ પોતેરે, જ્યોતે જ્યોત અજવાળે. ૩

તહેની પૂજા કારણેરે, વળી વિપ્ર એ આવે,
દધિ, દુધ, ફલાદિકરે, પૂજા પ્રકટ લાવે:
દુધ શેષ વધારીરે, લાવે સુતને સારૂ,
પીએ પુત્ર પ્રસાદીરે, થનારૂં છે હિતકારૂ. ૪

પુત્ર પીને પુછે છેરે, 'માતા પીને આપે છે?
તાત કહે છે 'હા ભાઈરે, ત્હારાં કષ્ટ કાપે છે:'
સુતે સાચું માન્યું છેરે, માજી નિત્ય દુધ પીએ,
મોકલે મુજ સારૂરે, સહમજી એમ શેષ લીએ. ૫

એમ કરતાં ઘણા દિનરે, ગયા દેવી-સેવામાં,
પરગામ જવાનુંરે, વિપ્રને એવામાં;
નર નારીને કહે છેરે, 'જવું પરગામ પડે,
'મહંમાયાનું પૂજનરે, કરે કોણ દુધ વડે?' ૬

નારી કહે છે નિશ્ચિંતેરે, 'પધારો પ્રભુ! પ્રેમે,
'પુત્ર કરશે તહમારોરે, પૂજા નિર્મળ, નિયમે;'
દેવી ધ્યાન ધરીનેરે, વિપ્ર ગયો વિશ્વાસી,
કરશે સુત સાચુંરે, અકકલ અંતર ભાસી. ૭

રાત ગઈ ઘર ધંધેરે, વાચું બીજે દિન વ્હાણું,
સુતને સહુ સોંપ્યુંરે, પૂજાપાત્ર તરભાણું:
દુધ, ધૂપ ને દીવારેં, ફુલમાંહી ફોફળ છે,
પુત્ર પ્રેમશું ચાલ્યોરે, પૂજાની તો આ પળ છે. ૮

માને મન્દિર આવીરે, બોલ્યો 'જય જય' વાણી,
ભેટ્યો ભાવે ભવાનીરે, ચરણ શિષ શું માણી;
પૂજા પૂર્ણ કીધીરે, યથાવિધિ વેદ વડે,
પામ્યો આનંદ અંતરરે, એમાં કેમ ચૂક પડે? ૯

નૈવેદ્ય લઇનેરે, નજર ધર્યું પય પાવા,
દુધ પ્યાલામાં પૂરીરે, બેઠો માના ગુણ ગાવા;
એમ કરતાં ઘટિકારે, ગઇ કોણ દુધ પીએ ?
જાણતો નથી બાળકરે, ધરીને પાછું લીએ. ૧૦

જાણે પીશે મા સાચું રે, વધારી મ્હને આપશે,
પીધા વિના ન ચાલેરે, ભૂખે માને દુઃખ વ્યાપશે;
વાર વિશેષ થવાથીરે, બાળક બહુ ગભરાયો,
'દુધ છે મ્હારા ઘરનું રે, બીજાનું હું નથી લાવ્યો. ૧૧

'વાર કરવાનું કારણરે, કહો મુજને મુખથી.
'વાંક શો છે અમારોરે, પીતાં નથી શા દુઃખથી?
'પીઓ, નહિ તો હું પાડું રે. દેહ મ્હારો દુઃખે કરી'
એમ કહીને ત્યાં કરમાં રે, બાળકે તો લીધી છરી.૧૨

ભણે ભોળી ભવાનીરે, 'બેટા ! લાવો દુધ પીઉં'
કર લાંબો કરીનેરે, પ્યાલું મુખમાંહી લીધું:
દુધ પીને તે પ્યાલું રે, ઠાલું પાછું મા દે છે,
આશાએ સુત ઉભોરે, વચન કેવાં કહે છે. ૧૩

પુત્ર પાત્રને પટકીરે, અટકી મુખ એમ બોલે,
'નિત્ય આપે વધારીરે, આજ મા તું શું ભૂલે !
'આઈ! આશાએ આવ્યોરે, આશ ભંગ કેમ કીધી?
'ભાગ મ્હારો ન આપ્યોરે, પ્રસાદી પોતે પીધી.' ૧૪

નયને પૂર પાણીરે, બોલે બાળક વાણી,
દેવી વાંકમાં આવીરે, શિશુ થકી શરમાણી;
પ્રેમ પૂર્ણ આવ્યોરે, પોતાને ન્હડયો પાનો,
ઉર આગળ લીધોરે છૈયાને રાખ્યો છાનો. ૧૫

'દુધ ત્હારૂં મેં પીધું રે, મ્હારૂં દુધ ધવરાવું,'
સ્તન આપ્યાં છે મુખમાં રે, ગુણ એના શા ગાઉં?

માના હૃદય-કમળમાંરે, સરોવર-માન વસે,
શારદા સંપૂર્ણરે, બાળકના તો મન વસે. ૧૬

જ્ઞાનસાગર પીધોરે, લખી શું લખે લેખે?
એ તો રસ કોઈ ન્યારોરે, બ્રહ્માદિક શું દેખે?
ઘેર બાળક પહોંચ્યોરે, શંકર રૂપ બની,
તાતે પુછ્યું ત્યાં આવીરે, વાણી જાણે મંત્રમણિ. ૧૭

આખ્યાન આ પૂરૂંરે. કથા સંક્ષેપે કહી,
સ્વામી શંકર પ્રકટ્યારે, વાણી જાણે ગંગા વહી:
મહિમા માનો ગાશેરે, થાશે સુખ સહુ જનને,
ધનવન્તર વાણીરે, માણી લ્યો પરમ પદને. ૧૮

---

૭ કાલિકાનો ગરબો.

(મા પાવા તે ગઢથી ઉતર્યા—એ રાગ)

જગદેવી યશ ગાઉં છું મહાકાળીરે,
જીવ્હાએ વસજો માત પાવાવાળીરે.

સેવક જાણી તાહરો મહા૦ શિર ઉપર ધરજો હાથ. પાવા૦
હોંશ હૈયામાં થાય છે મહા૦ ગુણ ગાવાનું છે મન. પાવા૦
દયા કરો તમ દાસને મ૦ તેથી થાય બુદ્ધિ પાવન. પા૦
ગુણ ગંભીર છે તાહરા મ૦ કહેતાં ન આવે પાર. પા૦
બાળક બુદ્ધિ શું કહું મ૦ જો હોય ત્હારો આધાર. પા૦

નવતેરી નગરી વિષે મ૦ ચંપાવતી ચતુર સુજાણ. પા૦
રામ સરખું રાજ છે મ૦ માહીં વસે અઢારે વર્ણ. પા૦
ત્યાં ચતુર નારીઓ અતિ ઘણી મ૦ નિર્મળ છે જેનાં મન. પા૦
ગરબો બેસે ચોકમાં મ૦ નવરાત્રિ કેરે દિન. પા૦

શણગાર સર્વે શોભતા મ૦ પહેરી હીરાગળ ચીર. પા૦
ગુણવન્તી ગરબો રમે મ૦ રાખીને મનશું ધીર. પા૦

તાળીની ઝડીઓ પડે મ૦ ત્યાં શોભા નૌતમ થાય. પા૦
કોકિલ શબ્દ સોહામણા મ૦ નવરંગી નારી ગાય. પા૦

તે વેળા માતા આવીયાં મ૦ વિજળીના સરખું રૂપ. પા૦
સુરજ સરખાં શોભતાં મ૦ માએ ધાર્યું રૂપ અદ્ભુત. પા૦

રાણીઓ સર્વ ઝાંખી પડી મ૦ છે તેજ તણો અંબાર. પા૦
રાણીઓ મનમાં એમ ધારે મ૦ આ તે કો નવલી નાર? પા૦

રૂપ સ્વરૂપે આગળી મ૦ જેની સોના સરખી કાય. પા૦
મધ્યરાત્ર રાણીઓ પરવરી મ૦ જઇને વિનવીઓ રાય. પા૦

રાણીઓ રાય આગળ કહે મ૦ 'સાંભળજો પ્રાણાધાર. પા૦
'એક રામા સુન્દિર આવી છે મ૦ જ્યાં બાવનમો બજાર. પા૦

' બત્રીસ લક્ષણ આગળી મ૦ છે પદ્મિનીનો અવતાર. પા૦
' ત્હેને જોઈ ત્રિભુવન મોહી રહે મ૦ તે આગળ નહિ
કો નાર.' પા૦

રાજાને નારી ગમી મ૦ વળી સુરજ થયો પ્રકાશ. પા૦
તે દિવસ ગયો અતિ દોહલો મ૦ મનડામાં મોટી હામ. પા૦
વળી રાત પડી, દિન આથમ્યો મ૦ ચોઘડીયાં ઠમકે બહાર. પા

ઘેર ઘેરથી સહુ નીસર્યાં મ૦ ગરબે રમવા સહુ નાર. પા૦
રંગ મચ્યો સાહેલીમાં મ૦ એવામાં આવ્યાં માત. પા૦
ત્યાં રાણીએ દાસી મોકલી મ૦ રાય આગળ કહેવા વાત. પા૦
ત્યાંથી પતાઈ રાવળ ઉઠયો મ૦ જોવાને નવલી નાર. પા૦
આવી નિરખી નયને ભરી મ૦ વિષય વસ્યો અપાર. પા૦
નખશિખ સુધી નિરખીયાં મ૦ મૂર્છાએ પડીઓ રાય. પા૦
રાજા રૂપે મોહી રહ્યો મ૦ નારીશું લાગ્યો નેહ. પા૦
રમતાં રજની વહી ગઈ મ૦ સહુ વળ્યાં પોતાને ઘેર. પા૦
ત્યારે ચાલ્યાં માતા એકલાં મ૦ પતાઈએ જાણી પેર. પા૦
પાપી પુઠે પરવર્યો મ૦ માતાનો ઝાલ્યો હાથ. પા૦
'માગ, માગ મુખથી' કહ્યું મ૦ એવું મુખથી બોલ્યાં માત. પા૦
'ત્હારૂં રૂપ વસ્યું હૈયા વિષે મ૦ હું રાખીશ મ્હારે ઘેર. પા૦
'ત્યાં મહેલ ચણાવું માણેકના મ૦ તેની કોઇ ન જાણે પેર. પા૦
'મ્હારે મહેલે રાણીઓ અતિ ઘણી મ૦ ત્હેમાં પટરાણી આપ. પા૦
'ખાઓ પીઓ ખુશી કરો મ૦ રૂડી રાજ સરખી રીત.' પા૦
ત્યારે કોપ કરીને બોલીયાં મ૦ 'ત્હારૂં પ્રકટયું રાજા! પાપ. પા૦
'ત્હારૂં રાજ જશે જડમૂળથી મ૦ આવી મળશે ત્હારો ભોગ. પા૦
'ચેત, ચેત, ઓ અભાગીયા!' મ૦ ત્યાં રોપ્યો રણસ્થંભ. પા૦
પોઠ ચલાવી પાધરી મ૦ ભુડીયો દરવાજો બંધ. પા૦
યુદ્ધ મચ્યું જેમ જોરથી મ૦ ત્યાં થઈ રહ્યો ઉત્પાત. પા૦
ત્યારે દળ એવું સઘળું રહ્યું મ૦ તે યુદ્ધ થયું વર્ષ બાર. પા૦
લઈ લશ્કરને આગળ થયો મ૦ પછી ભેળવીઓ ચંડાળ. પા૦

લોહી તણી નદીઓ વહી મ૦ ત્યાં વર્ત્યો હાહાકાર. પા૦
ત્યારે પતાઈ રાવળનું પત ગયું મ૦ તે જાણી યુગમાં વાત. પા૦
ત્યારે પતાઈ મનમાં સમજીયો મ૦ મુજ ઉપર કોપ્યાં માત. પા૦
કરગરતો રાજા ગયો મ૦ બેઉ કર જોડી હાથ. પા૦
'મુજ ઉપર માત મહેર કરો મ૦ દળ સઘળું પાછું જાય.' પા૦
મહાકાળી મન એમ ધરે મ૦ રાજાને આપું સુખ. પા૦
મા તું અનામી રાજીયા મ૦ પતાઇનું ટાળ્યું દુઃખ. પા૦
જે ગાય શિખે ને સાંભળે મ૦ ત્હેની માતા પૂરે આશ. પા૦
મા તું ગુણવન્તી કાલકા મ૦ ગુણ ગાય ગોકુલદાસ. પા૦

૮

પ્રકીર્ણ.

પ્રકીર્ણ.

૧

નમું હું માત અલબેલી ! કરોને સહાય બીરદાળી !
અમે તુજ રંક બાલુડાં, નિવારો દુઃખડાં કુડાં. (ટેક)
જીવનનૌકા અમારી જે. તરે ભવસિંધુની ઉપરે,
રહે સુકાન નવ હાથે, વહે વાયુ પૂરે વેગે. નમું૦ ૧
ખલાસી જીવ અજ્ઞાની, બની ભીરૂ ગયો હારી.
ધરી સુકાન નિજ હસ્તે, ચલાવો વહાણને રસ્તે. નમું૦ ૨

સાખી.

શરણ ત્હમારે આવીયાં, ઉગારો મહંમાય:
વિમલ મતિ પ્રકટાવજો. અંતર કેરી માંય. નમું૦ ૩

૨

રૂડી પૂર્ણિમાની રાત (૨)
શોભા રૂડેરી ચાચર ચોકમાં. રૂડી૦

સાખી.

સમોવડી મળી યોગિની, ચાચર કેરી માંય:
ગાએ ગરબા પ્રેમશું. આનંદ ઉર ન માય.
ખેલે ખેલે (૨) ઉરે ધરી ઉમંગરે:
થેઈ થેઈકાર રૂડો થાય ત્યાં. રૂડી૦ ૧

સાખી.

આજુબાજુ અરણ્યમાં. વ્યાપી શાન્તિ અપાર:
અમરાપુરના અમર સૌ, નિરખી રહી નભ માંય.
ઘુમે ઘુમે (૨) ગરબાઓ લેઈ શિરરે,
યોગિની આનંદ સાગરે. રૂડી૦ ૨

સાખી.

રત્નજડિત સિંહાસને, વિરાજીયાં મહંમાય;
પ્રસન્ન વદને બોલતાં, વેણુ મધુરાં ત્યાંય.
એવો રૂડો (૨) આનંદ થાય નિત્યરે.
આરાસુરી તણે બારણે. રૂડી૦ ૩

૩

(ભૈરવી રાગ.)

તું છે જગ-અધિષ્ઠાત. દયાળી!
તું છે જગ-અધિષ્ઠાત. (ટેક)
શરણે આવ્યા પાળો પ્રીતે.
પૂર્ણ આણી પ્રેમ. દયાળી૦
જીવન કેરી તું અધિષ્ઠાત્રી,
તું હાથે અમ લાજ. દયાળી૦
વિપતમાં તમ વિણ બીજું કો,
કરે અમારાં કામ? દયાળી૦
અમ ઉરમાં તમ દિવ્ય પ્રભાની
રેલે હેલી અપાર. દયાળી૦
મુદ્રિત અંકિત અમ અંતરમાં.
પ્રતિકૃતિ તવ ચિરકાલ. દયાળી૦
વિનવીએ મા કર જોડીને,
રાખો અમારી લાજ. દયાળી૦

૪

આરાસુર કેરાં રાણી શાણી,
ભક્ત તણાં પ્રતિપાળીરે. આરાસુર૦ ૧

મા ! જગદોદ્ધારક, શુભ વરદાયક,
લાયક જનની દાતારે. આરાસુર૦ (ટેક)

માજી કરજોને વ્હાર, ઉગારી લેજો બાળ;
મા ગબ્બરવાળી, દીનદયાળી,
માત શિરોમણિ સારાંરે. આરાસુર૦ ૧

સુરો સહુ ત્હારા દાસ, સેવે આવી તુજ પાસ:
એવાં જગજનની, ત્રિશલધારિણી,
બાલા વ્હ્રડજો વારેરે. આરાસુરવાળી૦ ૨

૫

(કાફી રાગ.)

જગત્માં એકજ સુંદિર અંબે નામનું નાવ. (ટેક)

શુદ્ધ હૃદયના માનવી, ત્હેમાં સફર કરે ચોપાસ,
નિર્વિઘ્ને જઇ પાર ઉતરતાં,
કરતાં જનનીનો જયકાર. જગત્માં૦ ૧

સ્વાર્થી, લોભી, આડંબરી કોઈ, બેસતાં નાવની માંય.
અર્ધ સમુદ્રે એ ડોલે વ્હડી,
જઇ બેસે દરિયા માંય. જગત્માં૦ ૨

પુનિત નૌકા માતની, ત્હેમાં ખલ તણું નાહ કામ,
દુર્મતિ-જનને સંઘરે નહિ,
વિરલ તણું ત્યાં ઠામ. જગત્માં૦ ૩

૬

જનનીનો મહિમા.

(આશા ભર્યાં અમે આવીયાને મ્હારે વ્હાલે રમાડયા રામરે—એ રાહ.)

અવની-ઉછંગમહી ઓપતી ને કાંઇ-
સંત સુભટ કેરી માયરે, ધન્ય મ્હારી ભારત ભૂમિરે. (ટેક)

વિદ્યા કળાની રૂડી વાટિકા ને ત્હારા-
ગર્ભે રતન મણિ જાતરે. ધન્ય૦ ૨

ચરણે મહાનીર ઘુઘવે ને શિર-
છત્ર હિમાલય પહાડરે. ધન્ય૦ ૩

માથે મુકુટ માએ ધર્યો છે, કાશ્મીરી-
મહા મૂલ્યવાનરે. ધન્ય૦ ૪

હૈયે હીરાના હારલારે વહે-
સિન્ધુ ગંગાનાં નીરરે. ધન્ય૦ ૫

ઉરે ભર્યાં તે શૂર-દુધડાં તે ધાવે-
શિખ, રાજપુત રણધીરરે. ધન્ય૦ ૬

કેડે કટિબંધ મેખલારે, વિન્ધ્ય-
આબુ ગિરિ તણી હારરે. ધન્ય૦ ૭

જમણે ફરૂકે મ્હારી માવડીરે, ત્હારો-
પાલવડો કચ્છ-ગૂજરાતરે. ધન્ય૦ ૮

ડાબી બાજુએ ભેરી ભુંગળો ને ડંકુ-
વાગે સુદેશ બંગાલરે. ધન્ય૦ ૯

ભારતભૂમિરે મ્હારી તીર્થભૂમિરે ત્હારી-
રિદ્ધિ સિદ્ધિનો નહિ પારરે. ધન્ય૦ ૧૦

વર્ષોવિર્ષ ત્હારા આંગણેરે થાય-
અન્ન તણા અંબારરે. ધન્ય૦ ૧૧

જુવાર, ઘહું ને બાજરી ને વળી-
ચોખા, કઠોળ નહિ પારરે. ધન્ય૦ ૧૨

લાખો ખેતરમાં નીપજેરે ત્હારા-
મોંઘા તે મૂલ્યના કપાસરે. ધન્ય૦ ૧૩

આંબા, ગુલાબની વાડીઓ ને વળી-
અમૂલખ ઝુલતાં ઝાડરે. ધન્ય૦ ૧૪

રિદ્ધિ ને સિદ્ધિ ત્હારી એવી ઘણીરે જેનો-
ગણતાં ન આવે પારરે. ધન્ય૦ ૧૫

સારા જગતની સંપત્તિરે ત્હારા-
આંગણીએ એકઠી જણાયરે. ધન્ય૦ ૧૬

ભારતભૂમિરે, મ્હારી તીર્થભૂમિરે ત્હારા-
પુણ્ય તણો નહિ પારરે. ધન્ય૦ ૧૭

તેત્રીસ ક્રોટિ મહાબળીરે ત્હારા-
ખોળામાં ખેલંતાં બાળરે. ધન્ય૦ ૧૮

આર્ય, મુસલમાન, પારસી તે મ્હારા-
માડીના જાયા વીરરે. ધન્ય૦ ૧૯

સંપે મળીને એક સાથે અહો ! ત્હારી-
સેવા કરે મહાધીરરે. ધન્ય૦ ૨૦

સ્વામી દયાનંદ, ગુરૂ ગોવિન્દ, રામ-
મોહન, વિવેકાનન્દરે. ધન્ય૦ ૨૧

ધર્મના સુધારામાં અર્પી ગયારે નિજ-
કાયા તે આનંદ કંદરે. ધન્ય૦ ૨૨

દેવ સમા દીકરા દાદા થયા ને વળી-
કર્મવીર ગોખલે મહાનરે. ધન્ય૦ ૨૩

વિધવિધ વિઘ્નો ટાળી ગયા ને ત્હારા-
વિશ્વે વધાર્યાં માનરે. ધન્ય ૨૪

આજેય દેશભક્ત એવા અનેક ત્હારા-
ચરણે ખડા મ્હારી માયરે. ધન્ય૦ ૨૫

દક્ષિણમાં દીકરો તિલક રમ્યો ને વીર-
ગાંધી છે કાઠીયાવાડરે. ધન્ય૦ ૨૬

ભૂમિ પંજાબમાં રાખી છે નેક ટેક-
લાલા તે લજપતરાયરે. ધન્ય ૨૭

દેશબન્ધુ કેસરી ગાજી રહ્યો છે બંગ-
દેશે મહા—મતિમાનરે. ધન્ય૦ ૨૮

લાખો કરોડ આવા સાધુ સુપુત ત્હારી-
રક્ષા કરે મ્હારી માયરે. ધન્ય૦ ૨૯

સુખ દુઃખ ઉર કાંઈ લેખે નહિ ને ત્હારી-
ભક્તનાં દિવ્ય ગીત ગાયરે. ધન્ય૦ ૩૦

અમર તપોરે માતા અમર તપોરે ત્હારા-
બેટાનો નામ મહીમાયરે. ધન્ય૦ ૩૧

આનંદ વિજય હરિશંકર સદાય શુભ-
સ્વરાજ-વાચુ આજ વાયરે. ધન્ય૦ ૩૨

૭

અગસ્ત્યપુર વિષે હોરી.

(રાગ હોરી.)

અગસ્ત્યપુરી આનંદકારી, સાબ્રમતી જલ વહે ભારી. (ટેક)
શ્વેતાચલથી સાબર ચલી આવે,
વેગે આવે બહુ ભારી;
તે માંહે સ્નાન કરત હય તો,
પાપ કટે તતકારી. અગ૦ ૧

ઉંચી ટેકરી અજબ નમુના,
ઉપર બોરકી ઝાડી;
બાજુમેં તો બગીચા લગા હય,
શ્યામ મૂર્તિ બહુ સારી. અગ૦ ૨

સપ્તનાથ! અબ સહાય કરી,
જય ધારેશ્વર ધનધારી;
અર્ધાંગે ઉમીયાજી બીરાજે,
તાંહી ધવાકી બહુ ઝાડી. અગ૦ ૩

ઉત્તમ, મધ્યમ, કનિષ્ટ વસત હય,
સર્વે રૈયત હ્હમારી;
તે ઉપર હુકમદાર પૃથ્વીસિંહ,
ગાદીકો અધિકારી. અગ૦ ૪

સુરેશ્વર અબ સહાય કરી,
જય મણિભદ્ર વીર ભારી;
બંકટ બાંહ્ય ગ્રહી હ્યો હમારી,
મત મૂકના હો વિસારી. અગ૦ ૫

ગ્રામકી બીચમેં સુરેશ્વરી શોભે,
ભક્તનકે પ્રતિપાળી;

મહેર કરો સેવકપે દયાળી,
દુઃખ દરિદ્ર નિવારી. અગ૦ ૬

ઉત્તમ જાતિ ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણકી,
જોષી હય અટક હમારી;

કેવલસુત નિર્ભયરામ કહત હય,
મત મૂકના હો વિસારી. અગ૦ ૭

૮

અગસ્ત્ય પિતાની આર્તિ.

જય જય ઋષિરાયા, જય જય ઋષિરાયા,
આર્તિ કીજે અગસ્ત્ય કેરી, નિર્મલ થાય કાયા.
જય દેવ૦ (૨)

રામચંદ્રજીનો જ્યાં નિવાસ, સીતા ડુંગરી કહાવે,
શ્વેતાચલ પર્વતથી સાબર વહી આવે.
જય દેવ. (૨)

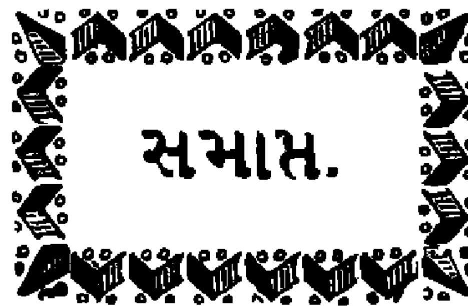
માનું જલ અતિ સુંદર, વર્ણવ્યામાં ન આવે,
એકાગ્ર ચિત્તે ન્હાતાં, કોટિ કુકર્મ જાયે.
જય દેવ (૨)

સપ્તધારેશ્વર, ધારેશ્વર, એકલશૃંગી, દધિ સરખા,
ત્હારા જળને તીરે, નિશદિન તપ કરતા.
જય દેવ૦ (૨)

વિન્ધ્યાચલ નિવાર્યો, રત્નાકર ખારો,
પિતા! પુત્રને પાળો, દુષ્ટને સંહારો.
જય દેવ૦ (૨)

સાબર કેરે તીર, અગસ્ત્યપુરી ત્હારી,
મ્લેચ્છે મહા દુઃખ દીધું, આપ ગયો હારી.
જય દેવ (૨)

અગસ્ત્ય ઋષિની આર્ત્તિ, જે કોઈ ગાશે,
ભણે વખતરામ સેવક, સુખ સંપત્તિ થાશે.
જય દેવ૦ (૨)

શુદ્ધિપત્ર.

પાનું	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૫	૧૯	ભેંરવ	ભૈરવ
૮	૪	યડી	ઘડી
૯	૩	ઢાડી	ઢાઢી
૧૧	૧૪	હારા	હારી
૧૨	૮	શ્વતાચલ	શ્વેતાચલ
૧૨	૧૫	૯	૮
૧૬	૬	દ્ધિ	બુદ્ધિ
૧૭	૪	મયા	મૈયા
૧૭	૬	મેયા	મૈયા
૧૭	૮	મેયા	મયા
૧૭	૧૦	રાશન	રોશન
૨૭	૯	શાક	સદ્ધ
૨૮	૧૫	કલકી	કલ્કિ
૨૮	૨૦	વિષ્ણુનીજનની	વિષ્ણુના ઘરની
૩૮	૨૨	લાક્ષ	સાત
૪૧	૫	રાયરે	આઘરે
૫૪	૧૭	૧૫	૧૪
૭૨	૯	અગસ્તપુરી	અગસ્ત્યપુરી
૯૧	૧૦	૧૩૮	૧૮૩
૯૬	૬	પાલનપુર–સિદ્ધપુ	પાલનપુર–ઊંઝા

